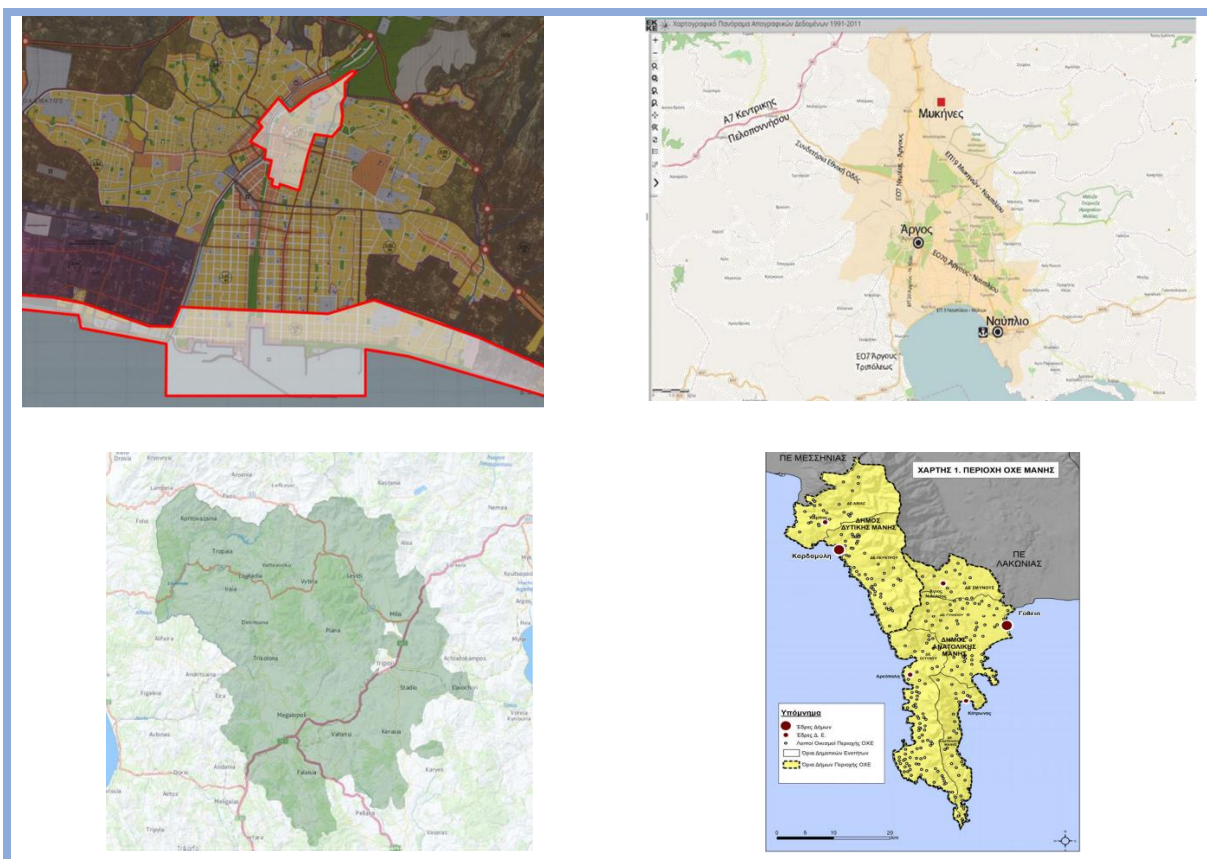

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

«Αξιολόγηση των Ολοκληρωμένων Χωρικών Παρεμβάσεων του Ε.Π. Πελοποννήσου 2014-2020»

3^ο ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ - Σεπτέμβριος 2020

ΗΡΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΟΕ

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγικά στοιχεία	3
2. Παρουσίαση των Ολοκληρωμένων Χωρικών παρεμβάσεων στην Περιφέρεια Πελοποννήσου	3
2.1 Παρουσίαση της Στρατηγικής Βιώσιμης Ανάπτυξης Δήμου Καλαμάτας	4
2.2 Παρουσίαση της Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης των Δήμων Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίων	13
2.3 Παρουσίαση της Στρατηγικής Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων «ΤΑΠΤΟΚ Αρκαδία 2020»	23
2.4 Παρουσίαση της Στρατηγικής και Σχεδίου Δράσης της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) Μάνης.....	31
3. Κριτήρια Αξιολόγησης της συνολικής Ολοκληρωμένης Χωρικής Στρατηγικής του ΕΠ Πελοποννήσου 2014-2020.....	40
4. Κριτήρια Αξιολόγησης της διαδικασίας διαβούλευσης στον σχεδιασμό των Ολοκληρωμένων Χωρικών Παρεμβάσεων	47
5. Κριτήρια Αξιολόγησης των Συστημάτων Διακυβέρνησης και Διαχείρισης των Ολοκληρωμένων Χωρικών Παρεμβάσεων	51
6. Κριτήρια αξιολόγησης Υφιστάμενης κατάσταση των Ολοκληρωμένων Χωρικών Παρεμβάσεων	53
7. Κριτήρια Αξιολόγησης Πλαισίου Επίδοσης του ΕΠ Πελοποννήσου 2014-2020 σε σχέση με τις Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις	55
8. Κριτήρια Αξιολόγησης Αποτελεσματικότητας του ΕΠ Πελοποννήσου 2014-2020 σε σχέση με τις Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις.....	57
9. Κριτήρια Αξιολόγησης της επίτευξης στόχων σε επίπεδο Δεικτών των δράσεων των ΟΧΠ.....	57
10. Κριτήρια Αξιολόγησης Αποδοτικότητας του ΕΠ Πελοποννήσου 2014-2020 σε σχέση με τις Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις	60
11. Κριτήρια Αξιολόγησης της Επικαιρότητας της Λογικής Παρέμβασης των Ολοκληρωμένων Χωρικών Παρεμβάσεων	63
12. Προτεινόμενες προσαρμογές και προτάσεις για Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις στην Περιφέρεια Πελοποννήσου	65

1. Εισαγωγικά στοιχεία

Η παρούσα μελέτη αφορά στην Αξιολόγηση των Ολοκληρωμένων Χωρικών Παρεμβάσεων του Ε.Π. Πελοποννήσου 2014-2020. Η αξιολόγηση εξελίσσεται παράλληλα με την υλοποίηση των τεσσάρων εγκεκριμένων χωρικών παρεμβάσεων ΒΑΑ, ΤΑΠΤοΚ και ΟΧΕ, που βρίσκονται σε εξέλιξη, με σκοπό να εκτιμηθεί ο βαθμός επίτευξης των στόχων της ολοκληρωμένης χωρικής στρατηγικής του ΠΕΠ, βάσει των δεδομένων αναφοράς μέχρι τον Ιούλιο 2020, και να αναδειχθούν κρίσιμα συμπεράσματα που δύναται να συμβάλλουν σε βελτιωτικές προσαρμογές στην εφαρμογή της εν λόγω στρατηγικής.

Το παρόν κείμενο αποτελεί το 3^ο Παραδοτέο της συνολικής μελέτης Αξιολόγησης των Ολοκληρωμένων Χωρικών Παρεμβάσεων του Ε.Π. Πελοποννήσου 2014-2020. Βάσει των συμβατικών υποχρεώσεων που προτείνει η ΕΥΔ του ΕΠ, το 3^ο Παραδοτέο περιλαμβάνει την παρουσίαση κριτηρίων αξιολόγησης για κάθε χωρική παρέμβαση, δηλαδή τα κριτήρια που υιοθετήθηκαν από τον Σύμβουλο Αξιολόγησης για τις ενότητες του 2^{ου} Παραδοτέου.

Λαμβάνοντας υπόψη τις ανωτέρω συμβατικές υποχρεώσεις, ο Ανάδοχος στο πλαίσιο του παρόντος Παραδοτέου υιοθετεί διάρθρωση της μελέτης σε δώδεκα (12) ενότητες, καλύπτοντας με μια ολοκληρωμένη και σε βάθος προσέγγιση, τις απαιτήσεις του αντικειμένου του έργου για την παρούσα φάση και βάσει των διαθέσιμων στοιχείων μέχρι τον Ιούλιο του 2020, παρουσιάζοντας κατά βάση τα κριτήρια αξιολόγησης και τις επιμέρους μεθοδολογικές προσεγγίσεις για την εφαρμογή του έργου της συνολικής αξιολόγησης των χωρικών παρεμβάσεων στην Περιφέρεια Πελοποννήσου.

2. Παρουσίαση των Ολοκληρωμένων Χωρικών παρεμβάσεων στην Περιφέρεια Πελοποννήσου

Η ενότητα αυτή περιλαμβάνει μια κωδικοποιημένη παρουσίαση των εγκεκριμένων και υπό υλοποίηση τεσσάρων Ολοκληρωμένων Χωρικών Παρεμβάσεων του ΠΕΠ: Στρατηγική Βιώσιμης Ανάπτυξης Δήμου Καλαμάτας, Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης των Δήμων Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίων, Στρατηγική Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων «ΤΑΠΤΟΚ Αρκαδία 2020» και Στρατηγική της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) Μάνης. Ο κύριος στόχος του Κεφαλαίου είναι να εξοικειώσει τους αναγνώστες με συνοπτικό και συνεκτικό τρόπο, με το περιεχόμενο και την στόχευση των επιμέρους χωρικών παρεμβάσεων, ώστε να υπάρχει το πληροφοριακό υπόβαθρο για την κατανόηση της ανάλυσης που ακολουθεί για τη σειρά της αντιμετώπισης των αξιολογικών ερωτημάτων.

2.1 Παρουσίαση της Στρατηγικής Βιώσιμης Ανάπτυξης Δήμου Καλαμάτας

Η Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης του Δήμου Καλαμάτας εγκρίθηκε με απόφαση της Περιφέρειας την 17/11/2017 και με τίτλο: «Καλαμάτα 2020: Βιώσιμη και Έξυπνη Πόλη». Η εν λόγω Στρατηγική συγχρηματοδοτείται από το Ε.Τ.Π.Α. (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης) στο πλαίσιο των Αξόνων Προτεραιότητας 1 και 3 καθώς και από το Ε.Κ.Τ. (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) στο πλαίσιο του Άξονα Προτεραιότητας 2Α, του Ε.Π. «ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ 2014-2020». Ο συνολικός προϋπολογισμός που κατανεμήθηκε ανέρχεται στα 9.165.000€ (ΕΤΠΑ: 6.435.000€ και ΕΚΤ: 2.730.000€). Η περιοχή παρέμβασης (ΠΠ) περιλαμβάνει δύο υποπεριοχές, το Ιστορικό Κέντρο (ΙΚ) της Καλαμάτας, και την Παραλιακή Ζώνη (ΠΖ). Τα όριά τους προσδιορίζονται ως εξής:

- Ιστορικό Κέντρο: Κατά ΦΕΚ (821Δ/16.11.88 και 634Δ/9.10.89)
- Παραλιακή Ζώνη: Ακτογραμμή, Δεκέλι, οδ. Ευαγγελίστριας, οδ. Νέδοντος, οδ. Λυκούργου, οδ. Κρήτης, νοητή προέκταση μέχρι τη διασταύρωση οδ. Μάνης και οδ. Ναυαρίνου, ακτογραμμή

Σύμφωνα με την εγκεκριμένη Στρατηγική, η υποπεριοχή του ΙΚ έχει έκταση 481 στρ., η ΠΖ 1.656 στρ., και η ΠΠ συνολικά 2.137 στρ., αντιστοιχώντας στο 21,6% του οικιστικού χώρου του ΔΔ Καλαμάτας (σύνολο: 9.999). Η Περιοχή Παρέμβασης (Χάρτης 1) βρίσκεται στην πόλη της Καλαμάτας, περιλαμβάνει αρκετά μικρό τμήμα της για να υπάρχει συγκέντρωση των πόρων και οικονομίες συγκέντρωσης, και αρκετά μεγάλο για να υπάρξουν πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα στις ευρύτερες περιοχές (πόλη, δήμος, περιφερειακή ενότητα). Αποτελείται από δύο υποπεριοχές, που κατανέμονται ισορροπημένα στον αστικό χώρο, και έχουν χαρακτηριστικά συμπληρωματικότητας. Υπάρχει σημαντική υπερτοπική χωροταξική ένταξη (ιδίως ως προς τις μεταφορές) και κομβική μακρο- γεωγραφική θέση, καθιστώντας ευνοϊκή τη θέση της πόλης ως διεθνούς πύλης εισόδου, ακόμα και σε εθνικό επίπεδο.

Χάρτης 1: Η περιοχή παρέμβασης της ΣΒΑΑ Δήμου Καλαμάτας

Πηγή: ΣΒΑΑ Δήμου Καλαμάτας

Με 69.849 κατοίκους το 2011, ο Δήμος Καλαμάτας καταλαμβάνει την 42^η θέση στη χώρα και την 1^η στην Περιφέρεια Πελοποννήσου. Η πόλη (οικισμός) της Καλαμάτας, με 54.100 κατοίκους καταλαμβάνει την 38^η θέση στη χώρα. Σε επίπεδο πολεοδομικών συγκροτημάτων καταλαμβάνει την 15^η θέση, ενώ είναι η μεγαλύτερη πόλη της Περιφέρειας Πελοποννήσου. Τα στοιχεία αυτά αποτελούν σαφή ένδειξη υψηλού βαθμού αστικότητας. Η Περιοχή Παρέμβασης συγκεντρώνει περί το 20% του πληθυσμού της πόλης (2011) με τάση σαφούς ανόδου και προσέλκυσης πληθυσμού από άλλες περιοχές (όχι κατ' ανάγκην του Δήμου Καλαμάτας).

Σε ότι αφορά το οικονομικό-κοινωνικό προφίλ του Δήμου Καλαμάτας, η οικονομική βάση, τόσο στην πόλη όσο και στην Περιοχή Παρέμβασης (ΠΠ) ειδικά, χαρακτηρίζεται από έντονη τριτογεννοποίηση. Ειδικότερα, οι κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας που συγκεντρώνονται σε συγκριτικά υψηλό βαθμό στο ιστορικό κέντρο είναι γραφεία-καταστήματα, ξενοδοχεία, «άλλες» χρήσεις πλην κατοικίας και δημιουργικές δραστηριότητες, ενώ στην παραλιακή ζώνη κυριαρχούν τα ξενοδοχεία, η εστίαση και η αναψυχή. Παρατηρείται γενικευμένα μεγάλος αριθμός διαγραφής επιχειρήσεων (δηλ. επιχειρήσεων που έκλεισαν), με ελαφρώς μικρότερη ένταση από το μέσο όρο στην παραλιακή ζώνη και ελαφρώς μεγαλύτερη στο ιστορικό κέντρο. Τα επίπεδα ανεργίας είναι υψηλά, ακόμα και στο τουριστικό πλαίσιο απασχόλησης, το οποίο αποτελεί και τομέα συγκριτικού πλεονεκτήματος της πόλης.

Η Καλαμάτα, επίσης, διαθέτει μεγάλο αριθμό βυζαντινών και νεότερων μνημείων (στην περιοχή αναφοράς) και έντονη πολιτιστική δραστηριότητα. Το εύρος των παρεχόμενων κοινωνικών

υποδομών και υπηρεσιών είναι υψηλό, εντοπίζονται ωστόσο σημαντικές ελλείψεις, ενώ μεγάλο μέρος αυτών καλύπτονται από ιδίους πόρους του Δήμου. Οι εκπαιδευτικές υποδομές παρουσιάζονται επαρκείς, αλλά με εμφανή υποβάθμιση των κτιριακών υποδομών. Σε γενικές γραμμές, τα κοινωνικά προβλήματα δεν είναι αμελητέα και αφορούν σε πολλαπλές ευάλωτες ομάδες διαφόρων κατηγοριών. Στο ευρύτερο πλαίσιο χωρικού σχεδιασμού, ο θεσμικός χωροταξικός σχεδιασμός αποδίδει στην Καλαμάτα ρόλο «δευτερεύοντος εθνικού πόλου ανάπτυξης», τον σημαντικότερο στην Περιφέρεια Πελοποννήσου και δίνεται κατεύθυνση για ενίσχυση του «λιμένα διεθνούς ενδιαφέροντος και εθνικής σημασίας» Καλαμάτας.

Στον παρακάτω Πίνακα 1, αποτυπώνεται μια σταχυολόγηση των σημαντικότερων αναπτυξιακών πλεονεκτημάτων και αδυναμιών, βασισμένη στην SWOT ανάλυση του εγκεκριμένου κειμένου της Στρατηγικής.

Πίνακας 1: Σταχυολόγηση πλεονεκτημάτων και αδυναμιών της περιοχής παρέμβασης ΣΒΑΑ Δήμου Καλαμάτας

Πλεονεκτήματα	Αδυναμίες
<ul style="list-style-type: none"> - Υψηλή τουριστική ζήτηση - Το διεθνούς φήμης ξενοδοχειακό συγκρότημα Costa Navarino - Ανάπτυξη θεματικού τουρισμού συνεδριακού, αγροτουρισμού κ.α.) - Παραγωγή προϊόντων ΠΟΠ - Ύπαρξη αξιολογών, δημοτικών κυρίως, υποδομών και υπηρεσιών πρόνοιας και φροντίδας - Σημαντική πολιτιστική δραστηριότητα, και εκδηλώσεις υπερτοπικής σημασίας - Αεροπορική υποδομή και εξυπηρέτηση διεθνών πτήσεων - Ισχυρή υπερτοπική οδική προσπελασιμότητα - Γειτνίαση με θάλασσα και εκτεταμένος αιγιαλός - Υψηλής ποιότητας φυσικού περιβαλλοντικού και οικολογικού αποθέματος στην ευρύτερη περιοχή - Ανάπτυξη δικτύων βιώσιμης κινητικότητας (ποδήλατο, πεζοί), 	<ul style="list-style-type: none"> - Χαμηλός βαθμός επιχειρηματικής δραστηριότητας, με κυριαρχία μικρών επιχειρήσεων - Χαμηλός βαθμός εξωστρέφειας επιχειρήσεων με ελλιπή ενσωμάτωση και αξιοποίηση καινοτομίας - Θεματικός τουρισμός με ανεπαρκείς υποδομές λειτουργίας και προώθησης – σχέδιο marketing προορισμού - Ελλείψεις στις εκπαιδευτικές υποδομές και στις κοινωνικές υπηρεσίες υγείας και πρόνοιας - Δημογραφική γήρανση - Ελλείψεις στις υποδομές διαχείρισης αποβλήτων, ανακύκλωσης και προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή - Ενεργοβόρα λειτουργία της πόλης με μεγάλες ανάγκες συντήρησης των αστικών υποδομών εντός οικιστικού ιστού - Υψηλή πυκνότητα κτιριακού αποθέματος με περιορισμένους ανοικτούς/ πράσινους χώρους

Πηγή: ΣΒΑΑ Δήμου Καλαμάτας – Ιδία επεξεργασία

Η Αστική Αρχή του Δήμου Καλαμάτας έχει υλοποιήσει μια σειρά δράσεων και έργων στο πλαίσιο συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων της προηγούμενης περιόδου 2007-2013, όπως αυτά αναφέρονται στο κείμενο της ΣΒΑΑ Δήμου Καλαμάτας. Αξίζει να αναφερθούν, στο πλαίσιο της αποτίμησης των έργων, οι παρακάτω παράγοντες και δεδομένα που δημιούργησαν προβλήματα στην υλοποίησή τους:

- Βραδεία διαδικασία ωρίμανσης των έργων

- Μεγάλος φόρτος εργασίας στις τεχνικές υπηρεσίες του Δήμου
- Καθυστερήσεις στις διαδικασίες έγκρισης των τεχνικών δελτίων
- Το ιδιαίτερα απαιτητικό και πολύπλοκο κανονιστικό πλαίσιο των ΕΔΕΤ
- Οι αλλαγές του θεσμικού πλαισίου ανάθεσης δημοσίων έργων

Στο ίδιο πλαίσιο, παρατίθεται και η αναφορά των δεδομένων και παραγόντων που συνέβαλαν στην επιτυχή τελικά ολοκλήρωση των ανωτέρω αναφερόμενων έργων:

- Το κίνητρο του μεγάλου αριθμού των ωφελούμενων των δράσεων του ΕΚΤ
- Το κίνητρο της αναβάθμισης της ποιότητας ζωής των κατοίκων, λόγω της ολοκληρωμένης μορφής των παρεμβάσεων
- Η δέσμευση της δημοτικής αρχής
- Η τεχνογνωσία των υπηρεσιακών παραγόντων, τόσο σε τεχνοκρατικό επίπεδο ειδικότητας όσο και σε επίπεδο αξιοποίησης εμπειρίας από προηγούμενα ευρωπαϊκά προγράμματα
- Η καλή συνεργασία με κοινωνικούς εταίρους και η συχνή ανατροφοδότηση
- Η στήριξη της διαχειριστικής αρχής

Μια οργανωμένη καταγραφή των βασικότερων αναγκών που διαπιστώθηκαν κατά την ανάλυση υφιστάμενης κατάστασης για την περιοχή παρέμβασης της ΣΒΑΑ, ώστε έπειτα να διαμορφωθούν οι κατάλληλοι Άξονες Προτεραιότητας και οι Ειδικοί Στόχοι της Στρατηγικής, παρουσιάζεται στον παρακάτω Πίνακα 2.

Πίνακας 2: Ανάγκες που καλείται να αντιμετωπίσει η ΣΒΑΑ Δήμου Καλαμάτας

Ανάγκη 1	Ενίσχυση/δημιουργία επιχειρήσεων στους κλάδους έξυπνης εξειδίκευσης (ιδίως: αστικές συνιστώσες αγροδιατροφικής αλυσίδας, τουρισμός γενικά, τουρισμός κρουαζιέρας [B], ΤΠΕ [A], Περιβάλλον, Εφοδιαστική)
Ανάγκη 2	Ενίσχυση/δημιουργία καινοτομικών επιχειρήσεων
Ανάγκη 3	Βελτίωση λειτουργίας και εικόνας λιμενικής ζώνης και αξιοποίησή του λιμένα για την ανάπτυξη συναφών δραστηριοτήτων
Ανάγκη 4	Εκπόνηση ΣΟΑΠ Καλαμάτας
Ανάγκη 5	Έλλειμμα υποστηρικτικών δομών επιχειρηματικότητας
Ανάγκη 6	Εφαρμογές «Έξυπνης πόλης» για πληροφόρηση και υποστήριξη τουρισμού και πολιτισμού
Ανάγκη 7	Πρόγραμμα τηλεϊατρικής (Δήμου) - Πρόγραμμα Βοήθεια στο σπίτι

Ανάγκη 8	Ενίσχυση Κοινωνικού Παντοπωλείων και άλλων δομών κοινωνικής οικονομίας
Ανάγκη 9	Ενίσχυση υφιστάμενων κοινωνικών δομών ΔΚ - Δημιουργία νέων κοινωνικών δομών ΔΚ
Ανάγκη 10	Υποστήριξη πρόσβασης ευπαθών ομάδων (ιδίως γυναικών και ΑΜΕΑ στην αγορά εργασίας)
Ανάγκη 11	Βελτίωση της εικόνας και λειτουργίας των ΚΧ - Επέκταση αξόνων κίνησης ποδηλάτου
Ανάγκη 12	Αξιοποίηση αξιολογών νεώτερων δημοτικών κτηρίων [Α]
Ανάγκη 13	Πολεοδομικός σχεδιασμός επεκτάσεων σχεδίου [Β]
Ανάγκη 14	Ενεργειακός σχεδιασμός και εφαρμογή του στους ελεύθερους χώρους και δημόσια κτήρια

Πηγή: ΣΒΑΑ Δήμου Καλαμάτας – Ιδία επεξεργασία

Βασικό στοιχείο του οράματος της ΣΒΑΑ Καλαμάτας, είναι η αξιοποίηση των δυνατοτήτων της με ολοκληρωμένο τρόπο (με την έννοια μιας προσπάθειας σε πολλά αλληλοϋποστηριζόμενα πεδία). Οι δυνατότητες της ΣΒΑΑ στην άμεση προοπτική της (σε σχέση με το ΠΕΠ Πελοποννήσου) περιορίζονται από της διαθεσιμότητα πόρων και από τη μη επιλεξιμότητα διαφόρων αναγκαίων δράσεων, αλλά είναι υπαρκτές: η χρηματοδότηση, αν και δεν είναι μεγάλη, έχει επαρκή κλίμακα για να λειτουργήσει ως καταλύτης βελτιώσεων και πολλαπλασιαστικών αποτελεσμάτων, και οι επιλέξιμες επενδυτικές προτεραιότητες καλύπτουν αναπτυξιακά, κοινωνικά, και χωρικά αντικείμενα.

Η ΣΒΑΑ έχει σχεδιαστεί με μια ευρύτερη οπτική, και στο μέλλον μπορεί να αναπτυχθεί τόσο ποσοτικά, με την άντληση και πρόσθετων πόρων, όσο και θεματικά, με τη διεύρυνση και σε άλλα πεδία. Το Σχέδιο Δράσης, ωστόσο, περιορίζεται όσον αφορά στις συγκεκριμένες πράξεις/δράσεις, και τα μεγέθη που συνδέονται ευθέως με αυτές (χρηματοδότηση, δείκτες) μέσα στα χρηματοδοτικά όρια που περιλαμβάνει η πρόσκληση της ΕΥΔ. Παρόλα αυτά, το σχέδιο δράσης διαθέτει επαρκή πολυτομεακότητα και εσωτερικές συνέργειες και διαθέτει ολοκληρωμένο χαρακτήρα.

Η κεντρική ιδέα του οράματος είναι η εστίαση σε δύο υποπεριοχές της Καλαμάτας, το Ιστορικό Κέντρο και την Παραλιακή Ζώνη, που με μερικώς διαφορετικό, αλλά συμπληρωματικό τρόπο, επιτρέπουν την προώθηση μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής. Το Ιστορικό Κέντρο διαθέτει τουριστικούς πόρους, αστικότητα, ιστορία και αναγνωρισιμότητα, αλλά χαρακτηρίζεται και από αρκετά προβλήματα (κοινωνικά, χωρικά, οικονομικά). Η πολεοδομική βελτίωσή του θα συμβάλλει ευθέως στην προσέλκυση τουριστών και επιχειρηματικών επενδύσεων, και μέσω αυτών στην άμβλυνση των κοινωνικών προβλημάτων.

Η Παραλιακή Ζώνη αποτελεί χώρο σταδιακής επέκτασης της παλαιότερης Καλαμάτας (που ιστορικά ήταν εσωστρεφής), η οποία κατά τα τελευταία 15-20 χρόνια «ανοίγεται» προς τη θάλασσα, τόσο από άποψη δόμησης (επέκταση του ιστού), όσο και από άποψη χρήσης από τους κατοίκους και τους επισκέπτες. Στοιχεία, όπως η μαρίνα, συμβάλλουν σε αυτή τη μετατόπιση της

οπτικής, που γίνεται πάντως όχι σε βάρος του κέντρου της πόλης, χωρίς δηλαδή να υπονομευθεί η συνοχή της αστική δομής, αλλά με εμπλουτισμό αυτής. Ο μετασχηματισμός της Παραλιακής Ζώνης σε μια μείζονα υπερτοπική «πύλη» αποτελεί, από αυτή την άποψη, βασικό στοιχείο το όλου οράματος. Η βελτίωση της εικόνας και λειτουργίας της ζώνης αναμένεται να αυξήσει την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων τουρισμού και αναψυχής, και θα οδηγήσει επίσης σε θέσεις εργασίας και άμβλυνση των κοινωνικών προβλημάτων (η ενίσχυση των πόρων του Δήμου από τα τέλη θα αυξήσει, παράλληλα, τα περιθώρια κοινωνικών και πολιτιστικών παρεμβάσεων).

Η όλη προσέγγιση μπορεί να συνοψιστεί στην εξής φράση: 'ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2020 ΒΙΩΣΙΜΗ ΚΑΙ ΕΞΥΠΝΗ ΠΟΛΗ', όπου ο όρος «βιώσιμη» παραπέμπει και στους τρεις πυλώνες της βιωσιμότητας (οικονομικό, κοινωνικό, και περιβαλλοντικό) και ο όρος «έξυπνη» παραπέμπει στον προσανατολισμό της πόλης στην αξιοποίηση νέων τεχνολογιών και καινοτομίας, στοιχείο που διατρέχει και τους τρεις πυλώνες.

Η ΣΒΑΑ περιλαμβάνει τρεις Άξονες Προτεραιότητας, κάθε ένας από τους οποίους αντιστοιχεί σε έναν από του πυλώνες της ολοκληρωμένης βιώσιμης ανάπτυξης.

- > ΑΠ 1: Βιωσιμότητα της οικονομίας και επιχειρηματικότητα
- > ΑΠ 2: Κοινωνική βιωσιμότητα και δικαιοσύνη
- > ΑΠ 3: Βιωσιμότητα στην πόλη και ποιότητα ζωής

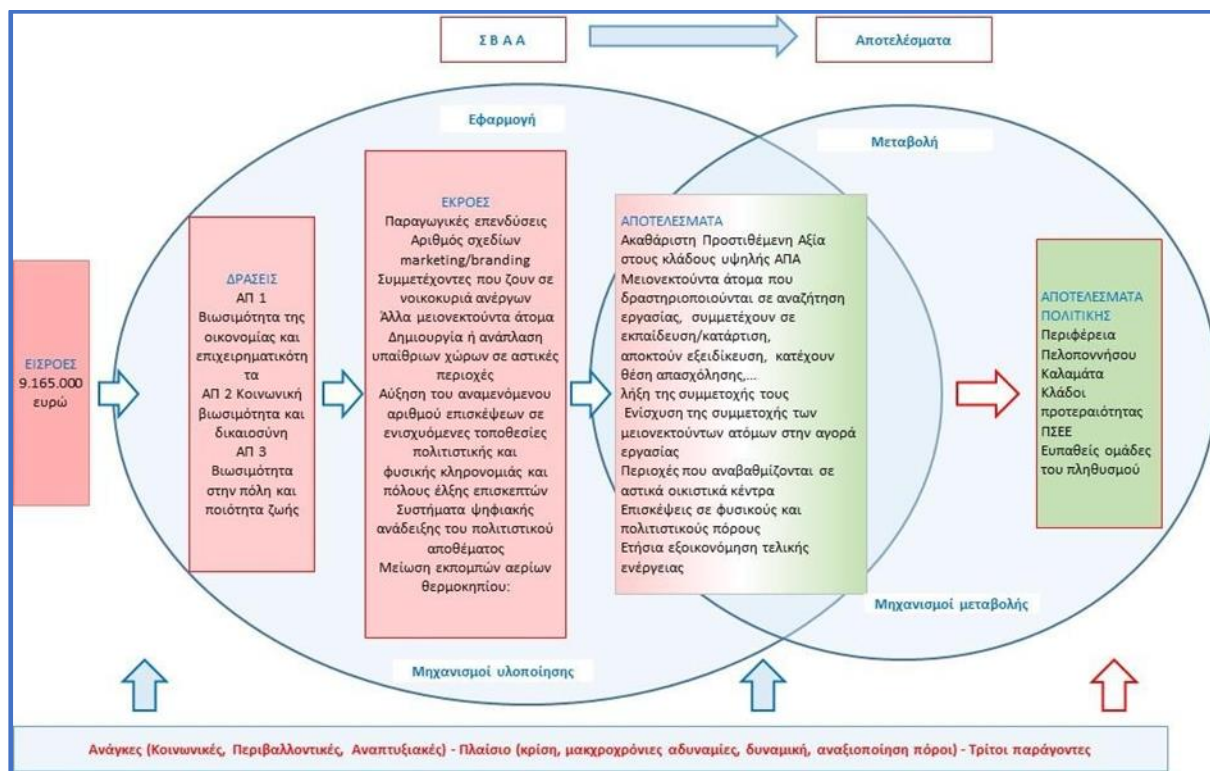
Στον Πίνακα 3 περιλαμβάνεται η αντιστοίχιση των Ειδικών Στόχων που υιοθετούνται με τους Άξονες Προτεραιότητας και στο παρακάτω Σχήμα 1 παρουσιάζεται η Λογική Παρέμβασης της Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης του Δήμου Καλαμάτας.

Πίνακας 3: Οι Ειδικοί Στόχοι των Αξόνων Προτεραιότητας της ΣΒΑΑ Δήμου Καλαμάτας

Άξονες Προτεραιότητας ΣΒΑΑ	Ειδικοί Στόχοι ΣΒΑΑ
ΑΠ 1: Βιωσιμότητα της οικονομίας και επιχειρηματικότητα	ΕΣ 1.1: Αύξηση επιχειρήσεων τουρισμού, της αγροδιατροφής, και της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή
	ΕΣ 1.2: Υποστήριξη επιχειρηματικότητας
ΑΠ 2: Κοινωνική βιωσιμότητα και δικαιοσύνη	ΕΣ 2.1: Διεύρυνση κοινωνικών υπηρεσιών του ΔΚ για τις ευάλωτες ομάδες
	ΕΣ 2.2: Ένταξη στην οικονομία ειδικών ομάδων
ΑΠ 3: Βιωσιμότητα στην πόλη και ποιότητα ζωής	ΕΣ 3.1: Βελτίωση λειτουργίας και εικόνας Ιστορικού Κέντρου
	ΕΣ 3.2: Βελτίωση λειτουργίας και εικόνας Παραλιακής Ζώνης
	ΕΣ 3.3: Ειδικές δράσεις ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς
	ΕΣ 3.4: Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής
	ΕΣ 3.5 Βελτίωση ενεργειακής απόδοσης

Πηγή: ΣΒΑΑ Δήμου Καλαμάτας – Ιδία επεξεργασία

Σχήμα 1: Λογική Παρέμβασης ΣΒΑΑ Δήμου Καλαμάτας

Πηγή: ΣΒΑΑ Δήμου Καλαμάτας

Τα αποτελέσματα που επιδιώκονται από την εφαρμογή της ΣΒΑΑ συνοψίζονται στα εξής:

- ∞ αντιμετώπιση των εστιασμένων (μερικώς διαφορετικών) πολεοδομικών αδυναμιών στις δύο υποπεριοχές παρέμβασης.
- ∞ αναστροφή των αναπτυξιακών πιέσεων στο ΙΚ, και την αξιοποίηση της διαφαινόμενης δυναμικής στην ΠΖ (και ως προς ορισμένες δραστηριότητες, όπως η εστίαση ποιότητας) και στο ΙΚ).
- ∞ βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος, της εικόνας, της λειτουργίας και της ελκυστικότητας της ΠΠ με επίπτωση στο σύνολο της πόλης, δεδομένης της στρατηγικής θέσης των δύο υποπεριοχών παρέμβασης, οι περιβάλλουσες ζώνες των οποίων (στις οποίες θα διαχυθούν αποτελέσματα) καλύπτουν πολύ μεγάλο τμήμα του οικιστικού ιστού της Καλαμάτας.
- ∞ προστασία και ανάδειξη οικοπολιτιστικών πόρων, στο ΙΚ (κτηριακών, χωρικών, ιστορικών πόρων), και στην ΠΖ (θαλάσσιων), που θα αναβαθμίσουν την ποιότητας ζωής των πολιτών και ταυτόχρονα θα λειτουργήσουν αναπτυξιακά.
- ∞ ενεργοποίηση του ενδογενούς δυναμικού, σε ένα προγραμματικό πλαίσιο που έχει

προκύψει από ευρεία διαβούλευση και μεγάλη αποδοχή.

- ∞ αύξηση της επιχειρηματικότητας και αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού καθώς και προσαρμογή στα νέα δεδομένα και στις απαιτήσεις του (σχετικά) νέου παραγωγικού προτύπου της περιοχής—το νέο στοιχείο δεν είναι κλαδικό, αλλά συνίσταται στη βελτίωση της ποιότητας.
- ∞ βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και κοινωνικής συνοχής στην περιοχή.
- ∞ προώθηση των αρχών της «έξυπνης πόλης» με αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών για την προώθηση της τοπικής τουριστικής ανάπτυξης.

Ο επόμενος Πίνακας 4 περιλαμβάνει τις πράξεις που προτάθηκε να ενταχθούν στη ΣΒΑΑ Καλαμάτας με χρηματοδότηση από το ΠΕΠ Πελοποννήσου, βάσει της αρχικής σχετικής πρόσκλησης.

Πίνακας 4: Σχέδιο Χρηματοδότησης Πράξεων της ΣΒΑΑ Δήμου Καλαμάτας

ΑΞ.ΠΡΟΤ. ΣΒΑΑ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΣΒΑΑ	ΠΡΑΞΕΙΣ		Κωδικός κατηγορίας παρέμβασης	Π/Υ (εκτίμηση)	ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ			
		α/α	Τίτλος			ΕΠ	Επενδ. Προτ	ΤΑ ΜΕΙΟ	Άλλη Πηγή
ΑΠ 1	ΕΣ 1.1	1	Χρηματοδότηση ίδρυσης νέων μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων στους τομείς του τουρισμού (με έμφαση στον εναλλακτικό), της αγροδιατροφής, και της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή (ΔΡΑΣΗ)	067 071	340.000	ΠΕΠ Πελ.	3α	ΕΤΠΑ	0
ΑΠ 1	ΕΣ 1.1	2	Ενίσχυση υφιστάμενων μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων για τον εκσυγχρονισμό τους στους τομείς του τουρισμού (με έμφαση στον εναλλακτικό), της αγροδιατροφής, και της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή (ΔΡΑΣΗ)	067 071	600.000	ΠΕΠ Πελ.	3α	ΕΤΠΑ	0
ΑΠ 2	ΕΣ 1.2	3	Λειτουργία θερμοκοιτίδας για νέες μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις (start ups) στους τομείς της RIS3 Πελοποννήσου (ΔΡΑΣΗ)	067 071	280.000	ΠΕΠ Πελ.	3α	ΕΤΠΑ	0
ΑΠ 2	ΕΣ 2.1	4	Δομή Παροχής Βασικών Αγαθών Δήμου Καλαμάτας	112	343.980	ΠΕΠ Πελ.	9iv	ΕΚΤ	0
ΑΠ 2	ΕΣ 2.1	5	Ενίσχυση της δομής Βοήθεια στο Σπίτι Δήμου Καλαμάτας	112	196.560	ΠΕΠ Πελ.	9iv	ΕΚΤ	0
ΑΠ 2	ΕΣ 2.1	6	Ίδρυση και λειτουργία Κέντρου Δημέρευσης ΑΜΕΑ	112	1.012.800	ΠΕΠ Πελ.	9iv	ΕΚΤ	0
ΑΠ 2	ΕΣ 2.1	7	Ίδρυση και λειτουργία Κέντρου Ημερήσιας Φροντίδας Ατόμων με Άνοια—Alzheimer	112	700.000	ΠΕΠ Πελ.	9iv	ΕΚΤ	0
ΑΠ 2	ΕΣ 2.1	8	Λειτουργία δημοτικού ιατρείου και δημιουργία κινητής ιατρικής μονάδας	112	407.200	ΠΕΠ Πελ.	9iv	ΕΚΤ	0

ΑΠ 2	ΕΣ 2.2	9	Τοπικό Σύμφωνο Απασχόλησης για ανέργους	112	69.460	ΠΕΠ Πελ.	9i	ΕΚΤ	0
ΑΠ 3	ΕΣ3.1	10	Αναδιάρθρωση – αναδιοργάνωση πλατείας 23ης Μαρτίου	090 094 095	1.500.000	ΠΕΠ Πελ.	6e	ΕΤΠΑ	0
ΑΠ 3	ΕΣ3.1	11	Ανάπλαση οδού Αναγνωσταρά και κάθετων δρόμων στο πεζόδρομο της οδού Αριστομένους	090 094 095	500.000	ΠΕΠ Πελ.	6c	ΕΤΠΑ	0
ΑΠ 3	ΕΣ3.1	12	Ανάπλαση πλατείας Μαυρομιχάλη	090 094 095	315.000	ΠΕΠ Πελ.	6e	ΕΤΠΑ	0
ΑΠ 3	ΕΣ3.2	13	Ανάπλαση οδού Ναυαρίνου (Α' Φάση) από οδό Τσαμαδού έως οδό Ακρίτα	090 094 095	650.000	ΠΕΠ Πελ.	6e	ΕΤΠΑ	0
ΑΠ 3	ΕΣ3.2	14	Ανάπλαση οδού Πλαστήρα	090 094 095	800.000	ΠΕΠ Πελ.	6e	ΕΤΠΑ	0
ΑΠ 3	ΕΣ3.2	15	Διάνοιξη οδού Βουλγαροκτόνου από οδό Κρήτης έως οδό Κορώνης	090 094 095	300.000	ΠΕΠ Πελ.	6e	ΕΤΠΑ	ΔΚ
ΑΠ 3	ΕΣ3.2	16	Διασύνδεση δικτύου ποδηλατόδρομων στην ευρύτερη περιοχή του λιμανιού	090 094 095	100.000	ΠΕΠ Πελ.	6e	ΕΤΠΑ	0
ΑΠ 3	ΕΣ3.3	17	Ολοκλήρωση αναπλάσεων Ιστορικού Κέντρου Καλαμάτας	090 094 095	400.000	ΠΕΠ Πελ.	6c	ΕΤΠΑ	0
ΑΠ 3	ΕΣ3.3	18	Εγκατάσταση συστήματος ηλεκτρονικής πληροφόρησης πολιτών και επισκεπτών	094	260.000	ΠΕΠ Πελ.	6c	ΕΤΠΑ	0
ΑΠ 3	ΕΣ3.5	19	Ενεργειακή αναβάθμιση δημοτικών κτηρίων	013	390.000	ΠΕΠ Πελ.	4c	ΕΤΠΑ	0
					9.165.000				

Πηγή: ΣΒΑΑ Δήμου Καλαμάτας

Σχετικά με τον τρόπο διακυβέρνησης της Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης του Δήμου Καλαμάτας, δεν προβλεπόταν η σύσταση ειδικού εταιρικού σχήματος. Ο Δήμος Καλαμάτας, ως Αστική Αρχή, αναλαμβάνει ρόλο Ενδιάμεσου Φορέα Διαχείρισης (ΕΦΔ) της ΣΒΑΑ, με αρμοδιότητα την αξιολόγηση μέρους των κριτηρίων (ποιότητα πρότασης και συνάφεια με τη στρατηγική ΒΑΑ) κατά την διαδικασία επιλογής των πράξεων της στρατηγικής. Την εποπτεία της λειτουργίας της Αστικής Αρχής ως Ενδιάμεσο Φορέα Διαχείρισης αναλαμβάνει το Τμήμα Προγραμματισμού και Ευρωπαϊκών Θεμάτων, το οποίο μέσω των αρμοδιοτήτων του, που περιγράφονται στον ΟΕΥ, είναι υπεύθυνο μόνο για την υποβολή και όχι για την υλοποίηση συγχρηματοδοτούμενων έργων.

Ο ρόλος του Ενδιάμεσου Φορέα Διαχείρισης, όσον αφορά στις δράσεις πλην των κρατικών ενισχύσεων, σχετίζεται με την αξιολόγηση μέρους των κριτηρίων (ποιότητα πρότασης και συνάφεια με τη στρατηγική ΒΑΑ) κατά την διαδικασία επιλογής των πράξεων της στρατηγικής. Για τις κρατικές ενισχύσεις εφαρμόζεται ο συνολικός σχεδιασμός του ΠΕΠ που αντιστοιχεί στον ορισμό της ΕΥΔ και του ΕΦΕΠΑΕ ως ενδιάμεσων φορέων διαχείρισης για δράσεις κρατικών ενισχύσεων.

Στο σημείο αυτό, αναφέρεται ότι το πλαίσιο των διαδικασιών διαβούλευσης για τον σχεδιασμό και προετοιμασία της ΣΒΑΑ του Δήμου Καλαμάτας παρουσιάζεται και αξιολογείται σε επόμενο Κεφάλαιο της παρούσας αξιολόγησης.

2.2 Παρουσίαση της Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης των Δήμων Άργους- Μυκηνών και Ναυπλίων

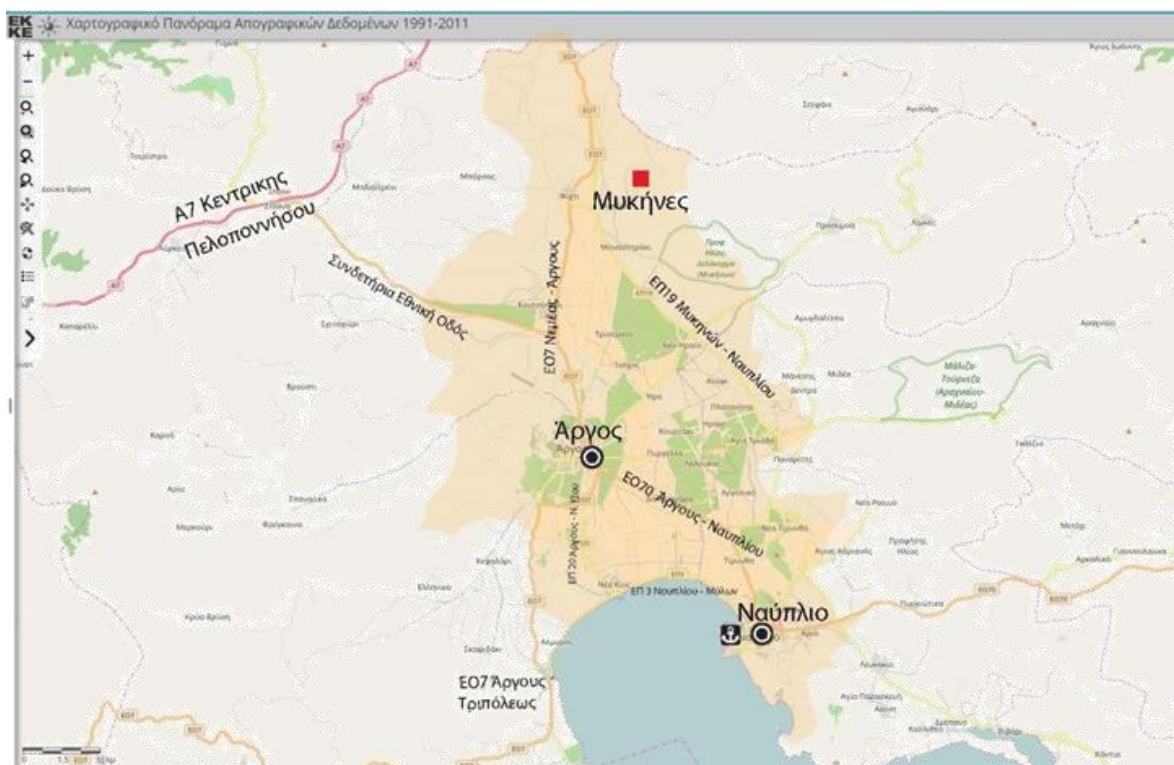
Η Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΣΒΑΑ) των Δήμων Άργους- Μυκηνών και Ναυπλίων με προϋπολογισμό Συνολικής Δημόσιας Δαπάνης 8.420.000,00€ εγκρίθηκε από την Περιφέρεια Πελοποννήσου με την απόφαση της 17/11/2017. Η εν λόγω Στρατηγική συγχρηματοδοτείται από το Ε.Τ.Π.Α. (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης), στο πλαίσιο των Αξόνων Προτεραιότητας 1 και 3 καθώς και από το Ε.Κ.Τ. (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο), στο πλαίσιο του Αξονα Προτεραιότητας 2Α, του Ε.Π. «ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ 2014-2020».

Η περιοχή παρέμβασης οριοθετείται (Χάρτης 2) με βάση τα διοικητικά όρια των τοπικών / δημοτικών κοινοτήτων που τη συναποτελούν. Δυτικά με βάση τα όρια των Δ.Κ. Άργους, Κουτσοποδίου και της Τ.Κ. Φιχτίου. Βόρεια με βάση τα όρια των Τ.Κ. Φιχτίου και Μυκηνών. Ανατολικά με βάση τα όρια των Τ.Κ. Μοναστηρακίου, Ηραίου, Ανυφίου, Πουλλακίδας, Αγίας Τριάδας, Αργολικού, της Δ.Κ. Νέας Τίρυνθας και της Τ.Κ. Άριας. Νότια με βάση τα όρια της Δ.Κ. Ναυπλίου, της Δ.Κ. Νέας Τίρυνθας, της Τ.Κ. Αργολικού, της Τ.Κ. Δαλαμανάρας, της Δ.Κ. Νέας Κίου και της Δ.Κ. Άργους.

Η περιοχή αυτή αντιμετωπίζεται ως ενιαία αστική λειτουργική περιοχή. Δομικά στοιχεία της λειτουργίας της αποτελούν οι αστικοί πόλοι των δύο σημαντικών πόλεων του Ναυπλίου και του Άργους καθώς και ο πολιτιστικός πόλος των Μυκηνών. Σημαντικοί άξονες διασύνδεσης των πόλων αυτών είναι η ΕΟ7 (Νεμέας - Άργους), η ΕΟ70 (Άργους Ναυπλίου), η ΕΠ19 (Μυκηνών - Ναυπλίου) και το ζεύγος οδών ΕΠ3 (Ναυπλίου - Μύλων) και ΕΠ 20 (Άργους - Νέας Κίου). Η περιοχή συνδέεται με την Τρίπολη μέσω του Νότιου Σκέλους της ΕΟ7 (Άργους Τριπόλεως) και μέσω συνδετήριας εθνικής οδού με τον Α7 (Αυτοκινητόδρομος 7 Κεντρικής Πελοποννήσου). Μέσω του Α7 με κατεύθυνση ΒΑ συνδέεται με την Κόρινθο και την Αττική, ενώ ακολουθώντας ΝΔ κατεύθυνση με την Τρίπολη.

Χάρτης 2: Οριοθέτηση Περιοχής Παρέμβασης ΣΒΑΑ Δήμων Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίων

Πηγή: ΣΒΑΑ Δήμων Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίων

Η περιοχή παρέμβασης συνδυάζει τα πλεονεκτήματα της περιοχής, περιλαμβάνοντας τους βασικούς αρχαιολογικούς χώρους και τους τουριστικούς και οικονομικούς πόλους της ευρύτερης γεωγραφικής ενότητας. Επίσης, πλαισιώνεται από τοποθεσίες με ιδιαίτερο φυσικό κάλλος, παρά το γεγονός ότι παρατηρείται υποβάθμιση των επιμέρους φυσικών οικοσυστημάτων κυρίως λόγω των πολλαπλών ανθρωπίνων παρεμβάσεων. Το έδαφος της περιοχής είναι κυρίως ορεινό, ωστόσο η επιλεχθείσα περιοχή αναφοράς περιλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος των πεδινών εκτάσεων (κλειστή πεδιάδα Άργους και παράκτιες πεδινές λωρίδες).

Ο πληθυσμός της περιοχής εμφανίζει τάσεις μείωσης τα τελευταία χρόνια με εξαίρεση την πόλη του Ναυπλίου, όπου παρατηρείται αύξηση. Η πυκνότητα του πληθυσμού είναι μεγάλη στα αστικά κέντρα Άργους και Ναυπλίου τα οποία αποτελούν το εμπορικό και τουριστικό επίκεντρο της περιοχής αντίστοιχα. Η σύνδεση της περιοχής με την Αθήνα και τις βασικές πύλες εισόδου και εξόδου της χώρας είναι κυρίως οδική, ενώ γίνονται ενέργειες για την επαναλειτουργία του υφιστάμενου σιδηροδρομικού δικτύου για τη διασύνδεση της περιοχής με την Κόρινθο και τον προαστιακό σιδηρόδρομο. Η δραστηριότητα στον πρωτογενή τομέα εμφανίζει μια σχετική υποχώρηση με ιδιαίτερα προβλήματα την οικιστική ανάπτυξη και τη μείωση της ποσότητας και της ποιότητας των υδατικών αποθεμάτων. Ο δευτερογενής τομέας - ο οποίος συνίσταται κυρίως

14

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά Ταμεία

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της
Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΗΡΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στους τομείς τροφίμων-ποτών και κατασκευών - εμφανίζει στασιμότητα, ενώ ο τριτογενής τομέας αποτελεί τον κυρίαρχο τομέα της τοπικής οικονομίας με επίκεντρο τον τουρισμό.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η οικονομική γεωγραφία της περιοχής χαρακτηρίζεται από την αποσπασματικότητα αξιοποίησης των πλεονεκτημάτων της περιοχής, με αποτέλεσμα την ασθενική οικονομική δραστηριότητα και την αδυναμία διαμόρφωσης ενός πολυδιάστατου και ισχυρού branding, το οποίο θα περιλαμβάνει το τοπικό αγρο-διατροφικό δυναμικό, τη φυσική ομορφιά και το αρχαιολογικό-ιστορικό απόθεμα της περιοχής. Οι αναπτυξιακές δυνατότητες, καθώς και το αστικό και κοινωνικό περιβάλλον μπορούν να αναβαθμιστούν σημαντικά από την προώθηση ολοκληρωμένων δράσεων οι οποίες συνδυάζουν τις πολιτιστικές, τουριστικές και αγροδιατροφικές δυνατότητες με πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα στον πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή τομέα.

Η πολιτιστική κληρονομιά στα γεωγραφικά όρια της περιοχής είναι αξιοσημείωτη, ενώ και οι υποδομές αρχαιολογικού, ιστορικού και γενικότερα πολιτιστικού ενδιαφέροντος είναι αρκετά ανεπτυγμένες. Οι Μυκήνες, η Τίρυνθα και το αρχαίο θέατρο του Άργους αποτελούν τα ισχυρότερα αρχαιολογικά τοπία της περιοχής, ενώ η περιοχή διαθέτει δύο αρχαιολογικά μουσεία, καθώς και θεματικά μουσεία (ποτοποιίας, αυτοκίνησης, εκκλησιαστικό, λαογραφικό). Πέραν του αρχαιολογικού ενδιαφέροντος ο ιστορικός χαρακτήρας της περιοχής συνδέεται και με τη νεώτερη ελληνική ιστορία. Το Ναύπλιο ήταν η πρώτη πρωτεύουσα του νεοσύστατου Ελληνικού κράτους και διαθέτει πλούσια πολιτιστική κληρονομιά και ιδιαίτερη αρχιτεκτονική φυσιογνωμία, κυρίως στο τμήμα της παλαιάς ιστορικής πόλης. Η μακραίωνη πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής συνδυάζεται με τη φυσική ομορφιά των παρακείμενων ορεινών όγκων, των διαδρομών ανάμεσα σε πορτοκαλεώνες, τις εξαιρετικές παραλίες και πλήθος άλλων εναλλακτικών διαδρομών για τους επισκέπτες. Η περιοχή διαθέτει πλήθος πολιτιστικών υποδομών και συλλόγων, ενώ οργανώνονται ετήσια φεστιβάλ και ποικίλες εκδηλώσεις με αναφορά στην τοπική παράδοση. Αξίζει να σημειώσουμε ότι στην ευρύτερη περιοχή εντοπίζεται αξιόλογη παραγωγή τοπικών παραδοσιακών προϊόντων, πέρα από τα πορτοκάλια, το λάδι και το κρασί που αποτελούν τα κυριότερα προϊόντα της. Επίσης, η περιοχή εμφανίζει μεγάλη ποικιλία επιχειρήσεων εστίασης με έμφαση στην τοπική γαστρονομία.

Στον τομέα της κοινωνικής φροντίδας και πρόνοιας, η περιοχή περιλαμβάνει δύο νοσοκομεία, κοινωνικές δομές και υπηρεσίες των δήμων, σχετικές υποδομές της εκκλησίας αλλά και μια πληθώρα σχετικών ενώσεων της κοινωνίας των πολιτών (σύλλογοι και ενώσεις ΑμεΑ και πολύτεκνων, ιδρύματα, εργατικό κέντρο κοκ). Στην Π.Ε. Αργολίδας, ένας μεγάλος αριθμός νοικοκυριών βρίσκονται πρακτικά στα όρια της ακραίας φτώχειας, ενώ τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μία σοβαρή πτώση των εισοδημάτων, συρρίκνωση της «μεσαίας» τάξης και ένταση της ανισοκατανομής των εισοδημάτων. Επιπρόσθετα, η «αφανής» φτώχεια στις αγροτικές περιοχές, η μείωση των μεταποιητικών δραστηριοτήτων, η ύπαρξη θυλάκων Ρομά, καθώς και ο μεγάλος σχετικά αριθμός μεταναστών, δημιουργεί συνθήκες ενίσχυσης της αδήλωτης εργασίας

και παραοικονομίας, καθώς και επιδείνωση των προβλημάτων αναφορικά με τη δημόσια υγεία και τον κοινωνικό αποκλεισμό.

Στον τομέα της εκπαίδευσης, πέρα από τις υποδομές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, η περιοχή διαθέτει ένα τμήμα ΑΕΙ και μεταπτυχιακών σπουδών, ΙΕΚ, δύο βιβλιοθήκες και το Κέντρο Ελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου του Harvard.

Η συμμετοχή της Αργολίδας στο εθνικό ΑΕΠ είναι της τάξης του 0,8%, ενώ στο αντίστοιχο ΑΕΠ της Περιφέρειας Πελοποννήσου είναι της τάξης 17-18%. (17,2% το 2000 και 18% το 2014) ελαφρώς μειωμένο σε σχέση με τις χρονιές 2006-2008 που κυμαίνονταν στο 19%. Η συμμετοχή της περιφερειακής ενότητας Αργολίδας στον πρωτογενή τομέα ανέρχεται στο 29,6% του ΑΕΠ της Περιφέρειας (το 16,8% του προϊόντος της Περιφερειακής Ενότητας, 1,9% της συνολικής γεωργικής παραγωγής της χώρας) και δεν διαφοροποιείται σημαντικά από την υπόλοιπη περιφέρεια. Ο δευτερογενής τομέας είναι πρωτίστως προσανατολισμένος στον κλάδο της μεταποίησης (βιομηχανία τροφίμων & ποτών, κατασκευή προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά, κατασκευή μεταλλικών προϊόντων με εξαίρεση μηχανήματα και είδη εξοπλισμού) και στις κατασκευές. Η συμμετοχή της Αργολίδας στον δευτερογενή τομέα, ανέρχεται στο 18,3% της Περιφέρειας. Ο τριτογενής τομέας είναι αυτός με τη μεγαλύτερη συμμετοχή στη διάρθρωση του ακαθάριστου προϊόντος της Περιφέρειας. Ο τομέας παρουσιάζει αυξητική τάση από την άποψη της συμμετοχής στο προϊόν της Περιφέρειας, αν και παραμένει σημαντικά χαμηλότερη σε σχέση με τα αντίστοιχα ποσοστά σε επίπεδο χώρας ενώ παράγει το 56% της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας της Περιφέρειας, με πολύ μικρές τάσεις αύξησης της παραγόμενης ΑΠΑ κατ' έτος. Στο τριτογενή τομέα (τουρισμός, εμπόριο) απασχολείται το 54,11% του δυναμικού και παράγεται το 67,10% του ολικού αργολικού προϊόντος. Ο τουριστικός τομέας αποτελεί την οικονομική δραστηριότητα η οποία σχεδιάζεται να στηρίξει την αναπτυξιακή προοπτική της Περιφέρειας και της περιφερειακής ενότητας, παρέχοντας υπηρεσίες υπερτοπικού χαρακτήρα.

Το Άργος είναι μία πολυπληθής πόλη, όπου είναι συγκεντρωμένες πολλές υπηρεσίες και αποτελεί σημαντικό εμπορικό κέντρο της Περιφερειακής Ενότητας. Συνεπώς, εκτός από τους κατοίκους της πόλης, πολλοί κάτοικοι των γύρω περιοχών επισκέπτονται καθημερινά την πόλη για λόγους εργασίας, αλλά και για τη χρήση των διαφόρων υπηρεσιών που είναι συγκεντρωμένες εκεί, με αποτέλεσμα ο κυκλοφοριακός φόρτος να είναι μεγάλος. Το πρόβλημα της κυκλοφοριακής συμφόρησης και της δυσκολίας στις μετακινήσεις είναι εντονότερο στο Άργος και αποτελεί μέχρι σήμερα ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα του Άργους, μίας πόλης που αναπτύχθηκε άναρχα και η πολυεξόμησή της έγινε με ελλιπή σχεδιασμό, με αποτέλεσμα το οδικό δίκτυο να μην ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της λειτουργίας της.

Στην Αργολίδα υπάρχουν πολλές περιοχές ιδιαίτερης φυσικής ομορφιάς που περιλαμβάνουν κυρίως όμορφα ακρογιάλια και παραλίες, ενώ ξεχωρίζουν λίγες μόνο ορεινές περιοχές στο δυτικό και κεντρικό τμήμα της Περιφερειακής Ενότητας. Το κλίμα της περιοχής είναι Μεσογειακό, θαλάσσιο με διακριτό ξηρό και πολύ θερμό θέρος. Η ηλιακή ακτινοβολία που παρατηρείται στην περιοχή είναι από τις υψηλότερες τιμές που παρατηρούνται στην Ελλάδα. Τα δίκτυα ύδρευσης και αποχέτευσης είναι σε καλή κατάσταση, καθώς πρόσφατα αποκαταστάθηκαν στο μεγαλύτερο

τμήμα τους, ενώ συνεχίζονται οι εργασίες ώστε να αποκατασταθούν πλήρως και να επεκταθούν και σε άλλες περιοχές. Οι αρμόδιες αρχές εξετάζουν εναλλακτικές λύσεις υδροδότησης των δύο πόλεων και σχεδιασμό νέων έργων υποδομής, καθώς η απειλή της λειψυδρίας στην Αργολίδα είναι πάντα υπαρκτή. Η μη βιώσιμη διαχείριση και προστασία των υδάτινων πόρων στην περιοχή αναμένεται να οξύνουν το πρόβλημα μελλοντικά και να οδηγήσουν σε μία δυσμενή, μη αναστρέψιμη, κατάσταση.

Στον παρακάτω Πίνακα 5 αποτυπώνεται μια αντιπροσωπευτική σταχυολόγηση των πιο σημαντικών πλεονεκτημάτων και αδυναμιών της περιοχής παρέμβασης, βάσει της SWOT ανάλυσης στο κείμενο της ΣΒΑΑ.

Πίνακας 5: Σταχυολόγηση πλεονεκτημάτων και αδυναμιών της περιοχής παρέμβασης ΣΒΑΑ Δήμων Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίων

Πλεονεκτήματα	Αδυναμίες
<ul style="list-style-type: none"> - Υψηλής ποιότητας φυσικό περιβάλλον - Διαθεσιμότητα φυσικών πόρων - Συνδυασμός παραθαλάσσιων, πεδινών και ημιορεινών περιοχών - Περιοχές φυσικού κάλλους (Natura) - Πλούσια ιστορική και πολιτισμική παράδοση - Μνημειακού χαρακτήρα ιστορικοί χώροι, ιδιαίτερης αξίας και υπερτοπικής εμβέλειας - Εγγύτητα στην Αττική - Σημαντική παραγωγή υψηλής ποιότητας πιστοποιημένων γεωργικών προϊόντων - Ιδιαίτερη τοπική γαστρονομία και παραγωγή παραδοσιακών προϊόντων - Αναπτυσσόμενος τουριστικός προορισμός - Διοργάνωση εμβληματικών πολιτιστικών εκδηλώσεων και Φεστιβάλ - Περιφερειακός ρόλος λιμένα Ναυπλίου - Υψηλό δυναμικό εγκατεστημένων ΑΠΕ - Υλοποίηση προγραμμάτων εξοικονόμησης ενέργειας - Σειρά παρεμβάσεων για την ανάπτυξη αστικών περιοχών και κοινωφελών χώρων - Δημογραφική ενίσχυση της πόλης του Ναυπλίου στον αντίποδα της αποδυνάμωσης του αστικού κέντρου του Άργους - Σημαντικές κοινωνικές υποδομές υγείας και πρόνοιας - Πρωτοβουλίες κοινωνικής δικτύωσης και αλληλεγγύης - Παρ/μα του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου / και Harvard 	<ul style="list-style-type: none"> - Μη ορθολογική διαχείριση υδάτινων πόρων - Πεταλαιωμένο σύστημα αποκομιδής απορριμμάτων, υψηλό κόστος λειτουργίας - Έλλειψη υποδομών ήπιας κυκλοφορίας και βιώσιμης αστικής κινητικότητας - Παύση λειτουργίας σιδηροδρομικού δικτύου - Έλλειψη ακτοπλοϊκής σύνδεσης με τον Πειραιά - Χαμηλή μεταπαραγωγική προστιθέμενη αξία προϊόντων - Μεγάλος αριθμός πολύ μικρών παραγωγών και χαμηλός βαθμός οργάνωσης, δικτύωσης και συνεργειών μεταξύ τους, με χαμηλό βαθμό εξωστρέφειας - Εξάρτηση από το μαζικό τουρισμό (χαμηλή οικονομική απόδοση, υψηλό περιβαλλοντικό αποτύπωμα κοκ) - Περιορισμένη ανάπτυξη και διάχυση καινοτομιών στην πρωτογενή παραγωγή, το εμπόριο και τον τουρισμό - Μη επαρκής ανάδειξη και αξιοποίηση αρχαιολογικών μνημείων περιφερειακού χαρακτήρα - Απουσία μηχανισμού ελέγχου και πρόβλεψης εκτάκτων καταστάσεων - Μείωση και γήρανση πληθυσμού - Χαμηλό μορφωτικό επίπεδο - Ύπαρξη φαινομένων ρατσισμού και κοινωνικού αποκλεισμού - Υψηλοί δείκτες ανεργίας - Έλλειψη χώρων άθλησης / αναψυχής, παιδικών σταθμών, ανάγκη επέκτασης σχολικών μονάδων

Πηγή: ΣΒΑΑ Δήμων Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίων – Ιδία επεξεργασία

Μια οργανωμένη καταγραφή των βασικότερων αναγκών που διαπιστώθηκαν κατά την ανάλυση υφιστάμενης κατάστασης για την περιοχή παρέμβασης της ΣΒΑΑ, στη βάση των προβλημάτων και προκλήσεων, αλλά και λαμβάνοντας υπόψη τις σύγχρονες ευρωπαϊκές τάσεις προσέγγισης, ώστε έπειτα να διαμορφωθούν οι κατάλληλοι Άξονες Προτεραιότητας και οι Ειδικοί Στόχοι της Στρατηγικής, παρουσιάζεται στον παρακάτω Πίνακα 6.

Πίνακας 6: Ανάγκες που καλείται να αντιμετωπίσει η ΣΒΑΑ Δήμων Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίων

Ανάγκη 1	Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων μέσω δομών υποστήριξης, δικτύωσης και αξιοποίησης των ΤΠΕ με ιδιαίτερη έμφαση στους τομείς του τουρισμού και του πολιτισμού
Ανάγκη 2	Βελτίωση των δυνατοτήτων απασχόλησης μέσω της καινοτομικής αναδιάρθρωσης των κύριων κλάδων και της ενίσχυσης των ανθρώπινων δυνατοτήτων στην κατεύθυνση που ορίζουν οι τομείς προτεραιότητας της στρατηγικής RIS3 της Περιφέρειας Πελοποννήσου
Ανάγκη 3	Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, Προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης των Περιθωριοποιημένων Ομάδων
Ανάγκη 4	Ενίσχυσης των κοινωνικών υπηρεσιών κοινής ωφέλειας
Ανάγκη 5	Ενίσχυσης της ενεργειακής απόδοσης και μείωση των εκπομπών αερίων ρύπων
Ανάγκη 6	Προστασία, δικτύωση και προβολή του φυσικού και πολιτιστικού αποθέματος, προώθηση και προβολή της διαχρονικής ιστορικότητας της περιοχής παρέμβασης
Ανάγκη 7	Βελτίωση του Αστικού Περιβάλλοντος, Στοχευμένες και Εμβληματικές Δράσεις για την Αναζωογόνηση του Αστικού Ιστού, προστασία φυσικού περιβάλλοντος, ορθολογική διαχείριση φυσικών πόρων και ενίσχυση της Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης

Πηγή: ΣΒΑΑ Δήμων Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίων – Ιδία επεξεργασία

Το όραμα της Στρατηγικής Β.Α.Α. για την αστική λειτουργική περιοχή του αστικού διπόλου Ναυπλίου - Άργους διατυπώνεται στη βάση των διατυπωμένων προβλημάτων, προκλήσεων και αναγκών της Περιοχής Παρέμβασης. Κεντρικός Στόχος της Στρατηγικής είναι η αξιοποίηση της Ιστορίας και του Πολιτιστικού Αποθέματος της περιοχής ως στρατηγικού πόρου για την ενίσχυση της τοπικής ανάπτυξης και της απασχόλησης με όρους βιωσιμότητας.

Η Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης για την αστική λειτουργική περιοχή του αστικού διπόλου Άργους - Ναυπλίου αρθρώνεται με βάση 4 άξονες προτεραιότητας (Α.Π.):

- > Α.Π.1 Βελτίωση της Ανταγωνιστικότητας, Προαγωγή της Επιχειρηματικότητας και της Καινοτομίας

- > Α.Π.2 Προστασία, προώθηση, ενιαία προβολή του φυσικού και πολιτιστικού αποθέματος. Βελτίωση της αποδοτικότητας των πόρων.
- > Α.Π.3 Αντιμετώπιση της Κλιματικής Αλλαγής, Βιώσιμη Διαχείριση του Αστικού Περιβάλλοντος μέσω της μείωσης των ρύπων και ενίσχυσης της βιώσιμης κινητικότητας
- > Α.Π. 4 Διασφάλιση της Κοινωνικής Συνοχής και Ανάπτυξη και Προώθηση στην Απασχόληση του Ανθρώπινου Δυναμικού

Οι άξονες προτεραιότητας της Στρατηγικής Β.Α.Α. εξειδικεύονται σε 8 ειδικούς στόχους (Ε.Σ.) και αντιστοίχηση αποτυπώνεται στον παρακάτω Πίνακα 7.

Πίνακας 7: Οι Ειδικοί Στόχοι των Αξόνων Προτεραιότητας της ΣΒΑΑ Δήμων Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίων

Άξονες Προτεραιότητας ΣΒΑΑ	Ειδικοί Στόχοι ΣΒΑΑ
ΑΠ 1: Βελτίωση της Ανταγωνιστικότητας, Προαγωγή της Επιχειρηματικότητας και της Καινοτομίας	Ε.Σ.- 1 «Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των τοπικών επιχειρήσεων με στήριξη της δικτύωσης των επιχειρήσεων και την αξιοποίηση καινοτόμων ιδεών»
ΑΠ 2: Προστασία, προώθηση, ενιαία προβολή του φυσικού και πολιτιστικού αποθέματος. Βελτίωση της αποδοτικότητας των πόρων	Ε.Σ.- 3 «Αξιοποίηση των ΤΠΕ με έμφαση στους τομείς του τουρισμού και του πολιτισμού»
	Ε.Σ.- 4 «Προστασία, δικτύωση και προβολή του φυσικού και πολιτιστικού αποθέματος και της διαχρονικής ιστορικότητας της περιοχής παρέμβασης»
ΑΠ 3: Αντιμετώπιση της Κλιματικής Αλλαγής, Βιώσιμη Διαχείριση του Αστικού Περιβάλλοντος μέσω της μείωσης των ρύπων και ενίσχυσης της βιώσιμης κινητικότητας	Ε.Σ.- 7 «Ενίσχυση της ενεργειακής απόδοσης, μείωση των εκπομπών αερίων ρύπων με χρήση φιλικών προς το περιβάλλον μεθόδων σχεδιασμού, όπως ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και βιώσιμης κινητικότητας, στα δημόσια κτήρια και τις παρεμβάσεις αστικής αναζωογόνησης»
	Ε.Σ.- 8 «Αναζωογόνηση του Αστικού Ιστού και ενίσχυση της Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης»
ΑΠ 4: Διασφάλιση της Κοινωνικής Συνοχής και Ανάπτυξη και Προώθηση στην Απασχόληση του Ανθρώπινου Δυναμικού	Ε.Σ.- 2 «Βελτίωση των δυνατοτήτων απασχόλησης με προώθηση των ίσων ευκαιριών και ενίσχυση των δεξιοτήτων στους τομείς προτεραιότητας της στρατηγικής RIS3 της περιφέρειας Πελοποννήσου»
	Ε.Σ.- 5 «Προώθηση της Κοινωνικής Ενσωμάτωσης περιθωριοποιημένων ομάδων»
	Ε.Σ.- 6 «Ενίσχυση και βελτίωση της Ποιότητας των υπηρεσιών Κοινωνικής Αλληλεγγύης»

Πηγή: ΣΒΑΑ Δήμων Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίων – Ιδία επεξεργασία

Έπειτα από μια κωδικοποίηση του κειμένου των αναμενόμενων κύριων αποτελεσμάτων, βάσει της Στρατηγικής, τα αποτελέσματα που επιδιώκονται από την εφαρμογή της ΣΒΑΑ συνοψίζονται στα εξής:

- ∞ βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος, της εικόνας, της λειτουργίας και της ελκυστικότητας της Περιοχής Παρέμβασης μέσω της αντιμετώπισης χρόνιων προβλημάτων (κυκλοφοριακό, υπερσυγκέντρωση δραστηριοτήτων κοκ), την ενίσχυση της συμπληρωματικότητάς τους και τη λειτουργική διασύνδεσή τους στη βάση ενός ολοκληρωμένου αναπτυξιακού σχεδιασμού.
- ∞ άρση της αποσπασματικότητας που χαρακτηρίζει τη σημερινή αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων της περιοχής και η αναστροφή του αναπτυξιακού περιβάλλοντος και της ειδικής δυναμικής της ΠΠ. Συγκεκριμένα, επιδιώκεται η άρση της ασθενικής οικονομικής δραστηριότητας και της αδυναμίας διαμόρφωσης ενός πολυδιάστατου και ισχυρού branding, με έμφαση στο αρχαιολογικό-ιστορικό απόθεμα της περιοχής και περιλαμβάνει το τοπικό αγρο-διατροφικό δυναμικό και τη φυσική ομορφιά.
- ∞ οι παρεμβάσεις ανάδειξης και ενιαίας προβολής των πολιτιστικών πόρων σε συνδυασμό και με τα ιδιαίτερης σημασίας και διεθνούς εμβέλειας αποθέματα των αρχαιολογικών χώρων και των νεώτερων ιστορικών μνημείων μπορούν να συνηγορήσουν στη βελτιστοποίηση της αξιοποίησης των πόρων και τη διαφοροποίηση του.
- ∞ βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των τοπικών επιχειρήσεων με στήριξη της δικτύωσης των επιχειρήσεων και την αξιοποίηση καινοτόμων ιδεών.
- ∞ αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού καθώς και η προσαρμογή του στα νέα δεδομένα και στις απαιτήσεις του νέου παραγωγικού προτύπου της περιοχής, μέσω της βελτίωσης των δυνατοτήτων απασχόλησης με προώθηση των ίσων ευκαιριών και ενίσχυση των δεξιοτήτων στους τομείς προτεραιότητας της στρατηγικής RIS3 της περιφέρειας Πελοποννήσου.
- ∞ προώθηση της Κοινωνικής Ενσωμάτωσης περιθωριοποιημένων ομάδων (μετανάστες, συμμετέχοντες αλλοδαπής προέλευσης, μειονότητες (συμπεριλαμβανομένων περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι Ρομά)).
- ∞ ενίσχυση και βελτίωση της Ποιότητας των υπηρεσιών Κοινωνικής Αλληλεγγύης.
- ∞ προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης των Νέων.
- ∞ ενίσχυση της ενεργειακής απόδοσης, τη μείωση των εκπομπών αερίων ρύπων με χρήση φιλικών προς το περιβάλλον μεθόδων σχεδιασμού, όπως ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και βιώσιμης κινητικότητας, στα δημόσια κτήρια και τις παρεμβάσεις αστικής αναζωογόνησης.
- ∞ επιδιώκεται η ολοκληρωμένη ανάδειξη ταυτότητας προορισμού - Place Branding για τις εστίες τουριστικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος, με αξιοποίηση των ΤΠΕ, στην

κατεύθυνση του αιεφόρου τουρισμού με στόχο την αύξηση του αναμενόμενου αριθμού επισκέψεων σε ενισχυόμενες τοποθεσίες πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς και πόλους έλξης επισκεπτών

Ο επόμενος Πίνακας 8 περιλαμβάνει τις πράξεις που προτάθηκε να ενταχθούν στη ΣΒΑΑ Δήμων Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίων με χρηματοδότηση από το ΠΕΠ Πελοποννήσου, βάσει της αρχικής σχετικής πρόσκλησης.

Πίνακας 8: Σχέδιο Χρηματοδότησης Πράξεων της ΣΒΑΑ Δήμων Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίων

ΑΞ.ΠΡΟΤ. ΣΒΑΑ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΣΒΑΑ	ΠΡΑΞΕΙΣ		Κωδικός κατηγορίας παρέμβασης	Π/Υ (εκτίμηση)	ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ			
		α/α	Τίτλος			ΕΠ	Επενδ. Προτ	ΤΑ ΜΕΙΟ	Άλλη Πηγή
ΑΠ 1	1		Κέντρο Υποστήριξης Επιχειρήσεων Αργολίδας	71	600.000	ΠΕΠ Πελ.	3a	ΕΤΠΑ	0
ΑΠ 2	3		Ολοκληρωμένη ανάδειξη ταυτότητας προορισμού - Place Branding Δήμου Άργους - Μυκηνών	94	150.000	ΠΕΠ Πελ.	6c	ΕΤΠΑ	0
ΑΠ 2	4		Διαμόρφωση -Ανάπλαση προσπέλασης από τα Φίχτια έως τον Αρχαιολογικό Χώρο Μυκηνών	94	750.000	ΠΕΠ Πελ.	6c	ΕΤΠΑ	0
ΑΠ 3	7		Ανακαίνιση Νεοκλασικής Δημοτικής Αγοράς Άργους - Ενεργειακή αναβάθμιση	13	1.400.000	ΠΕΠ Πελ.	4c	ΕΤΠΑ	0
ΑΠ 3	8		Ανακαίνιση Νεοκλασικής Δημοτικής Αγοράς Άργους - Στατική Ενίσχυση	94	650.000	ΠΕΠ Πελ.	6e	ΕΤΠΑ	0
ΑΠ 3	8		Ανάπλαση τμήματος οδού Αιγίου	94	1.350.000	ΠΕΠ Πελ.	6e	ΕΤΠΑ	0
ΑΠ 3	8		Ανάπλαση τμημάτων περιοχής Ψαρομαχαλά	94	1.000.000	ΠΕΠ Πελ.	6e	ΕΤΠΑ	0
ΑΠ 4	2		Ενεργητική Ένταξη στην Εργασία στους Δήμους της Περιοχής Παρέμβασης	109	600.000	ΠΕΠ Πελ.	9i	ΕΚΤ	0
ΑΠ 4	5		Δράσεις Κοινωνικής Ένταξης Περιθωριοποιημένων Ομάδων στους Δήμους της Περιοχής Παρέμβασης	110	300.000	ΠΕΠ Πελ.	9ii	ΕΚΤ	0
ΑΠ 4	6		Υπηρεσίες κατ' οίκον νοσηλείας και ειδικής φροντίδας ψυχικής υγείας / Δράσεις Εναρμόνισης του Οικογενειακού με τον Επαγγελματικό Βίο για την «απελευθέρωση Ατόμων που βρίσκονται σε Εργασιακή ηλικία: στήριξη οικογενειών με ηλικιωμένα ή μονήρη μέλη στους Δήμους της Περιοχής Παρέμβασης	112	600.000	ΠΕΠ Πελ.	9iv	ΕΚΤ	0
ΑΠ 4	6		Υπηρεσίες και Δράσεις Προληπτικής Ιατρικής σε συνδυασμό με την Προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης των Ευπαθών Ομάδων στους Δήμους της Περιοχής Παρέμβασης	112	420.000	ΠΕΠ Πελ.	9iv	ΕΚΤ	0

ΑΠ 4	6	Πρώθηση της Κοινωνικής Ένταξης των Ειδικών και Ευάλωτων Ομάδων στους Δήμους της Περιοχής Παρέμβασης	112	600.000	ΠΕΠ Πελ.	9iv	EKT	0
				8.420.000				

Πηγή: ΣΒΑΑ Δήμων Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίων

Η «διακυβέρνηση» της ΣΒΑΑ διέπεται από τις αρχές της συμμετοχικότητας, της αντιπροσωπευτικότητας των Εταίρων της καθολικότητας, της διαφάνειας, της δέσμευσης και της αξιολόγησης των τοπικών αναπτυξιακών πολιτικών. Η δημιουργία ενός φόρουμ διαβούλευσης των τοπικών αναπτυξιακών και λοιπών πολιτικών, σχεδίων, επιλογών διευκολύνει τη συμμετοχικότητα των εταίρων (Κοινωνικοί, επιχειρηματικοί / επαγγελματικοί, «εμβληματικοί» / αναπτυξιακοί εταίροι) και παράλληλα θα προωθή την «ανοικτή συμμετοχή» των πολιτών.

Η Εταιρική Σχέση διοικείται από ένα Όργανο Διοίκησης, ανεξάρτητη «Επιτροπή Καθοδήγησης» (Steering Committee) η οποία αξιοποιεί το φόρουμ διαβούλευσης και λαμβάνει υπόψη τις απόψεις, θέσεις και προτάσεις που ανταλλάσσονται σε αυτό. Το Όργανο Διοίκησης έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

- Εξετάζει την πορεία εξέλιξης της ΣΒΑΑ, την πορεία επίτευξης συγκεκριμένων στόχων / οροσήμων που έχουν προγραμματικά τεθεί, καθώς και κάθε άλλο ζήτημα / στοιχείο σχετικό με την εφαρμογή του και την πρόοδο ως προς την επίτευξη ποσοτικών και κυρίως ποιοτικών προσδιορισμένων στόχων που έχουν εξαρχής οριστεί.
- Εισηγείται προτάσεις ενίσχυσης της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων συμπεριλαμβανομένων και προτάσεων νέων αλλά συμβατών με το πρόγραμμα δράσεων.
- Μεριμνά για την ορθή διαχείριση του προγράμματος και παρακολουθεί την πρόοδο στην εφαρμογή του πλαισίου αξιολόγησης όπως αυτό ορίζεται από τις αρμόδιες αρχές.
- Υποστηρίζει τις δράσεις δημοσιότητας του προγράμματος και της διάχυσης της πληροφόρησης σχετικά με την πορεία εξέλιξης και τα αποτελέσματα του προγράμματος.

Ο Δήμος Ναυπλίων και ο Δήμος Άργους-Μυκηνών, ως Σύμπραξη Αστικών Αρχών αποτελούν την «Αστική Αρχή Δήμων Άργους - Μυκηνών και Ναυπλίων» (ΑΑΔΑΝ), η οποία είναι ο Αρμόδιος Φορέας για τον σχεδιασμό, την κατάρτιση και την υποβολή της Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης.

Στο σημείο αυτό, αναφέρεται ότι το πλαίσιο των διαδικασιών διαβούλευσης για τον σχεδιασμό και προετοιμασία της ΣΒΑΑ Δήμων Άργους-Μυκηνών και Ναυπλίων παρουσιάζεται και αξιολογείται σε επόμενο Κεφάλαιο της παρούσας αξιολόγησης.

2.3 Παρουσίαση της Στρατηγικής Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων «ΤΑΠΤΟΚ Αρκαδία 2020»

Η Στρατηγική Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων του φορέα «ΤΑΠΤΟΚ Αρκαδία 2020 ΑΜΚΕ» με τίτλο «Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης ΤΑΠΤΟΚ/CLLD «Αρκαδία 2020»» και προϋπολογισμό Συνολικής Συγχρηματοδοτούμενης Δημόσιας Δαπάνης 19.000.000,00€, εγκρίθηκε από την Περιφέρεια Πελοποννήσου με την απόφαση της 07/11/2017. Η εν λόγω Στρατηγική συγχρηματοδοτείται από το Ε.Τ.Π.Α. (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης) στο πλαίσιο των Αξόνων Προτεραιότητας 1, 2B, 3 και 4, καθώς και από το Ε.Κ.Τ. (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) στο πλαίσιο του Άξονα Προτεραιότητας 2Α του Ε.Π. «Πελοπόννησος» 2014-2020»

Η περιοχή παρέμβασης έχει πληθυσμό 37.150 κατοίκων (Χάρτης 3) και περιλαμβάνει το σύνολο των Δημοτικών ενοτήτων των Δήμων Τρίπολης, Γορτυνίας και Μεγαλόπολης με εξαίρεση τη Δημοτική Κοινότητα Τρίπολης, ο πληθυσμός της οποίας υπερβαίνει τους 10.000 κατοίκους. Με γεωφυσικές παραμέτρους η περιοχή παρέμβασης αποτελείται από τον ορεινό όγκο του Μαινάλου όρους, με τις κοιλάδες Μαντινείας, Τεγέας και Ασέας, τον ορεινό όγκο του Λύκειου όρους μέχρι την Ανδρίτσαινα με την κοιλάδα της Μεγαλόπολης, μέχρι τις χαράδρες των ποταμών Λούσιου και Αλφειού.

Η επιλεγείσα περιοχή εντάσσεται στην Περιφερειακή Ενότητα (Π.Ε.) Αρκαδίας της Περιφέρειας Πελοποννήσου και αντιπροσωπεύει το 72,83% της συνολικής έκτασης της Π.Ε. και το 47,22% του πληθυσμού της (2011), ή το 20,73% της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας και το 7,22% του πληθυσμού της Περιφέρειας Πελοποννήσου. Σε αυτό το πλαίσιο στην περιοχή παρέμβασης εντάσσονται τρεις Δήμοι:

- Ο Δήμος Τρίπολης, με εξαίρεση την πόλη της Τρίπολης (Δημοτική Κοινότητα Τρίπολης).
- Το σύνολο του Δήμου Γορτυνίας.
- Το σύνολο του Δήμου Μεγαλόπολης.

Η περιοχή περιλαμβάνει 19 Δημοτικές Ενότητες στις οποίες εντάσσονται μία Δημοτική Κοινότητα (Μεγαλόπολης) και 208 Τοπικές Κοινότητες, όπου οι ορεινές περιοχές αντιστοιχούν στο 66% (137 Τοπικές Κοινότητες) και οι μειονεκτικές περιοχές στο 34% (71 Τοπικές Κοινότητες).

Χάρτης 3: Περιοχή Παρέμβασης ΤΑΠΤΟΚ Αρκαδία 2020 (σύνολο Π.Ε. Αρκαδίας πλην Δ.Κ. Τρίπολης)

Πηγή: Στρατηγική «ΤΑΠΤΟΚ Αρκαδία 2020»

Η πρόταση στρατηγικής ανάπτυξης με Πρωτοβουλία των Τοπικών Κοινοτήτων αφορά ουσιαστικά σε περιοχή παρέμβασης που περιλαμβάνει το ηπειρωτικό τμήμα του Νομού Αρκαδίας, το οποίο χαρακτηρίζεται από:

- Την ορεινότητα του εδάφους
- Την αναπτυξιακή υστέρηση που αποτυπώνεται στην έντονη δημογραφική γήρανση και την υψηλή ανεργία, ιδιαίτερα στους νέους και τον δεισμό της παραγωγικής βάσης μεταξύ των επιμέρους δημοτικών ενοτήτων, λόγω της δεσπόζουσας θέσης που έχει η ηλεκτροπαραγωγή, ως βασικός κλάδος οικονομικής δραστηριότητας στη δημοτική ενότητα Μεγαλόπολης, χωρίς όμως να επιτυγχάνει τη δημιουργία διακλαδικών - διατομεακών σχέσεων με την υπόλοιπη οικονομική δραστηριότητα της περιοχής
- Την κυριαρχία του πρωτογενή τομέα στο σύνολο των δημοτικών ενοτήτων, ενώ ο τουρισμός αποτελεί αναδυόμενη οικονομική δραστηριότητα, η οποία όμως παραμένει

χωρικά συγκεντρωμένη σε περιορισμένο αριθμό δημοτικών κοινοτήτων του Δήμου Γορτυνίας.

- ο Την ανισομέρεια των εισοδημάτων μεταξύ των κατοίκων των επιμέρους Δημοτικών ενοτήτων και την ύπαρξη σημαντικού αριθμού τοπικών κοινοτήτων, με το μέσο εισόδημα των κατοίκων να βρίσκεται κάτω του ορίου φτώχειας.
- ο Την πολύ χαμηλή πληθυσμιακή πυκνότητα

Η περιοχή παρέμβασης αποτελεί μια αγροτική υποπεριφερειακή ζώνη, στην οποία κυρίαρχη οικονομική δραστηριότητα αποτελεί ο πρωτογενής τομέας. Εξαίρεση αποτελεί η Δημοτική Ενότητα Μεγαλόπολης, στην οποία λειτουργεί επί σαράντα έτη ένα από τα μεγαλύτερα ενεργειακά κέντρα της χώρας - αξιοποιώντας τον τοπικά εξορυγμένο λιγνίτη - το οποίο επηρεάζει σε όρους εισοδήματος και απασχόλησης το σύνολο της Περιφέρειας.

Συνολικά η Περιφέρεια Πελοποννήσου παρουσιάζει ισχυρό δευτερογενή τομέα, στη διαμόρφωση του οποίου συμβάλλει η Π.Ε. Αρκαδίας. Ουσιαστικά, το μεγάλο ποσοστό που παρουσιάζει ο δευτερογενής τομέας της Περιφέρειας επηρεάζεται, εκτός από την ύπαρξη της βιομηχανικής ζώνης της Αθήνας, η οποία διοικητικά υπάγεται στο Νομό Κορινθίας, όπου είναι εγκατεστημένες βιομηχανικές επιχειρήσεις, οι οποίες ουσιαστικά δεν συνδέονται με την οικονομία της Περιφέρειας και στην ύπαρξη στη Μεγαλόπολη του δεύτερου σημαντικότερου ενεργειακού κέντρου της χώρας. Οι υπόλοιπες επιχειρήσεις της μεταποίησης στην περιοχή παρέμβασης είναι επιχειρήσεις πολύ μικρού μεγέθους, αντιπροσωπεύουν δε μικρό τμήμα της απασχόλησης και του παραγόμενου εισοδήματος στην περιοχή.

Τα λιγνιτικά αποθέματα βαίνουν εξαντλούμενα και το πέρασμα στην μεταλιγνιτική εποχή επιτάσσει την παραγωγική ανασυγκρότηση του συνόλου της περιοχής παρέμβασης λόγω και των πολύ ασθενικών επιδόσεων του πρωτογενή τομέα. Εάν για την περιοχή της Μεγαλόπολης αλλά και γενικότερα για την περιοχή της Τρίπολης (αφού σημαντικός αριθμός εργαζομένων στην ΔΕΗ κατοικεί στον Δήμο Τρίπολης) η αλλαγή του παραγωγικού προτύπου εκπορεύεται από την έντονη συρρίκνωση μιας - ιδιαίτερα κατά το παρελθόν – δυναμικής οικονομικής δραστηριότητας για σημαντικό αριθμό Δημοτικών Ενοτήτων του Δήμου Γορτυνίας και Τριπόλεως αποτελεί επείγουσα προτεραιότητα η δημιουργία παραγωγικού προτύπου.

Η ανάπτυξη τουριστικών δραστηριοτήτων στην περιοχή παρέμβασης χαρακτηρίζεται από αντιφατικά στοιχεία. Από τη μία η κεντρική θέση της περιοχής στην Περιφέρεια και ο πλούτος των φυσικών και πολιτιστικών πόρων που διαθέτει (στους οποίους γίνεται αναλυτικότερη αναφορά σε επόμενη ενότητα) αποτελούν στοιχεία που θα μπορούσαν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη του τουρισμού, στο πλαίσιο της ευρύτερης αναπτυξιακής προσπάθειας στην περιοχή παρέμβασης. Από την άλλη, τόσο τα δεδομένα της τουριστικής προσφοράς σε όρους καταλυμάτων, όσο και τα δεδομένα της τουριστικής ζήτησης σε όρους αφίξεων και διανυκτερεύσεων, αναδεικνύουν μία σημαντική υστέρηση της περιοχής, όσον αφορά την ανάπτυξη τουριστικών δραστηριοτήτων. Οι τρεις Δήμοι οι οποίοι αποτελούν την περιοχή παρέμβασης συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο τμήμα

της τουριστικής δραστηριότητας της Π.Ε. Αρκαδίας, που όμως αντιστοιχεί σε ένα μικρό μόνο τμήμα της συνολικής τουριστικής δραστηριότητας στο επίπεδο της Περιφέρειας.

Περαιτέρω, τα πλούσια ιστορικά και λαογραφικά στοιχεία της περιοχής παρέμβασης αποτελούν τη βάση για τη διοργάνωση σε ετήσια βάση ενός αριθμού σημαντικών εκδηλώσεων, οι οποίες σε συνδυασμό με παρεμβάσεις στα άλλα πεδία που επηρεάζουν την ανάπτυξη και τον εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος της περιοχής μπορούν να αποτελέσουν τη βάση για την ανάπτυξη τουριστικών δραστηριοτήτων ειδικού ενδιαφέροντος.

Τα δεδομένα της τουριστικής δραστηριότητας στους τρεις Δήμους, παρουσιάζουν χαρακτηριστικά αναπτυξιακής δυναμικής, ιδιαίτερα όσον αφορά την ανάπτυξη τουρισμού για ειδικά ενδιαφέροντα, που μπορεί να αξιοποιηθεί στο πλαίσιο μιας ολοκληρωμένης αναπτυξιακής στρατηγικής, που θα στηρίζεται στους τοπικούς πόρους και θα αξιοποιεί την ευρύτερη τουριστική κίνηση της Περιφέρειας Πελοποννήσου μεγάλο τμήμα της οποίας διέρχεται από την περιοχή παρέμβασης, ώστε να καταστεί η περιοχή τουριστικός προορισμός για μεγαλύτερους αριθμούς τουριστών, με άμεση επίπτωση στο εισόδημα της περιοχής και τη δημιουργία απασχόλησης.

Ο τομέας του τουρισμού αποτελεί κεντρικό στοιχείο προγραμματισμού σύμφωνα με το υφιστάμενο προγραμματικό πλαίσιο. Η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Πελοποννήσου συμπεραίνει ότι ο τουριστικός τομέας και οι υπο-κλάδοι του στην Περιφέρεια επηρεάζονται αρνητικά από την έλλειψη υποδομών (αεροδρόμιο Τρίπολης, τοπικό οδικό δίκτυο), το ολοένα αυξανόμενο κόστος πρόσβασης στην Περιφέρεια από άλλες περιοχές της Ελλάδος (υπερβολικό κόστος διοδίων και καυσίμων), τα χαμηλά επίπεδα ποιότητας υπηρεσιών από δραστηριοποίηση μη νόμιμων καταλυμάτων, και την έλλειψη συντονισμού προώθησης ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της περιοχής με τον Τομέα Πολιτισμού (πρόγραμμα επίσκεψης μουσείων, αρχαιολογικών χώρων και λοιπών υποδομών ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς).

Αναφορικά προς τους κλάδους οι οποίοι έχουν έναν ηγετικό ρόλο στην οικονομία της περιοχής παρέμβασης, σημειώνεται ότι σε αυτή λειτουργούν το 39,4% του συνολικού αριθμού των επιχειρήσεων που εντάσσονται στον κλάδο της εστίασης στο σύνολο της ΠΕ Αρκαδίας και αντίστοιχα το 37,9% των επιχειρήσεων του κλάδου παροχής υπηρεσιών καταλυμάτων, το 43,6% του κλάδου της βιομηχανίας τροφίμων και το 57,9% του κλάδου της ποτοποιίας.

Η πληθυσμιακή συρρίκνωση και η γήρανση του πληθυσμού έχει φτάσει σε επίπεδα που οι υφιστάμενες οικονομικές δραστηριότητες αδυνατούν να την αντιστρέψουν, σηματοδοτώντας την ανάγκη για την δημιουργία νέων οικονομικών δραστηριοτήτων που θα επιτρέψουν την μείωση της υψηλής ανεργίας, ιδιαίτερα στους νέους, μέσω της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας. Η συρρίκνωση του ενεργού πληθυσμού και τα επίπεδα της φτώχειας σε συγκεκριμένο αριθμό Δημοτικών Ενοτήτων εάν δεν ανακοπούν άμεσα θα επιτείνουν την πλήρη περιθωριοποίηση σημαντικού τμήματος της περιοχής παρέμβασης.

Κατά τα τελευταία έτη, όπως αναδείχθηκε και στη φάση της δημόσιας διαβούλευσης που έγινε στο πλαίσιο της προετοιμασίας του ΤΑΠΤΟΚ, διαπιστώνονται σοβαρά προβλήματα ελλείψεων σε ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό στα Κέντρα Υγείας της περιοχής. Οι ελλείψεις αυτές, σε

συνδυασμό με την επιταχυνόμενη γήρανση του πληθυσμού, ταυτόχρονα με τον ορεινό χαρακτήρα ενός μεγάλου τμήματός της, καθιστούν αναγκαία τη λήψη μέτρων για την κάλυψη των αυξανόμενων αναγκών στον τομέα της πρωτοβάθμιας υγείας και την εφαρμογή δράσεων προληπτικής ιατρικής για την εξυπηρέτηση του τοπικού πληθυσμιακού δυναμικού.

Στον παρακάτω Πίνακα 9, αποτυπώνεται μια αντιπροσωπευτική σταχυολόγηση των πιο σημαντικών πλεονεκτημάτων και αδυναμιών της περιοχής παρέμβασης, βάσει της SWOT ανάλυσης στο κείμενο της Στρατηγικής για την ΤΑΠΤΟΚ Αρκαδίας.

Πίνακας 9: Σταχυολόγηση πλεονεκτημάτων και αδυναμιών της περιοχής παρέμβασης της Στρατηγικής «ΤΑΠΤΟΚ Αρκαδία 2020»

Πλεονεκτήματα	Αδυναμίες
<ul style="list-style-type: none"> - Εγγύτητα στο Μητροπολιτικό κέντρο των Αθηνών και πύλες εισόδου της χώρας (Λιμάνι Πάτρας, Αεροδρόμιο Ελ. Βενιζέλος, Αεροδρόμιο Καλαμάτας) - Εγγύτητα σε δύο από τα σημαντικότερα αρχαιολογικά μνημεία παγκόσμιας σημασίας (Αρχαία Ολυμπία, Μυκήνες) - Κεντρική θέση στην Πελοπόννησο, διέλευση επισκεπτών που κατευθύνονται σε άλλους σημαντικούς τουριστικούς προορισμούς στα νότια και δυτικά της Περιφέρειας - Ευνοϊκές συνθήκες πρόσβασης – εξυπηρέτηση από αυτοκινητόδρομους (Αθήνα – Τρίπολη – Καλαμάτα) - Υψηλής ποιότητας και μοναδικό φυσικό περιβάλλον - Άσκηση γεωργικών πρακτικών φιλικών προς το περιβάλλον που διαμορφώνουν υψηλής αισθητικής αξίας αγροτικό τοπίο - Μεγάλος αριθμός παραδοσιακών οικισμών, ιστορικών κτιρίων, μνημείων της φύσης και τοπίων φυσικού κάλους - Σημαντικό δίκτυο κοινωνικής προστασίας από Δήμους και οργανώσεις - Σημαντικές επενδύσεις ίδρυσης και εκσυγχρονισμού τουριστικών υποδομών σε μικρό τμήμα της περιοχής παρέμβασης - Καταξιωμένος προορισμός χειμερινού τουρισμού και σημαντικές δυνατότητες για την ανάπτυξη πληθώρας θεματικών τουριστικών δραστηριοτήτων 	<ul style="list-style-type: none"> - Γεωμορφολογία και ορεινός χαρακτήρας - Ελλιπής προστασία και μη αξιοποίηση του φυσικού περιβάλλοντος για την ενίσχυση τουρισμού - Έντονο δημογραφικό πρόβλημα: πληθυσμιακή μείωση και αυξανόμενη γήρανση. - Χαμηλό ποσοστό ενεργού πληθυσμού - Υψηλή ανεργία των νέων - Ελλιπής επαγγελματική κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού, κυρίως του γεωργικού και τουριστικού τομέα - Εξάρτηση σε όρους εισοδήματος και απασχόλησης σε σημαντικό τμήμα της περιοχής από φθίνουσα οικονομική δραστηριότητα (Λιγνιτωρυχεία ΔΕΗ) και τον πρωτογενή που στηρίζεται στις άμεσες ενισχύσεις από τον πρώτο πυλώνα της ΚΑΠ - Ελλείψεις σε δεξιότητες του ανθρώπινου δυναμικού και αναντιστοιχία μεταξύ των απαιτήσεων των επιχειρήσεων και των προσόντων του εργατικού δυναμικού. - Αδυναμία προσέλκυσης αλλοδαπών τουριστών, εξάρτηση από τον ημεδαπό τουρισμό και ιδιαίτερα χαμηλή διάρκεια παραμονής. - Μη αξιοποίηση σημαντικών πολιτιστικών και φυσικών πόρων για την ανάπτυξη του τουρισμού - Χαμηλή προστιθέμενη αξία παραγόμενων γεωργικών προϊόντων - Χαμηλός βαθμός ενσωμάτωσης της καινοτομίας, στις τοπικές οικονομικές δραστηριότητες - Προβληματική οδική σύνδεση αρχαιολογικών χώρων και μνημείων - Προβλήματα υδροδότησης και αποχέτευσης σε ορεινές περιοχές - Ελλείψεις στην παρεχόμενη πρωτοβάθμια υγεία/πρόνοια ιδιαίτερα σε ορεινές και

	απομακρυσμένες περιοχές
--	-------------------------

Πηγή: Στρατηγική «ΤΑΠΤΟΚ Αρκαδία 2020» – Ιδία επεξεργασία

Μια οργανωμένη καταγραφή των βασικότερων αναγκών που διαπιστώθηκαν κατά την ανάλυση υφιστάμενης κατάστασης για την περιοχή παρέμβασης της Στρατηγικής ΤΑΠΤΟΚ για την Αρκαδία, στη βάση των προβλημάτων και προκλήσεων που καταγράφηκαν στην ανάλυση SWOT, ώστε έπειτα να διαμορφωθούν οι κατάλληλοι Άξονες Προτεραιότητας και οι Ειδικοί Στόχοι της Στρατηγικής, παρουσιάζεται στον παρακάτω Πίνακα 10.

Πίνακας 10: Ανάγκες που καλείται να αντιμετωπίσει η Στρατηγική «ΤΑΠΤΟΚ Αρκαδία 2020»

Ανάγκη 1	Η πληθυσμιακή αποδυνάμωση και η γήρανση αποτελούν τα πλέον οξυμένα προβλήματα της περιοχής παρέμβασης
Ανάγκη 2	Το πολύ χαμηλό ποσοστό ενεργού πληθυσμού και η καταπολέμηση της ανεργίας των νέων
Ανάγκη 3	Το μορφωτικό επίπεδο στην περιοχή παρέμβασης κρίνεται ως ιδιαίτερα χαμηλό
Ανάγκη 4	Η επιχειρηματική δραστηριότητα παρουσιάζεται φθίνουσα, με τον αριθμό των επιχειρήσεων που διακόπτουν τη λειτουργία τους να είναι σημαντικά υψηλότερος από τον αριθμό των νεοϊδρυόμενων επιχειρήσεων – ανάγκη παροχής κινήτρων για την ίδρυση νέων επιχειρήσεων αλλά και εκσυγχρονισμού των υφιστάμενων με έμφαση στους κλάδους της δεύτερης μεταποίησης τροφίμων και ποτών (λόγω επιλεξιμότητας ΕΤΠΑ), στο παραγωγικό περιβάλλον του τουρισμού (εστίαση/διαμονή) και στις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε συναφείς με τις κατασκευές κλάδους.
Ανάγκη 5	Στήριξη της αμπελοκαλλιέργειας και παραγωγής οίνου στον πρωτογενή τομέα, όπως και της προβατοτροφίας και μελισσοκομίας, που αποτελούν τοπικά δυναμικούς τομείς – στήριξη της μεταποίησης, τυποποίησης και διανομής των προϊόντων του πρωτογενούς τομέα
Ανάγκη 6	Προστασία και ανάδειξη του μοναδικού φυσικού περιβάλλοντος όπως και της πληθώρας των πολιτιστικών πόρων που φιλοξενεί η περιοχή
Ανάγκη 7	Ενίσχυση του δευτερεύοντος οδικού δικτύου προς τους ορεινούς οικισμούς και τα πολιτιστικά αξιοθέατα
Ανάγκη 8	Ενίσχυση – επέκταση του δικτύου υδροδότησης και αποχέτευσης
Ανάγκη 9	Αναβάθμιση του επιπέδου των παρεχόμενων κοινωνικών υπηρεσιών υγείας και πρόνοιας – αντιμετώπιση του ζητήματος της απομόνωσης των ορεινών περιοχών

Πηγή: Στρατηγική «ΤΑΠΤΟΚ Αρκαδία 2020» – Ιδία επεξεργασία

Το όραμα της Στρατηγικής «ΤΑΠΤΟΚ Αρκαδία 2020» διατυπώνεται στη βάση των διατυπωμένων προβλημάτων, προκλήσεων και αναγκών της Περιοχής Παρέμβασης. Ο κεντρικός οραματικός στόχος της Στρατηγικής είναι η 'Βελτίωση της ελκυστικότητας της περιοχής σαν τόπου κατοικίας και άσκησης επιχειρηματικής δραστηριότητας με την προώθηση των αρχών της βιώσιμης και αυτοτροφοδοτούμενης ανάπτυξης'. Οι επιμέρους Γενικοί Στρατηγικοί Στόχοι είναι οι εξής:

- > 1ος Γενικός Στρατηγικός Στόχος (Βραχυπρόθεσμος Στόχος – 2023): Αναστροφή της φθίνουσας δημογραφικής και οικονομικής εξέλιξης της περιοχής παρέμβασης.
- > 2ος Γενικός Στρατηγικός Στόχος (Μακροπρόθεσμος Στόχος – 2032): Αειφόρος ανάπτυξη, με αξιοποίηση του συνόλου των πλουτοπαραγωγικών πόρων για την αναμόρφωση του παραγωγικού προτύπου της περιοχής παρέμβασης

Οι Στρατηγικοί Στόχοι της Στρατηγικής ΤΑΠΤΟΚ για την Αρκαδία εξειδικεύονται σε 5 ειδικούς στόχους (Ε.Σ.), οι οποίοι παρουσιάζονται στον παρακάτω Πίνακα 11.

Πίνακας 11: Ειδικοί Στόχοι Στρατηγικής ΤΑΠΤΟΚ Αρκαδία 2020

Ειδικοί Στόχοι
1ος Ειδικός Στόχος (ΕΣΤ1): Βελτίωση δεξιοτήτων ανθρώπινου δυναμικού και προώθηση στην αγορά εργασίας
2ος Ειδικός Στόχος (ΕΣΤ2): Αναβάθμιση βασικών υποδομών και των παρεχόμενων κοινωνικών υπηρεσιών για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής, την προστασία του περιβάλλοντος και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή
3ος Ειδικός Στόχος (ΕΣΤ3): Ανάδειξη φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος – προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς
4ος Ειδικός Στόχος (ΕΣΤ4): Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας σε κλάδους που αξιοποιούν τοπικούς πόρους
5ος Ειδικός Στόχος (ΕΣΤ5): Ενδυνάμωση δομών και μηχανισμών για την αξιοποίηση του τοπικού ενδογενούς δυναμικού

Πηγή: Στρατηγική «ΤΑΠΤΟΚ Αρκαδία 2020»– Ιδία επεξεργασία

Βάση της ανάλυσης του κειμένου της Στρατηγικής, οι κατηγορίες δράσεων της Στρατηγικής της περιοχής ΤΑΠΤΟΚ, εντάσσονται και ανταποκρίνονται στις Επενδυτικές Προτεραιότητες του ΠΕΠ, οι οποίες χρηματοδοτούν την ΤΑΠΤΟΚ, λαμβάνοντας υπόψη την κατανομή του προϋπολογισμού ανά Επενδυτική Προτεραιότητα. Στον παρακάτω Πίνακα ΧΧ παρουσιάζεται η προτεινόμενη κατανομή του προϋπολογισμού που εγκρίθηκε, για κάθε κατηγορία δράσεων για το σύνολο της περιοχής παρέμβασης.

Πίνακας 12: Κατανομή Π/Υ της Στρατηγικής ΤΑΠΤοΚ Αρκαδία 2020 ανά Κατηγορία Δράσεων και ανά ΕΠ του ΠΕΠ

ΚΩΔ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΑΠΤοΚ	ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΠΕΠ								ΑΜΕΣΗ ΜΟΧΛΕΥΣΗ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ (€) **
		ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΑΝΑ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ (ΣΕ ΧΙΛ. €) *								
		3α	9vi	9δ	4γ	6β	6γ	6δ	7β	
3α.ΚΔ1	Παροχή ενισχύσεων για ίδρυση/εκαυχρονομισμό επιχειρήσεων στους τομείς του τουρισμού και της μεταποίησης	2.500.000 €								1.400.000 €
9vi.ΚΔ2	Δράσεις εμφύγχωσης, υποστήριξης και δημοσιότητας		1.425.000 €							0 €
9vi.ΚΔ3	Αμοιβές μόνιμου προσωπικού, εξωτερικών συνεργατών, εξωτερικών εμπειρογνομώνων και λοιπών συνεργατών για τη λειτουργία της ΟΤΔ		2.850.000 €							0 €
9vi.ΚΔ4	Βελτίωση της πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας και πρόνοιας για κατοίκους ορεινών περιοχών		975.000 €							0 €
9vi.ΚΔ5	Κατάρτιση / απόκτηση εργασιακής - επαγγελματικής εμπειρίας με πρακτική άσκηση		1.000.000 €							0 €
9δ.ΚΔ6	Λειτουργικές Δαπάνες ΟΤΔ			475.000 €						0 €
9δ.ΚΔ7	Αναβάθμιση οικιστικού περιβάλλοντος			1.690.000 €						0 €
9δ.ΚΔ8	Δημιουργία / βελτίωση υποδομών άθλησης και αναψυχής			435.000 €						60.000 €
4γ.ΚΔ9	Ενίσχυση της ενεργειακής απόδοσης των δημοσίων κτιρίων				1.400.000 €					0 €
6β.ΚΔ10	Έργα ορθολογικής και αποδοτικής διαχείρισης του πόσιμου νερού					1.250.000 €				0 €
6γ.ΚΔ11	Ενίσχυση της ελκυστικότητας των χώρων φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς και ανάδειξη της φυσικής κληρονομιάς						1.875.000 €			0 €
6δ.ΚΔ12	Παρεμβάσεις αξιοποίησης - προστασίας φυσικού περιβάλλοντος για την ενίσχυση του τουρισμού							1.250.000 €		0 €
7β.ΚΔ13	Βελτίωση προσβασιμότητας, ενίσχυση οδικής ασφάλειας								1.750.000 €	0 €
7β.ΚΔ14	Βελτίωση πρόσβασης σε αρχαιολογικούς χώρους/μουσεία								125.000 €	0 €
	ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	2.500.000 €	6.250.000 €	2.600.000 €	1.400.000 €	1.250.000 €	1.875.000 €	1.250.000 €	1.875.000 €	1.460.000 €

Πηγή: Στρατηγική «ΤΑΠΤΟΚ Αρκαδία 2020»

Σε ότι αφορά το σύστημα διακυβέρνησης του προγράμματος, συστάθηκε η εταιρεία με την επωνυμία "ΤΑΠΤοΚ ΑΡΚΑΔΙΑ 2020 – ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ" και ο διακριτικός της τίτλος είναι "ΑΡΚΑΔΙΑ 2020". Αποτελεί Αστική Εταιρεία μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 101 του ν. 3852/2010 και 741-784 του Αστικού Κώδικα, ιδρύθηκε στις 2 Ιανουαρίου του 2017 στην Τρίπολη Αρκαδίας και οι συμμετέχοντες σε αυτή φορείς είναι οι κάτωθι:

- Ο Ο.Τ.Α. Β' Βαθμού με την επωνυμία «Περιφέρεια Πελοποννήσου»
- Δήμοι (Ο.Τ.Α. Α' βαθμού) «Δήμος Τρίπολης», «Δήμος Γορτυνίας» «Δήμος Μεγαλόπολης»
- Αναπτυξιακές Ανώνυμες Εταιρείες Ο.Τ.Α.
- Κοινωνικοί Φορείς με σκοπούς αντίστοιχους αυτών του δικτύου

Στο σημείο αυτό, διευκρινίζεται ότι το πλαίσιο των διαδικασιών διαβούλευσης για τον σχεδιασμό και προετοιμασία της Στρατηγικής «ΤΑΠΤΟΚ Αρκαδία 2020» παρουσιάζεται και αξιολογείται σε επόμενο Κεφάλαιο της παρούσας αξιολόγησης.

2.4 Παρουσίαση της Στρατηγικής και Σχεδίου Δράσης της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) Μάνης

Η Στρατηγική Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (Ο.Χ.Ε.) για την περιοχή της Μάνης εγκρίθηκε με απόφαση της Περιφέρειας την 19/03/2019, με προϋπολογισμό Συνολικής Δημόσιας Δαπάνης 12.100.000,00€. Η εν λόγω Στρατηγική συγχρηματοδοτείται από το Ε.Τ.Π.Α. (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης) στο πλαίσιο των Αξόνων Προτεραιότητας 1, 2B, 3 και 4, καθώς και από το Ε.Κ.Τ. (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) στο πλαίσιο του Άξονα Προτεραιότητας 2Α, του Ε.Π. «ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ 2014-2020»

Η περιοχή της Μάνης είναι μία από τις τρεις νότιες χερσονήσους της Πελοποννήσου, που σχηματίζεται από την οροσειρά του Ταΰγετου και καταλήγει στο ακρωτήριο Ταίναρο. Αποτελεί τη νοτιότερη περιοχή του ηπειρωτικού τμήματος της χώρας, αλλά και της ηπειρωτικής Ευρώπης. Διοικητικά, η χερσόνησος της Μάνης εντάσσεται σε δύο Περιφερειακές Ενότητες, Λακωνίας και Μεσσηνίας και σε δύο Δήμους, τον Δήμο Ανατολικής Μάνης και τον Δήμο Δυτικής Μάνης. Παρά τον διοικητικό κατακερματισμό η περιοχή συνιστά μία ενιαία ανθρωπογεωγραφική ενότητα. Οι κάτοικοι της περιοχής διατηρούν την αίσθηση κοινής ταυτότητας, καταγωγής και ιστορίας. Στο σύνολο της περιοχής παρατηρούνται ενιαία διακριτά χαρακτηριστικά όπως:

- Το Μανιάτικο Τοπίο με τον Ταΰγετο σε επαφή με το θαλάσσιο μέτωπο
- Η εκτεταμένη ελαιοκαλλιέργεια σε αναβαθμούς
- Οι χαρακτηριστικοί οχυρωμένοι οικισμοί με τους μανιάτικους πύργους και τα ιδιαίτερα αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά, τα βυζαντινά και μεταβυζαντινά μνημεία.
- Τα μνημεία του λαϊκού πολιτισμού, όπως είναι τα καλντερίμια, ελαιοτριβεία, γεφύρια, αλώνια, πεζούλες κλπ.

Η περιοχή της Μάνης (Χάρτης 4) αποτελεί έναν ενιαίο πολιτιστικό πόλο και πόλο έλξης διεθνούς εμβέλειας, με πλήθος ανεκμετάλλευστων συγκριτικών πλεονεκτημάτων που δίνουν τη δυνατότητα εφαρμογής του εργαλείου των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) στην περιοχή. Η πρόταση ΟΧΕ αφορά σε περιοχή παρέμβασης που περιλαμβάνει:

- Τον Δήμο Ανατολικής Μάνης, ο οποίος υπάγεται στην Π.Ε. Λακωνίας και προήλθε από τη συνένωση των Δήμων Οιτύλου, Ανατολικής Μάνης, Γυθείου και Σμήνους. Εδρα του Δήμου είναι το Γύθειο.
- Τον Δήμο Δυτικής Μάνης, ο οποίος εντάσσεται στην Π.Ε. Μεσσηνίας και προήλθε από τη συνένωση των Δήμων Αβίας και Λεύκτρου, ως ορεινός Δήμος (πληθυσμός μικρότερος των 10.000 κατοίκων και ορεινότητα μεγαλύτερη του 50%). Εδρα του Δήμου είναι η Καρδαμύλη.

Βασικά αναπτυξιακά χαρακτηριστικά της προτεινόμενης περιοχής παρέμβασης αποτελούν:

- Η ορεινότητα του εδάφους και ο αραιοκατοικημένος χαρακτήρας της.

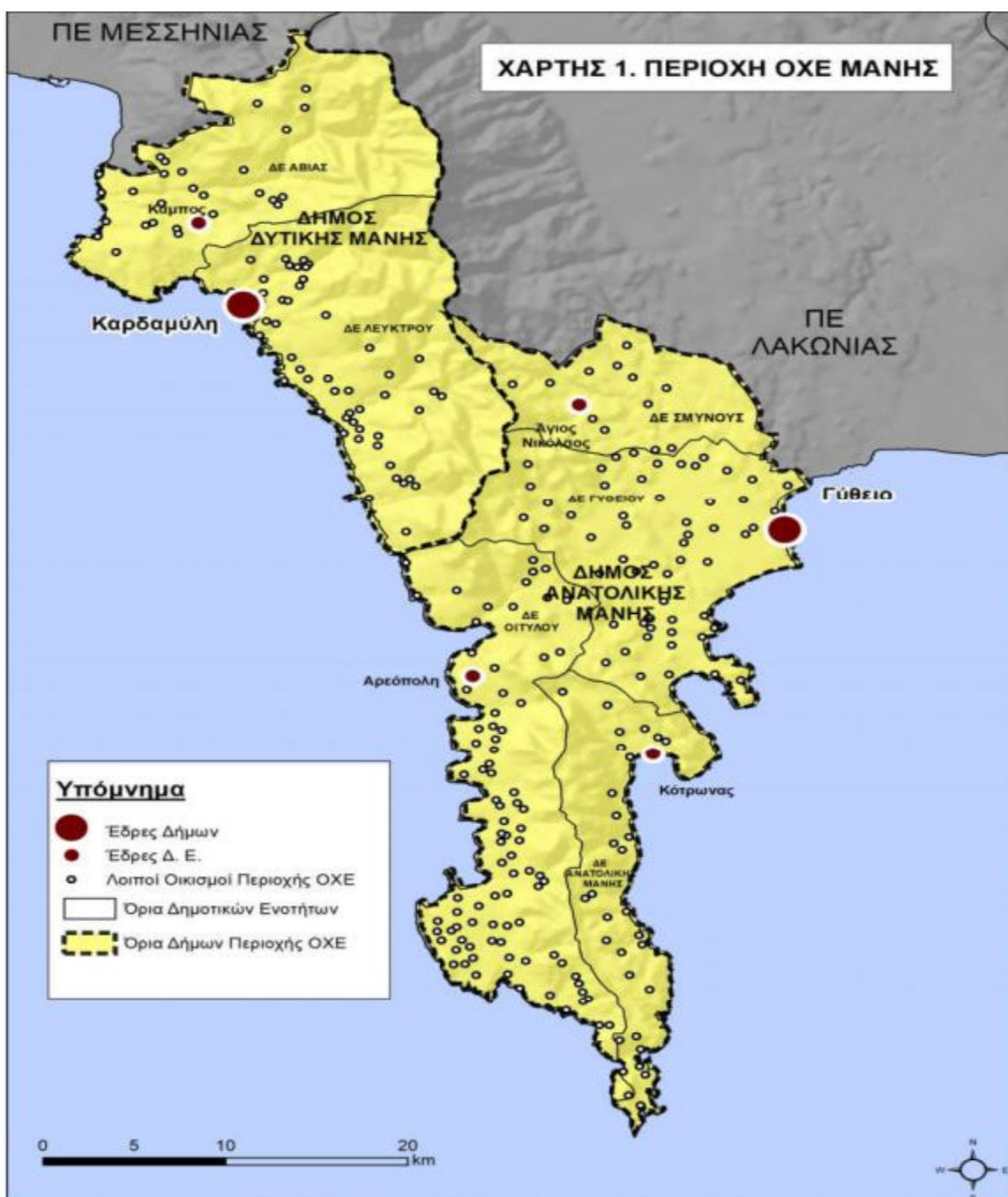
- ο Η έντονη δημογραφική γήρανση και η υψηλή ανεργία, ιδιαίτερα στους νέους.
- ο Ο περιορισμένος ρόλος του δευτερογενή τομέα και ιδιαίτερα της μεταποίησης στην τοπική παραγωγική διάρθρωση.
- ο Οι θετικές εξελίξεις που σημειώνονται στον τουριστικό κλάδο με την αύξηση της επισκεψιμότητας της περιοχής, παρά το γεγονός ότι το επίπεδο των παρεχόμενων υπηρεσιών παρουσιάζει διαφοροποιήσεις μεταξύ των δύο Δήμων.
- ο Το χαμηλότερο επίπεδο εισοδήματος των κατοίκων σε σχέση με την Περιφέρεια και η ύπαρξη περιοχών ο πληθυσμός των οποίων βρίσκεται κοντά ή/και κάτω από το όριο της φτώχειας.

Στην περιοχή καταγράφεται μεγάλος αριθμός παραδοσιακών οικισμών, ενώ αυτή είναι διάσπαρτη από μνημεία, εκκλησίες, ιστορικά κτίρια και λοιπά στοιχεία του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος τα οποία συνθέτουν το ιστορικό – πολιτιστικό προφίλ της Μάνης που τις αποδίδει διεθνή αναγνωσιμότητα . Περαιτέρω, το φυσικό περιβάλλον της περιοχής παρέμβασης χαρακτηρίζεται από την παρουσία του Ταΰγету, της εκτεταμένης ακτογραμμής, της γεωλογικής διαμόρφωσης και των κλιματολογικών συνθηκών και χαρακτηρίζεται από μακρύ και ξερό καλοκαίρι και ήπιους χειμώνες. Στη Μάνη υπάρχει πληθώρα φυσικών πόρων, όπως ο Ταΰγετος, το Δάσος της Βασιλικής με τη μαύρη πεύκη, περιοχές του Δικτύου NATURA 2000, δύο Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ), μία Ειδική Ζώνη Διατήρησης. Επίσης υπάρχουν 2 Καταφύγια Άγριας Ζωής, πληθώρα σπηλαίων, φαράγγια, δυο σημαντικές περιοχές για τα πουλιά και ανεκμετάλλευτο παραλιακό μέτωπο.

Η περιοχή παρέμβασης έχει πληθυσμό 19.950 κατοίκων και περιλαμβάνει το σύνολο των Δημοτικών ενοτήτων των Δήμων Δυτικής και Ανατολικής Μάνης. Πρόκειται για μία περιοχή χαμηλής πληθυσμιακής πυκνότητας, της οποίας ο πληθυσμός είναι διεσπαρμένος σε πολλούς μικρούς οικισμούς. Ο γεωμορφολογικός χαρακτήρας της περιοχής καθορίζεται από την ορεογραφική διαμόρφωση του Ταΰγету, παράλληλα με την παράκτια περιοχή. Άμεση απόρροια αυτής της μορφολογικής διαμόρφωσης είναι το γεγονός ότι η περιοχή χαρακτηρίζεται από μεγάλες υψομετρικές διαφορές, σημαντικές πτυχώσεις και εκτεταμένες ακτές.

Χάρτης 4: Η Περιοχή Παρέμβασης της ΟΧΕ Μάνης

Πηγή: Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης ΟΧΕ Μάνης

Στον παρακάτω Πίνακα 13 αποτυπώνεται μια αντιπροσωπευτική σταχυολόγηση των πιο σημαντικών πλεονεκτημάτων και αδυναμιών της περιοχής παρέμβασης, βάσει της SWOT ανάλυσης στο κείμενο της Στρατηγικής για την ΟΧΕ Μάνης.

Πίνακας 13: Σταχυολόγηση πλεονεκτημάτων και αδυναμιών της περιοχής παρέμβασης της Στρατηγικής ΟΧΕ Μάνης

Πλεονεκτήματα	Αδυναμίες
<ul style="list-style-type: none"> - Λιμάνι Γυθείου - Σημαντική πύλη εισόδου τουριστικών ροών. - Εγγύτητα με το ταχέως αναπτυσσόμενο αστικό κέντρο της Καλαμάτας. - Ευνοϊκές συνθήκες πρόσβασης της περιοχής – εξυπηρέτηση από αυτοκινητόδρομους (Αθήνα – Τρίπολη – Καλαμάτα) - Σημαντικό φυσικό περιβάλλον με αξιόλογα οικοσυστήματα και πλούσιο πολιτιστικό και απόθεμα, υψηλής ιστορικής και αρχιτεκτονικής αξίας - Το μεγαλύτερο τμήμα της έκτασης της Περιοχής ΟΧΕ καλύπτεται από περιοχές εντός του Δικτύου Natura 2000 - Σημαντικός αριθμός Τ.Ι.Φ.Κ, Σπηλαίων – Φαραγγιών, παραλιών, φυσιολατρικών συλλόγων - Παραγωγή γεωργικών προϊόντων ΠΟΠ – ΠΓΕ, ορισμένα εκ των οποίων με διεθνή αναγνωρισιμότητα. - Δυναμική εξέλιξη της ζήτησης στον τουριστικό κλάδο. - Πυκνότητα αξιόλογων παραδοσιακών οικισμών (κηρυγμένων και μη), με τη μεγαλύτερη συγκέντρωση κηρυγμένων παραδοσιακών οικισμών πανελλαδικά - Δίκτυο Μουσείου Μάνης - Δίκτυα μονοπατιών και καλντεριμιών (Ε4) 	<ul style="list-style-type: none"> - Εντοπισμένα προβλήματα διάβρωσης στην περιοχή λόγω του έντονου ανάγλυφου και των μεγάλων κλίσεων - Μη ικανοποιητική αξιοποίηση των φυσικών πόρων από το προσφερόμενο τουριστικό προϊόν - Ανεπάρκεια υποδομών για την προσβασιμότητα, την προστασία του περιβάλλοντος και διασύνδεση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων της περιοχής - Μη αξιοποίηση σημαντικών πολιτιστικών και φυσικών πόρων για την ανάπτυξη του τουρισμού - Δημογραφικό πρόβλημα: πληθυσμιακή μείωση και αυξανόμενη γήρανση. - Χαμηλό ποσοστό ενεργού πληθυσμού, υψηλή ανεργία των νέων, μέτριο μορφωτικό επίπεδο - Ελλείψεις σε δεξιότητες του ανθρώπινου δυναμικού και αναντιστοιχία μεταξύ των απαιτήσεων των επιχειρήσεων και των προσόντων του εργατικού δυναμικού. - Προβλήματα πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας και πρόνοιας ηλικιωμένων ατόμων ιδιαίτερα σε ορεινές και αραιοκατοικημένες περιοχές - Μικρό μέγεθος γεωργικών εκμεταλλεύσεων και τάσεις εγκατάλειψης γεωργικής γης ιδιαίτερα στις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές - Έλλειψη δυναμικών κλάδων στην τοπική παραγωγική διάρθρωση, εξάρτηση της τοπικής οικονομίας από παραδοσιακούς κλάδους - Μειωμένη Προσπελασιμότητα στην Περιοχή ΟΧΕ - Σημαντικά προβλήματα στη διαχείριση στερεών αποβλήτων και στους δύο Δήμους της περιοχής και έλλειψη αποχετευτικού συστήματος

Πηγή: Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης ΟΧΕ Μάνης – Ιδία επεξεργασία

Μια οργανωμένη καταγραφή των αναγκών που διαπιστώθηκαν κατά την ανάλυση υφιστάμενης κατάστασης για την περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ Μάνης, στη βάση των προβλημάτων και

προκλήσεων που καταγράφηκαν στην ανάλυση SWOT, ώστε έπειτα να διαμορφωθούν οι κατάλληλοι Άξονες Προτεραιότητας και οι Ειδικοί Στόχοι της Στρατηγικής, παρουσιάζεται στον παρακάτω Πίνακα 14.

Πίνακας 14: Ανάγκες που καλείται να αντιμετωπίσει η Στρατηγική της ΟΧΕ Μάνης

Ανάγκη 1	Συγκράτηση πληθυσμού σε περιοχές με υψηλό δείκτη γήρανσης και αντιμετώπιση της ανεργίας των νέων με δημιουργία νέων θέσεων εργασίας για την αύξηση του εισοδήματος
Ανάγκη 2	Ανάπτυξη νέων οικονομικών δραστηριοτήτων με ενσωμάτωση των νέων τεχνολογιών και αναβάθμιση δεξιοτήτων ανθρώπινου δυναμικού.
Ανάγκη 3	Αναβάθμιση των τουριστικών υπηρεσιών και αύξηση της επισκεψιμότητας στην περιοχή
Ανάγκη 4	Ανάδειξη και προστασία του φυσικού, πολιτιστικού και ιστορικού πλούτου της περιοχής
Ανάγκη 5	Ενίσχυση της σύνδεσης του τουρισμού με τον πολιτισμό και το φυσικό περιβάλλον και ανάδειξη αλυσίδας αξίας τουρισμού – πολιτισμού αγροδιατροφής, εξειδίκευση του θεματικού τουρισμού
Ανάγκη 6	Βελτίωση της ελκυστικότητας της περιοχής με την ανάπτυξη οικιστικών περιοχών που παρουσιάζουν τουριστικό ενδιαφέρον, με μέριμνα στην ενίσχυση των υποδομών ψυχαγωγίας και άθλησης
Ανάγκη 7	Βελτίωση της προσβασιμότητας και της οδικής ασφάλειας σε περιοχές ιδιαίτερου φυσικού – πολιτιστικού και γενικότερα τουριστικού ενδιαφέροντος, διασύνδεση φυσικών και πολιτιστικών πόρων
Ανάγκη 8	Βελτίωση συστημάτων αποκομιδής απορριμμάτων σε περιοχές όπου διαπιστώνονται προβλήματα και κατά προτεραιότητα σε περιοχές όπου παρατηρείται μεγαλύτερη συγκέντρωση μόνιμου πληθυσμού και επισκεπτών
Ανάγκη 9	Αντιμετώπιση του προβλήματος της πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας και πρόνοιας από άτομα μεγάλης ηλικίας που κατοικούν σε ορεινές και αραιοκατοικημένες περιοχές

Πηγή: Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης ΟΧΕ Μάνης – Ιδία επεξεργασία

Η αναπτυξιακή στρατηγική βασίστηκε στις διαπιστωμένες και ιεραρχημένες ανάγκες της περιοχής παρέμβασης, όπως αυτές προέκυψαν από την SWOT ανάλυση του κειμένου της Στρατηγικής της ΟΧΕ Μάνης, αλλά και το σύνολο των προγραμματικών κειμένων που σχετίζονται με την περιοχή. Ο κύριος οραματικός στόχος της χωρικής αυτής αναπτυξιακής παρέμβασης είναι: 'Βιώσιμη αειφόρος ανάπτυξη της χερσονήσου της Μάνης, ως μίας ενιαίας περιοχής, στη βάση των ιδιαίτερων στοιχείων του ιστορικού – πολιτισμικού χαρακτήρα της και του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, που προσδίδουν στην περιοχή αναγνωρισιμότητα σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.'

Ο βασικός Στρατηγικός Στόχος που έπεται του ανωτέρου οράματος για την περιοχή είναι: 'Ενίσχυση του παραγωγικού προτύπου της περιοχής παρέμβασης με την αξιοποίηση των φυσικών, ιστορικών και πολιτιστικών της στοιχείων και την σύζευξή τους με την τουριστική ανάπτυξη, ώστε αυτή να αποτελέσει τον κύριο μοχλό για την επίτευξη της βιώσιμης ανάπτυξης.'

Ο Στρατηγικός Στόχος της Στρατηγικής της ΟΧΕ Μάνης εξειδικεύεται σε 5 ειδικούς στόχους (Ε.Σ.), οι οποίοι παρουσιάζονται στον παρακάτω Πίνακα 15.

Πίνακας 15: Ειδικοί Στόχοι Στρατηγικής και Σχεδίου Δράσης ΟΧΕ Μάνης

Ειδικοί Στόχοι
1ος Ειδικός Στόχος (ΕΣΟ1): Ενίσχυση της παραγωγικής βάσης με την αξιοποίηση τοπικών πόρων
2ος Ειδικός Στόχος (ΕΣΟ2): Βελτίωση δεξιοτήτων ανθρώπινου δυναμικού και προώθηση στην αγορά εργασίας
3ος Ειδικός Στόχος(ΕΣΟ3): Προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς ως πόλου έλξης επισκεπτών
4ος Ειδικός Στόχος (ΕΣΟ4): Αναβάθμιση βασικών υποδομών για την προστασία του περιβάλλοντος και βελτίωση της προσπελασιμότητας της περιοχής.
5ος Ειδικός Στόχος (ΕΣΟ5): Αναβάθμιση των παρεχόμενων κοινωνικών υπηρεσιών σε ορεινές και αραιοκατοικημένες περιοχές και αναβάθμιση υποδομών για την κοινωνική και οικονομική αναζωογόνηση σε οικιστικά κέντρα της περιοχής παρέμβασης.

Πηγή: Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης ΟΧΕ Μάνης – Ιδία επεξεργασία

Στον παρακάτω Πίνακα 16 παρουσιάζεται η κατανομή του προϋπολογισμού που σχεδιάστηκε και εγκρίθηκε, για κάθε κατηγορία δράσεων για το σύνολο της περιοχής παρέμβασης.

Πίνακας 16: Κατανομή Π/Υ της Στρατηγικής και Σχεδίου Δράσης της ΟΧΕ Μάνης ανά Κατηγορία Δράσεων

Κωδικός Δράσης	Τύποι Δράσεων	Προϋπολογισμός Δράσεων Περιοχής Παρέμβασης
3a.ΚΔ1	Παροχή ενισχύσεων για ίδρυση / εκσυγχρονισμό επιχειρήσεων στον τομέα του τουρισμού	1.000.000,00 €
9i.ΚΔ2	Κατάρτιση και απόκτηση εργασιακής/επαγγελματικής εμπειρίας μέσω πρακτικής άσκησης	500.000,00 €
9iv.ΚΔ3	Βελτίωση της πρόσβασης σε προνοιακές - κοινωνικές υπηρεσίες κοινής ωφέλειας	400.000,00 €
9b.ΚΔ4	Κατασκευή / βελτίωση υποδομών άθλησης	1.700.000,00 €
9b.ΚΔ5	Αναβάθμιση οικιστικού περιβάλλοντος	550.000,00 €
6a.ΚΔ6	Διαχείριση οικιακών απορριμάτων	2.008.800,00 €
6b.ΚΔ7	Έργα διαχείρισης/επεξεργασίας λυμάτων	1.000.000,00 €
6c.ΚΔ8	Πρωώθηση - προβολή φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς	791.200,00 €
6c.ΚΔ9	Βελτίωση, ανάδειξη, αναβάθμιση έργων πολιτιστικής κληρονομιάς	922.000,00 €
6c.ΚΔ10	Ενίσχυση της ελκυστικότητας των χώρων φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς και ανάδειξη της φυσικής κληρονομιάς	728.000,00 €
7b.ΚΔ11	Αναβάθμισης / βελτίωση προσβασιμότητας και ενίσχυση οδικής ασφάλειας	2.000.000,00 €
7b.ΚΔ12	Αναβάθμιση/ βελτίωση λιμενικών εγκαταστάσεων	500.000,00 €
	Σύνολο	12.100.000,00 €

Πηγή: Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης ΟΧΕ Μάνης

Στον Πίνακα 17 που ακολουθεί φαίνεται και η κατανομή του ενδεικτικού προϋπολογισμού ανά κατηγορία δράσεων και ανά Δήμο.

Πίνακας 17: Κατανομή Π/Υ της Στρατηγικής και Σχεδίου Δράσης της ΟΧΕ Μάνης ανά Κατηγορία Δράσεων και ανά Δήμο

Κωδικός Δράσης	Τύποι Δράσεων	Προϋπολογισμός Δράσεων Δήμου Ανατολικής Μάνης	Προϋπολογισμός Δράσεων Δήμου Δυτικής Μάνης	Οριζόντια - Διαδημοτικά
3a.ΚΔ1	Παροχή ενισχύσεων για ίδρυση / εκσυγχρονισμό επιχειρήσεων στον τομέα του τουρισμού			1.000.000,00€
9i.ΚΔ2	Κατάρτιση και απόκτηση εργασιακής/επαγγελματικής εμπειρίας μέσω πρακτικής άσκησης			500.000,00€
9iv.ΚΔ3	Βελτίωση της πρόσβασης σε υπηρεσίες προνοιακές - κοινωνικές υπηρεσίες κοινής ωφέλειας			400.000,00€
9b.ΚΔ4	Κατασκευή / βελτίωση υποδομών άθλησης	600.000,00€	1.100.000,00 €	
9b.ΚΔ5	Αναβάθμιση οικιστικού περιβάλλοντος		550.000,00€	
6a.ΚΔ6	Διαχείριση οικιακών απορριμμάτων	2.008.800,00 €		
6b.ΚΔ7	Έργα διαχείρισης/επεξεργασίας λυμάτων	1.000.000,00€		
6c.ΚΔ8	Προώθηση - προβολή φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς	591.200,00€		200.000,00€
6c.ΚΔ9	Βελτίωση, ανάδειξη, αναβάθμιση έργων πολιτιστικής κληρονομιάς	200.000,00€	722.000,00€	
6c.ΚΔ10	Ενίσχυση της ελκυστικότητας των χώρων φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς και ανάδειξη της φυσικής κληρονομιάς	250.000,00€	478.000,00€	
7b.ΚΔ11	Αναβάθμισης / βελτίωση προσβασιμότητας και ενίσχυση οδικής ασφάλειας	1.300.000,00€	700.000,00€	
7b.ΚΔ12	Αναβάθμιση/ βελτίωση λιμενικών εγκαταστάσεων	500.000,00€		
	ΣΥΝΟΛΟ	6.450.000,00€	3.550.000,00€	2.100.000,00€

Πηγή: Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης ΟΧΕ Μάνης

Σύμφωνα με την εξειδίκευση της Στρατηγικής Χωρικής Ανάπτυξης, το Σύστημα Διακυβέρνησης διαρθρώνεται σε τρία (3) κύρια και διακριτά επίπεδα:

- α) Σχεδιασμός της αναπτυξιακής Στρατηγικής (Φορέας ή Φορείς Στρατηγικής).
- β) Διαχείριση της εφαρμοζόμενης αναπτυξιακής Στρατηγικής (Φορέας Διαχείρισης).
- γ) Υλοποίηση της εφαρμοζόμενης αναπτυξιακής Στρατηγικής (Φορέας ή Φορείς Υλοποίησης).

Φορέας της Στρατηγικής ΟΧΕ, όπως έχει ήδη οριστεί και στην σχετική πρόσκληση της ΕΥΔ ΕΠ Περιφέρειας Πελοποννήσου, για την εκπόνηση και υποβολή της Στρατηγικής ΟΧΕ είναι η Περιφέρεια Πελοποννήσου, υπό την προϋπόθεση, όμως της αποδεδειγμένης στενής συνεργασίας κυρίως με τις αντίστοιχες Δημοτικές Αρχές των Δήμων Ανατολικής Μάνης και Δυτικής Μάνης, αλλά

και με τους τοπικούς φορείς εκπροσώπησης των παραγωγικών φορέων και του κοινωνικού γίνεσθαι στους δύο Δήμους. Ως φορέας διαχείρισης της Στρατηγικής ΟΧΕ, ορίζεται η Διαχειριστική Αρχή (ΕΥΔ) του Ε.Π. Περιφέρειας Πελοποννήσου, η οποία εκδίδει προσκλήσεις προς τους δυνητικούς δικαιούχους φορείς για συγκεκριμένες κατηγορίες έργων του Σχεδίου Δράσης ΟΧΕ, κατά κανόνα ανάλογα τον βαθμό ωριμότητάς των, ή/και ανάλογα με τις ανάγκες αποτελεσματικής υλοποίησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος της Περιφέρειας Πελοποννήσου 2014-2020. Ο προσδιορισμός των φορέων υλοποίησης έργων / δράσεων και στο πλαίσιο της παρούσας Στρατηγικής ΟΧΕ, είναι ο κατά νόμο κύριος του συγχρηματοδοτούμενου έργου/πράξης, εφ' όσον αυτός έχει τη διοικητική και τεχνική ικανότητα / δυνατότητα να την υλοποιήσει, είτε με ίδια μέσα, είτε με ανάθεση σε τρίτους. Εξάλλου, σύμφωνα με το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου της περιόδου 2014 – 2020, η ικανότητα του Φορέα Υλοποίησης αξιολογείται από την ΕΥΔ, στο πλαίσιο αξιολόγησης της αίτησης χρηματοδότησης και ένταξης στο ΠΕΠ «Πελοπόννησος» 2014- 2020.

3. Κριτήρια Αξιολόγησης της συνολικής Ολοκληρωμένης Χωρικής Στρατηγικής του ΕΠ Πελοποννήσου 2014-2020

Το Κεφάλαιο αυτό αντιμετωπίζει τον πυρήνα των αξιολογικών ερωτημάτων του αντικειμένου του έργου, τα οποία σχετίζονται ουσιαστικά με την αξιολόγηση της συνολικής Ολοκληρωμένης Χωρικής Στρατηγικής του ΠΕΠ Πελοποννήσου. Ειδικότερα, αρχικά λαμβάνει χώρα η αξιολόγηση του ολοκληρωμένου χαρακτήρα των χωρικών παρεμβάσεων του ΕΠ, βάσει και του αρχικού σχεδιασμού κατά την κατάρτιση του προγράμματος. Έπειτα, η ανάλυση προχωρά στην αξιολόγηση του βαθμού κάλυψης των χωρικών αναγκών του ΕΠ, με δεδομένο το περιεχόμενο και τις εγκεκριμένες Στρατηγικές των χωρικών παρεμβάσεων που βρίσκονται σε εξέλιξη. Στη συνέχεια, η μελέτη προχωρά στην διερεύνηση του ολοκληρωμένου χαρακτήρα των διαδικασιών διαβούλευσης που υιοθετήθηκαν και τέθηκαν σε εφαρμογή για κάθε χωρική παρέμβαση. Επόμενο πεδίο αξιολόγησης αποτελεί η εξέταση της καταλληλότητας επιλογής και σύστασης των Συστημάτων Διακυβέρνησης και Διαχείρισης των χωρικών προγραμμάτων, ώστε να αποτιμηθεί και ο τρόπος προώθησης και υλοποίησης των σχετικών δράσεων. υπό το πρίσμα διασφάλισης του ολοκληρωμένου χαρακτήρα και αντιμετώπισης των καταγεγραμμένων αναγκών.

Ο στόχος της εδαφικής προσέγγισης των χωρικών παρεμβάσεων, αφορά στην ενσωμάτωση της εδαφικής διάστασης στις διάφορες πολιτικές σύμφωνα με τις αρχές της εδαφικής συνοχής. Ειδικότερα στην : α) προώθηση της πολυκεντρικής και ισόρροπης εδαφικής ανάπτυξης της ΕΕ, β) ενθάρρυνση της ολοκληρωμένης ανάπτυξης των πόλεων, της υπαίθρου και συγκεκριμένων περιοχών, γ) διασφάλιση της παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας των περιφερειών με βάση τις ισχυρές τοπικές οικονομίες, δ) βελτίωση της εδαφικής συνδεσιμότητας για άτομα, κοινότητες και επιχειρήσεις και ε) στην διαχείριση και τη σύνδεση οικολογικών, τοπικών και πολιτιστικών αξιών των περιφερειών. Όλα τα ανωτέρω, λαμβάνονται σε σχέση με το πλαίσιο για τη χάραξη της χωρικής αναπτυξιακής πολιτικής της Ελλάδας (Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης), της Περιφέρειας Πελοποννήσου (Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Πελοποννήσου), καθώς και από τα εγκεκριμένα Ειδικά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (Τουρισμού, ΑΠΕ, Βιομηχανίας, Υδατοκαλλιεργειών, Καταστημάτων Κράτησης κτλ.).

Κριτήρια επιλογής περιοχών παρέμβασης / χρηματοδοτικό εργαλείο

Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη

Για τον καθορισμό των αστικών κέντρων της Περιφέρειας Πελοποννήσου, που εφαρμόζονται οι στρατηγικές Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ), ελήφθησαν υπ' όψη τα εξής:

- Οι αστικές συγκεντρώσεις σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας.

- Η εξάρτηση της κοινωνικοοικονομικής δραστηριότητας κάθε Περιφερειακής Ενότητας
- Η χωροθέτηση και λειτουργία των αστικών κέντρων των Περιφερειακών Ενοτήτων ως πύλες εισόδου – εξόδου (κυρίως εισόδου) της Περιφέρειας Πελοποννήσου.
- Οι αναφορές του Γενικού, Ειδικού και Περιφερειακού Χωροταξικού Σχεδιασμού στα αστικά κέντρα της Περιφέρειας.
- Οι διατιθέμενοι πόροι ΕΤΠΑ και ΕΚΤ από το ΠΕΠ Πελοποννήσου 2014 – 2020, για Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη.

Τα παραπάνω κριτήρια επιλογής για την εφαρμογή στρατηγικής ΒΑΑ, πρέπει να πληρούνται στο σύνολό τους για κάθε αστικό κέντρο.

Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤοΚ)

Προκειμένου να προσδιορισθούν οι πλέον κατάλληλες περιοχές της Περιφέρειας Πελοποννήσου, στις οποίες θα εφαρμοσθεί το «εργαλείο» της ΤΑΠΤοΚ κατά την περίοδο 2014-2020, χρησιμοποιήθηκε ένα πλέγμα μετρήσιμων κριτηρίων, κυρίως κοινωνικοοικονομικών, σε επίπεδο Δημοτικών Ενοτήτων σύμφωνα με τον «Καλλικράτη», δηλαδή σε επίπεδο Δήμου / Κοινότητας σύμφωνα με την διοικητική διαίρεση της Χώρας στο πλαίσιο του «Καποδίστρια». Ειδικότερα:

- Μέσο φορολογούμενο εισόδημα του έτους 2012.
- Μεταβολή πληθυσμού (%) μεταξύ 2001 και 2011.
- Πληθυσμιακή πυκνότητα κατά το έτος 2011.
- Ποσοστό (%) ανεργίας το 2011.
- Δείκτης γήρανσης το 2011 (ηλικίες 65+ / ηλικίες 0-14).
- Δείκτης αντικατάστασης το 2011 (ηλικίες 10-14 / ηλικίες 60-64)
-

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση

Οι στόχοι του εργαλείου των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) αναφέρονται στην προώθηση / επιτάχυνση της ανάπτυξης σε περιοχές με μόνιμα / διαχρονικά συγκριτικά αναπτυξιακά μειονεκτήματα ή / και με αντίστοιχα συγκριτικά πλεονεκτήματα, τα οποία τελούν σε αδράνεια. Απώτερος στόχος είναι η άμβλυνση των ενδοπεριφερειακών χωρικών / αναπτυξιακών ανισοτήτων, με μείωση των συγκριτικών μειονεκτημάτων και με αξιοποίηση των σε αδράνεια συγκριτικών πλεονεκτημάτων συγκεκριμένων περιοχών της Περιφέρειας.

Με βάση τους παραπάνω στόχους, προκειμένου να ενισχυθεί το επίπεδο καταληλότητας επιλογής των δυνητικών περιοχών εφαρμογής των ΟΧΕ, χρησιμοποιήθηκε το ίδιο πλέγμα μετρήσιμων κοινωνικοοικονομικών κριτηρίων, όμοιο ακριβώς με εκείνο το πλέγμα που χρησιμοποιήθηκε για τον ενδεικτικό προσδιορισμό των περιοχών των ΤΑΠΤοΚ.

Πέραν όμως, των παραπάνω αναφερόμενων κοινωνικοοικονομικών κριτηρίων που ταυτίζονται με τα προαναφερόμενα στην περίπτωση της ΤΑΠΤοΚ, εφαρμόστηκαν και ποσοτικά πληθυσμιακά και χωρικά/αναπτυξιακά κριτήρια των προτεινόμενων περιοχών για εφαρμογή ΟΧΕ, σε σχέση με τους αντίστοιχους συνολικά διατιθέμενους πόρους. Ειδικότερα, αυτά είναι: α) ο πληθυσμός, β) η έκταση των περιοχών ΟΧΕ και γ) η αναγνωρισιμότητα των περιοχών στο ευρύτερο εθνικό ή/και διεθνές περιβάλλον.

Εγκεκριμένες Χωρικές Παρεμβάσεις

Στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ, η Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη καλείται: α) να αντιμετωπίσει συγκροτημένα (και όχι μερικώς κατά Προτεραιότητα Χρηματοδότησης και Θεματικό Στόχο) τις ιδιαίτερες προκλήσεις στο χωρικό επίπεδο όπου εμφανίζονται, β) να μεγιστοποιήσει τα οφέλη από το ΕΣΠΑ σε χωρικό επίπεδο, οργανώνοντας κατάλληλες συνέργειες Θ.Σ., ΕΔΕΤ και Προγραμμάτων, αλλά και παράλληλων πολιτικών και πηγών χρηματοδότησης, γ) να προωθήσει την αποδοτική εφαρμογή των νέων εργαλείων που αφορούν στην Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤοΚ), στη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (ΒΑΑ) και στην Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ).

Οι χωρικές παρεμβάσεις που επιλέχθηκαν, εγκρίθηκαν και υλοποιούνται μέχρι τώρα στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο, στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, είναι :

1. Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης ΤΑΠΤοΚ/CLLD «Αρκαδία 2020» - Απόφαση έγκρισης 2827/07-11-2017 (ΑΔΑ:7ΣΣΥ7Λ1-3ΧΠ).
2. Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης Καλαμάτας – Απόφαση έγκρισης 2927/17-11-2017 (ΑΔΑ: ΩΑ577Λ1-41Λ).
3. Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης Άργους – Ναυπλίου – Απόφαση έγκρισης 2925/17-11-2017 (ΑΔΑ: 7ΧΦΠ7Λ1-4Χ3).
4. Στρατηγική Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) για την περιοχή της Μάνης – Απόφαση Έγκρισης 1025/19-03-2019 (ΑΔΑ: 63ΖΗ7Λ1-Ρ9Ο).

Για την αξιολόγηση του ολοκληρωμένου χαρακτήρα των χωρικών παρεμβάσεων λαμβάνονται υπόψη : α) το γενικό πλαίσιο επιλογής και τα β) τα ειδικά κριτήρια επιλογής του κάθε χωρικού χρηματοδοτικού εργαλείου, σε σχέση με την αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων των εδαφών, τη διαχείριση της συγκέντρωσης στις πόλεις και της βελτίωσης της σύνδεσης των περιοχών. Στον παρακάτω Πίνακα 18 αποτυπώνεται το γενικό πλαίσιο και τα κριτήρια επιλογής.

Πίνακας 18: Κριτήρια επιλογής εγκεκριμένων χωρικών παρεμβάσεων

ΑΑ	Χρηματοδοτικό Εργαλείο	Γενικό πλαίσιο	Κριτήρια Επιλογής
1	ΤΑΠΤοΚ/CLLD «Αρκαδία 2020»	ΓΠΧΣΑΑ	Ορεινότητα του εδάφους
		ΕΠΧΣΑΑ για τον Τουρισμό	Αναπτυξιακή υστέρηση που αποτυπώνεται στην έντονη δημογραφική γήρανση και την υψηλή ανεργία, ιδιαίτερα στους νέους και τον δεισμό της παραγωγικής βάσης μεταξύ των επιμέρους δημοτικών ενοτήτων λόγω της δεσπόζουσας θέσης που έχει η ηλεκτροπαραγωγή ως βασικός κλάδος οικονομικής δραστηριότητας.
		ΠΧΣΑΑ Βιομηχανίας	Κυριαρχία του πρωτογενή τομέα στο σύνολο των δημοτικών ενοτήτων, ενώ ο τουρισμός αποτελεί αναδυόμενη οικονομική δραστηριότητα η οποία όμως παραμένει χωρικά συγκεντρωμένη σε περιορισμένο αριθμό δημοτικών κοινοτήτων του Δήμου Γορτυνίας .
		ΠΠΧΣΑΑ Πελοποννήσου <i>Ισχυρή προστασία γεωργικής γης και περιοχών όπου παράγονται επώνυμα γεωργικά προϊόντα από ασύμβατες δραστηριότητες.</i> <i>Δραστική αντιμετώπιση προβλημάτων νιτρορύπανσης από γεωργική δραστηριότητα.</i> <i>Ανάπτυξη Ορεινών Περιοχών με βάση δραστηριότητες εναλλακτικού τουρισμού, κτηνοτροφίας και πρώτης μεταποίησης αγροτικών προϊόντων.</i> <i>Περιβαλλοντική αναβάθμιση Ενεργειακού Κέντρου Μεγαλόπολης και ευρύτερης περιοχής.</i> <i>Αξιοποίηση υψηλού αιολικού δυναμικού.</i> <i>Αναβάθμιση προσπελασιμότητας απομονωμένων περιοχών (Μαίναλο) Ενίσχυση κέντρων Καλλικρατικών Δήμων.</i>	Ανισομέρεια των εισοδημάτων μεταξύ των κατοίκων των επιμέρους Δημοτικών ενοτήτων και την ύπαρξη σημαντικού αριθμού τοπικών κοινοτήτων με το μέσο εισόδημα των κατοίκων να βρίσκεται κάτω του ορίου φτώχειας . Χαμηλή πληθυσμιακή πυκνότητα

ΑΑ	Χρηματοδοτικό Εργαλείο	Γενικό πλαίσιο	Κριτήρια Επιλογής
2	ΒΑΑ Καλαμάτας	ΓΠΧΣΑΑ	Η μεγαλύτερη, πληθυσμιακά πόλη της Περιφέρειας Πελοποννήσου.
		ΕΠΧΣΑΑ για τον Τουρισμό	Η μεγαλύτερη αστική συγκέντρωση στην Περιφέρεια
		ΕΠΧΣΑΑ Βιομηχανίας	Πληθυσμιακή στασιμότητα
		ΠΠΧΣΑΑ Πελοποννήσου <i>Ενίσχυση Καλαμάτας.</i> <i>Ενίσχυση υποδομών κρουαζιέρας και θαλάσσιου τουρισμού.</i> <i>Προβολή / ανάδειξη / δικτύωση αρχαιολογικού αποθέματος (Μεσσήνη, Πύλος, Μεθώνη, Κορώνη). Αναβάθμιση υποδομών προσπελασιμότητας.</i> <i>Αναβάθμιση Αερολιμένα Καλαμάτας.</i>	Διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο, όχι μόνο για την Περιφερειακή Ενότητα της Μεσσηνίας, αλλά και για την Περιφέρεια Πελοποννήσου. Αποτελεί την κύρια πύλη εισόδου – εξόδου της Περιφέρειας από και προς τον υπόλοιπο εθνικό χώρο, αλλά και τον διεθνή, τόσο με το λιμάνι της, όσο και με το αεροδρόμιό της. Είναι το κύριο αστικό κέντρο της Περιφέρειας Πελοποννήσου.
3	ΒΑΑ Άργους - Ναυπλίου	ΓΠΧΣΑΑ	Ελάχιστη χιλιομετρική απόσταση μεταξύ τους.
		ΕΠΧΣΑΑ για τον Τουρισμό	Συμπληρωματικότητα ή/και ανταγωνιστικότητα στις λειτουργίες των δύο πόλεων.
		ΕΠΧΣΑΑ Βιομηχανίας	Οικιστική και λειτουργική «ενοποίηση» των δύο πόλων, στην ελάχιστη μεταξύ τους χιλιομετρική απόσταση.
		ΠΠΧΣΑΑ Πελοποννήσου <i>Ενίσχυση του διπόλου Ναύπλιο-Άργος.</i> <i>Πολεοδομική - Περιβαλλοντική αναβάθμιση του παραλιακού μετώπου προς τον Αργολικό Κόλπο.</i> <i>Ισχυρή προστασία Αργολικού Κάμπου και περιοχών όπου παράγονται επώνυμα γεωργικά</i>	Το Ναύπλιο (πρωτεύουσα της Περιφερειακής Ενότητας Αργολίδας) παρουσιάζει μικρή πληθυσμιακή συγκέντρωση. Το Άργος, το μεγαλύτερο αστικό κέντρο της Περιφερειακής Ενότητας Αργολίδας (σχεδόν διπλάσιο πληθυσμό από το

ΑΑ	Χρηματοδοτικό Εργαλείο	Γενικό πλαίσιο	Κριτήρια Επιλογής
		<p>προϊόντα από ασύμβατες δραστηριότητες.</p> <p>Ριζική αντιμετώπιση προβλημάτων υδροδότησης και άρδευσης.</p> <p>Δικτύωση αρχαιολογικών χώρων διεθνούς σημασίας και ισχυρή προστασία αρχαιολογικού τοπίου (Αρχαιολογικό Πάρκο).</p> <p>Ισχυρή ενίσχυση υποδομών κρουαζιέρας και θαλάσσιου τουρισμού.</p> <p>Αναβάθμιση προσπελασιμότητας (Άργος/Ναύπλιο από «Μωρέα», ανατολικός άξονας μέχρι Πόρτο Χέλι-Κόστα, Άργος/Ναύπλιο προς Π. Επίδαυρο, Κρανίδι Ερμιόνη-Περιφέρεια Αττικής).</p>	<p>Ναύπλιο), είναι το μοναδικό αστικό κέντρο της Περιφέρειας Πελοποννήσου που παρουσιάζει πολύ μεγάλη πληθυσμιακή μείωση.</p> <p>Το Ναύπλιο (ένα μέρος του διπόλου) αποτελεί πύλη εισόδου – εξόδου της Περιφέρειας, όσον αφορά στη θαλάσσια επικοινωνία, με τον εθνικό, αλλά και με τον διεθνή χώρο, κυρίως ως πύλη εισόδου.</p>
4	ΟΧΕ Μάνης	ΓΠΧΣΑΑ	Το διοικητικό επίπεδο των περιοχών.
		ΕΠΧΣΑΑ για τον Τουρισμό	Οι αρμοδιότητες / ευθύνη κάθε φορέα αναπτυξιακού σχεδιασμού και προγραμματισμού, σε τοπικό ή / και υπερτοπικό επίπεδο, στο πλαίσιο ενός συγχρηματοδοτούμενου από τα ΕΔΕΤ Επιχειρησιακού Προγράμματος.
		<p>ΠΠΧΣΑΑ Πελοποννήσου</p> <p>Ανάπτυξη Ορεινών Περιοχών Ταυγέτου με βάση δραστηριότητες εναλλακτικού τουρισμού.</p> <p>Ενίσχυση υποδομών κρουαζιέρας και θαλάσσιου τουρισμού.</p> <p>Δικτύωση σημαντικών αρχαιολογικών πόρων Προστασία / ανάδειξη οικιστικού συνόλου Μάνης.</p> <p>Ισχυρή αναβάθμιση προσπελασιμότητας στο σύνολο της ΠΕ Λακωνίας.</p> <p>Ενίσχυση κέντρων Καλλικρατικών Δήμων.</p>	<p>Η δυνατότητα των τοπικών ή / και περιφερειακών φορέων για ορθολογικό και αποτελεσματικό τοπικό ή/ και υπερτοπικό σχεδιασμό και προγραμματισμό, στο πλαίσιο της εφαρμογής ενός Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος.</p> <p>Η ευθύνη / αρμοδιότητα, αλλά και δυνατότητα των τοπικών ή / και περιφερειακών φορέων για ευαισθητοποίηση και κινητοποίηση της τοπικής κοινωνίας και των τοπικών φορέων και συμμετοχή τους στην</p>

ΑΑ	Χρηματοδοτικό Εργαλείο	Γενικό πλαίσιο	Κριτήρια Επιλογής
			<p>αναπτυξιακή προσπάθεια στις περιοχές ΟΧΕ.</p> <p>Κοινωνικοοικονομική κατάσταση</p>

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

4. Κριτήρια Αξιολόγησης της διαδικασίας διαβούλευσης στον σχεδιασμό των Ολοκληρωμένων Χωρικών Παρεμβάσεων

Οι σύγχρονοι φορείς άσκησης πολιτικής, τόσο σε τοπικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο έχουν να αντιμετωπίσουν προβλήματα που χαρακτηρίζονται από πολυπλοκότητα και αλληλεξάρτηση. Οι νέες ανάγκες που αναδύονται, οδηγούν συχνά σε διαφωνίες και οι λύσεις δεν είναι ούτε εύκολες, ούτε οδηγούν σε βέβαια αποτελέσματα.

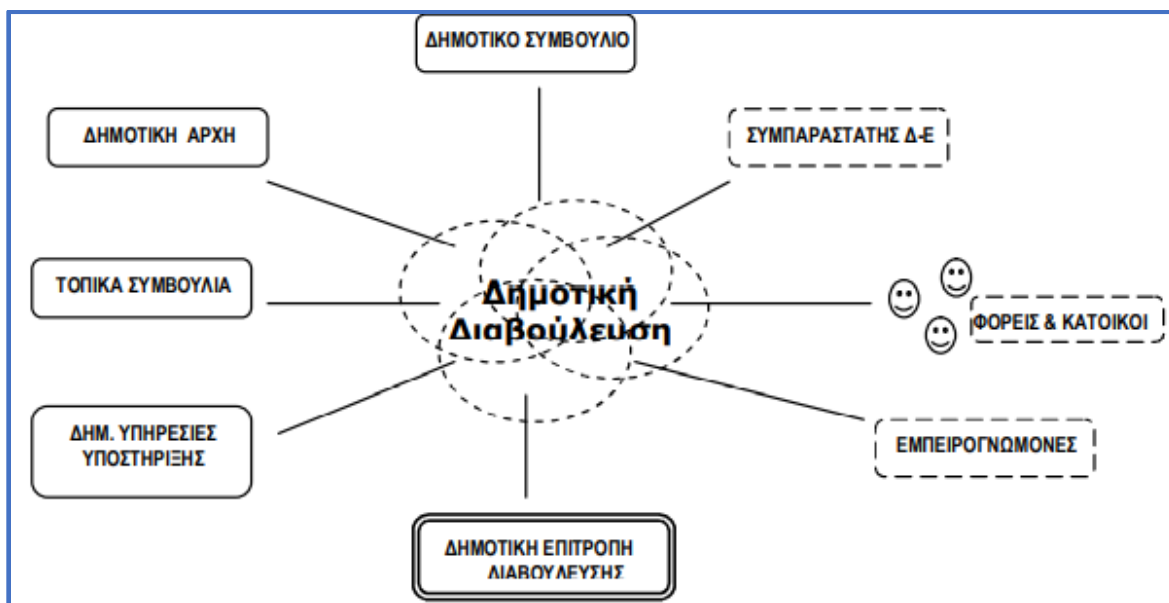
Ο σκοπός της διαβούλευσης είναι να αλλάξει την σχέση που παραδοσιακά υπάρχει μεταξύ Αρχών και Πολιτών. Αυτό είναι δυνατόν να επιτευχθεί μέσα από ένα τρίπτυχο κατανόησης – ενημερότητας - αξιοποίησης, που έχει ως εξής:

- Αποτύπωση, κατανόηση και σεβασμός των διαφορετικών αντιλήψεων, οπτικών και αναγκών, που υπάρχουν σε μια κοινότητα ανθρώπων. Αυτό μπορεί να βοηθήσει στην δημιουργία αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των μερών της κοινότητας.
- Συνειδητοποίηση (ενημερότητα) από πλευράς αρχών και πολιτών περί της αδυναμίας των “λύσεων” που στηρίζονται στην επιβολή νοήματος/οράματος και υποχρεώσεων στους “άλλους”. Αυτό μπορεί να συμβάλλει στον περιορισμό φαινομένων κατάχρησης εξουσίας, αλλά και στείρας κριτικής και απάθειας.
- Αξιοποίηση της συλλογικής ευφυΐας (εμπειρίας, γνώσης και δημιουργικότητας) που υπάρχει μέσα στις τοπικές κοινωνίες. Αυτό θα διευκολύνει την χάραξη ρεαλιστικότερης αναπτυξιακής στρατηγικής και εν γένει την άσκηση καλύτερης διακυβέρνησης.

Επί της ουσίας, το τρίπτυχο αυτό δεν απαιτεί την υποχρεωτική αποδοχή των προτάσεων που θα υποβληθούν από τους δημότες ή των λύσεων που θα επιλεγούν από την δημοτική αρχή. Περισσότερο εστιάζει στην καλλιέργεια μιας μόνιμης σχέσης που εξασφαλίζει την απαιτούμενη ενέργεια για την από κοινού αντιμετώπιση των σύνθετων και πολύπλοκων προβλημάτων του κάθε τόπου και της υφιστάμενης κοινωνικοοικονομικής κατάστασης.

Το σύστημα της διαβούλευσης σε επίπεδο Δήμου, αποτελείται από αρκετούς και διαφορετικούς συντελεστές, οι οποίοι μπορούν να συνδέονται μεταξύ τους με μια ποικιλία μορφών, που συνήθως καθορίζεται από την μεταξύ τους σχέση και το αντικείμενο της συνεργασίας τους (Σχήμα 2).

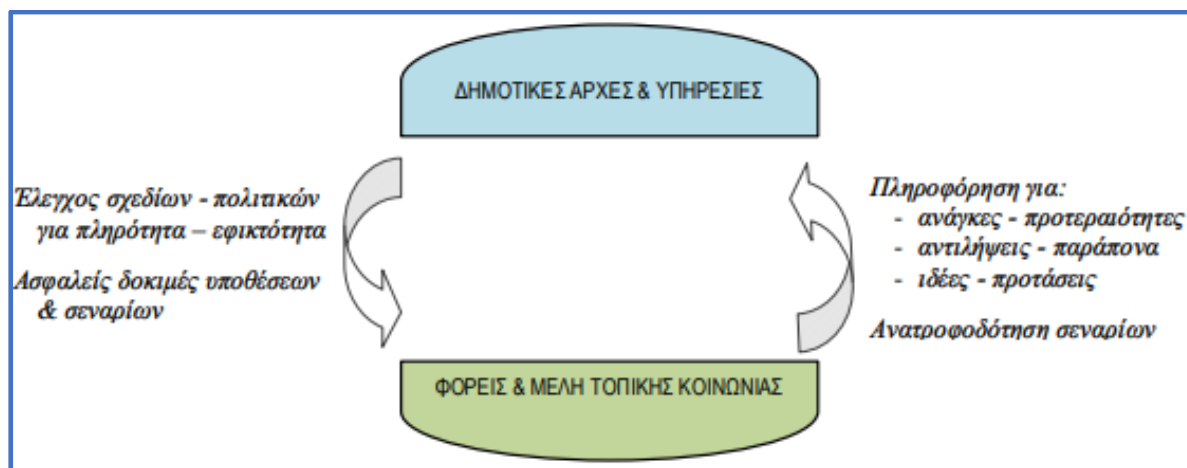
Σχήμα 2: Συντελεστές και όργανα της διαβούλευσης σε επίπεδο Δήμου

Πηγή: ΕΕΤΑΑ ΑΕ.

Η διαβούλευση μπορεί να ορισθεί ως ο “κενός” χώρος μεταξύ της δημοτικής αρχής και των υπηρεσιών της από την μια και των μελών και φορέων της τοπικής κοινωνίας από την άλλη. Στον χώρο αυτό, νέες δυνατότητες μπορούν να δημιουργούνται από την συνέργεια των δύο μερών, ανάμεσα στα οποία υπάρχει μια συνεχής κυκλική ροή ερεθισμάτων και πληροφοριών. (Σχήμα 3)

Σχήμα 3: Η κυκλική ροή ανάμεσα στα δύο μέρη του ο διαβούλευσης

Πηγή: ΕΕΤΑΑ ΑΕ.

Πρέπει όμως να σημειωθεί ότι τα δύο βασικά μέρη (αρχές – κοινωνία), λειτουργούν έχοντας ως βάση διαφορετικές λογικές και πρακτικές. Από την μια, οι δημοτικές αρχές και υπηρεσίες

λειτουργούν ως οργανωμένα συστήματα με ιεραρχική δομή και σχέσεις, οι οποίες απορρέουν από την άσκηση της πυραμιδικής - τμηματοποιημένης εξουσίας. Από αυτό προσδιορίζονται και οι διαδικασίες που ακολουθούνται, οι οποίες έχουν κατεύθυνση εκ των άνω προς τα κάτω και είναι τυπικά καθορισμένες και συμβατές με τους ισχύοντες νόμους και πολιτικές. Από την άλλη, οι σχέσεις μεταξύ των μελών της τοπικής κοινωνίας αναπτύσσονται σε βάση ελεύθερη, εθελοντική, αμοιβαιότητας και ανταποδοτικότητας, πνεύμα που καθορίζει και τις μεταξύ τους 'διαδικασίες', που είναι οριζόντιες, μη ιεραρχικές, μεταξύ ισοτίμων, συλλογικές, αυτορρυθμιζόμενες και εν τέλει πιο φυσικές. Ανάμεσα στα δύο αυτά "άκρα" βρίσκονται οι συλλογικοί φορείς, που αν και διατηρούν μεταξύ των μελών τους σχέσεις εθελοντικής συμμετοχής και ισοτιμίας, ακολουθούν διαδικασίες οργανωμένες. Ο σεβασμός (ή μη) αυτών των διαφορών καθορίζει σε μεγάλο βαθμό την επιτυχία ή αποτυχία του αποτελέσματος της διαβούλευσης.

Με βάση λοιπόν, την έως τώρα διεθνή εμπειρία διαβούλευσης από αυτοδιοικητικά πλαίσια άλλων χωρών, αλλά και την ελληνική από διαφορετικούς χώρους, έχουν προκύψει ορισμένες αρχικές προϋποθέσεις για την καλή και αποτελεσματική λειτουργία του εγχειρήματος της δημοτικής διαβούλευσης:

- ✓ Η πλατιά ενημέρωση και η καλή κατανόηση του σκοπού και της διαδικασίας της διαβούλευσης από τους συμμετέχοντες διευκολύνει την πρόθυμη και ουσιώδη συμμετοχή τους.
- ✓ Στις διαδικασίες αλληλεπίδρασης των πολιτών με τις τοπικές αρχές, μια σωστή διακυβέρνηση φροντίζει για τη δημιουργία ενός πλαισίου εμπιστοσύνης, στο οποίο οι συνθήκες και κανόνες είναι ξεκάθαροι από την αρχή. Αυτό αδιαμφισβήτητα προβλέπει το σεβασμό των προσωπικών δικαιωμάτων και δεδομένων, της ιδιωτικότητας και της ανωνυμίας, όπου απαιτείται. Η διάρρηξη μέρος των συνιστωσών του πλαισίου αυτού, αναμένεται να αποθαρρύνει μελλοντικά τους πολίτες από περαιτέρω συμμετοχική διάδραση με την αυτοδιοικητική αρχή.
- ✓ Η υποχρέωση λογοδοσίας και ανάληψης ευθύνης για τα πεπραγμένα και τα λεχθέντα από όλους τους συμμετέχοντες στις διαδικασίες της διαβούλευσης ενισχύει την αξιοπιστία του θεσμού.
- ✓ Επιδίωξη είναι η προώθηση της κατανόησης και της χρησικότητας, η αποφυγή της γραφειοκρατίας και των τεχνικών δυσκολιών. Στο πλαίσιο της συμμετοχής των πολιτών, για παράδειγμα σε μια ηλεκτρονική διαβούλευση, μια σημαντική πρόκληση σχετίζεται με την προσιτή και εκλαϊκευμένη απόδοση της τεχνικής ορολογίας, σε μια γλώσσα που μπορεί να γίνει κατανοητή από τους απλούς πολίτες.

- ✓ Είναι κρίσιμη η αντιπροσωπευτική συμμετοχικότητα. Αφορά στη διασφάλιση της δυνατότητας συμμετοχής για όλες τις ομάδες πολιτών. Είναι αναγκαίο να λαμβάνεται μέριμνα ώστε οι προωθούμενες πολιτικές από μια αστική αρχή, να γίνονται αντικείμενο διαβούλευσης, όχι μόνο για τους 'ψηφιακά μορφωμένους', αλλά και για την πλειονότητα των κοινωνικών ομάδων, κυρίως τις πιο ευάλωτες, όπως ηλικιωμένοι, μετανάστες, κάτοικοι σε απομακρυσμένες περιοχές, κτλ
- ✓ Οι ψηφιακές εφαρμογές και οι πλατφόρμες στο διαδίκτυο μπορούν να είναι εξαιρετικά χρήσιμες για την εμπλοκή των πολιτών και την συλλογή πληροφορίας. Το ίδιο όμως ισχύει και για την ζωντανή διαπροσωπική αλληλεπίδραση, ατομικά ή ομαδικά, κυρίως προς όφελος των κοινωνικών ομάδων που είναι περισσότερο ψηφιακά αναλφάβητες.

Ανάλογα με το αντικείμενο της διαβούλευσης, τους στόχους, το προφίλ και την εμπειρία των συμμετεχόντων και συντονιστών σε σχετικές διαδικασίες, αλλά και τα γενικότερα χαρακτηριστικά του περιβάλλοντος μέσα στο οποίο όλα αυτά συμβαίνουν, μπορούν να χρησιμοποιηθούν διαφορετικές μορφές και τεχνικές διαβούλευσης. Οι μορφές αυτές δύναται να αφορούν:

- ο Συγκεντρώσεις, είναι καλό να χρησιμοποιούνται στην αρχή και το τέλος της διαδικασίας, για την αποτύπωση των αναγκών και θέσεων και την παρουσίαση των αποτελεσμάτων (αντιστοίχως).
- ο Εργαστήρια συναντίληψης, δημιουργίας οράματος ή διερεύνησης σεναρίων, εντόπισης αναγκών και προβλημάτων, επίλυσης διαφωνιών κλπ. Είναι πολύ χρήσιμα για τους συμμετέχοντες σε επιτροπές και ομάδες εργασίας, πριν την έναρξη των εργασιών τους.
- ο Επιτροπές και ομάδες εργασίας, όπως focus groups, πάνελ από ειδικούς ή ενημερωμένους πολίτες, παρουσιάσεις με κατοίκους με ρόλο κριτών κλπ. Οι μέθοδοι αυτές χρησιμοποιούνται για άντληση πρωτογενών δεδομένων, την επεξεργασία προβλημάτων και την σύνθεση και δοκιμή λύσεων.
- ο Έρευνες, όπως για παράδειγμα, προσωπικές συνεντεύξεις, συμπλήρωση ερωτηματολογίων, έρευνες γνώμης ή αγοράς, σφυγμομετρήσεις και δημοψηφίσματα σε πραγματική ή διαδικτυακή βάση κλπ. Οι μέθοδοι διερευνούν την απήχηση που έχουν στο κοινό οι προτεινόμενες θέσεις και λύσεις και συλλέγουν περαιτέρω ιδέες και προτάσεις βελτίωσης.
- ο Εκθέσεις και εκδηλώσεις, που μπορεί να είναι εκ των προτέρων σχεδιασμένες η αυτοσχεδιαζόμενες ("open space"), fora με διάρκεια στο χρόνο κλπ. Οι μορφές αυτές ανοίγουν και κλείνουν κάθε θεματικό κύκλο διαβούλευσης.

Είναι σημαντικό να τονισθεί, ότι σε αυτές τις διαφορετικές μορφές διαβούλευσης πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια να εμπλακούν ουσιαστικά όλα τα μέρη – τόσο η τοπική κοινωνία, όσο και

50

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά Ταμεία

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της
Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΗΡΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

η πλευρά των αρχών και υπηρεσιών του δήμου - γιατί έχει αποδειχθεί ότι κάτι τέτοιο εμπλουτίζει σημαντικά την πρακτική τους και αναζωογονεί τις μεταξύ τους σχέσεις.

Βάσει των προϋποθέσεων που καταγράφηκαν παραπάνω, στο πλαίσιο του θεωρητικού υπόβαθρου για μια ολοκληρωμένη και συνεκτική διαδικασία διαβούλευσης, στις επόμενες ενότητες θα γίνει πρώτα μια συνοπτική παρουσίαση των ενεργειών διαβούλευσης για κάθε ολοκληρωμένη χωρική παρέμβαση στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, και έπειτα θα επιτελεστεί μια συγκριτική ανάλυση για την αξιολόγηση της προσέγγισης και υλοποίησης της διαβούλευσης που έλαβε χώρα, κατά τον σχεδιασμό και προετοιμασία της κάθε χωρικής παρέμβασης. Οι εν λόγω προϋποθέσεις κωδικοποιημένα είναι οι εξής:

- Εσωτερική διαβούλευση στην αυτοδιοικητική αρχή
- Οργάνωση συγκεντρώσεων και ανοικτών ημερίδων
- Οργάνωση ερευνών πεδίου/σφυγμομετρήσεων
- Σύσταση και λειτουργία θεματικών επιτροπών και ομάδων εργασίας
- Υιοθέτηση ψηφιακών εργαλείων για ηλεκτρονική διαβούλευση
- Δημιουργία πλαισίου διαφάνειας και εμπιστοσύνης μεταξύ των μερών της διαβούλευσης
- Ενέργειες διασφάλισης συμμετοχής όλων των κατηγοριών ομάδων κατοίκων
- Ενέργειες διάχυσης και ενημέρωσης των αποτελεσμάτων της διαβούλευσης
- Πρόβλεψη για διαρκή/δυναμική διαβούλευση κατά τη διάρκεια υλοποίησης του προγράμματος

5. Κριτήρια Αξιολόγησης των Συστημάτων Διακυβέρνησης και Διαχείρισης των Ολοκληρωμένων Χωρικών Παρεμβάσεων

Το «Σύστημα Διακυβέρνησης και Διαχείρισης» κάθε «εργαλείου» Χωρικής Ανάπτυξης («Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη», «Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση», και «Τοπική Ανάπτυξη με πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων»), διαρθρώνεται σε τρία (3) κύρια και διακριτά επίπεδα:

- 1) Σχεδιασμός της αναπτυξιακής στρατηγικής (Φορέας ή Φορείς Στρατηγικής).
- 2) Διαχείριση της εφαρμοζόμενης αναπτυξιακής στρατηγικής (Φορέας Διαχείρισης).
- 3) Υλοποίηση της εφαρμοζόμενης αναπτυξιακής στρατηγικής (Φορέας ή Φορείς υλοποίησης).

Αυτά τα τρία επίπεδα διάρθρωσης του «Συστήματος Διακυβέρνησης και Διαχείρισης» των περιοχών Χωρικής Ανάπτυξης, αν και απαιτείται να είναι απολύτως διακριτά μεταξύ τους ως προς τη λειτουργία τους, δεν είναι κατ' ανάγκη αυτόνομα και ανεξάρτητα μεταξύ τους, ως προς τους φορείς οι οποίοι τα συνθέτουν / συγκροτούν. Κατά κανόνα, εξαίρεση αποτελεί η διαχείριση, η οποία απαιτεί απολύτως ανεξάρτητη λειτουργία από τον σχεδιασμό και την υλοποίηση, προκειμένου να εξασφαλίζεται η «χρηστή δημοσιονομική διαχείριση» κάθε Προγράμματος, όπως απαιτούν οι Κανονισμοί των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ) και το Κοινοτικό Δίκαιο, γενικότερα. Η μεθοδολογία προσδιορισμού του «Συστήματος Διακυβέρνησης και Διαχείρισης» κάθε «εργαλείου» Χωρικής Ανάπτυξης διαφοροποιείται σε σχέση με το είδος του «εργαλείου».

Τα κριτήρια αξιολόγησης της επιλογής μηχανισμού εφαρμογής και παρακολούθησης των χωρικών παρεμβάσεων (σύστημα διακυβέρνησης και διαχείρισης) διακριτά για τα τρία χρηματοδοτικά εργαλεία (ΤΑΠΤοΚ, ΒΑΑ, ΟΧΕ), σύμφωνα με τις απαραίτητες προϋποθέσεις που απαιτούνται, ήτοι η μεθοδολογία προσδιορισμού, οι κανονισμοί των ΕΔΕΤ και η απαίτηση διοικητικής ικανότητας, παρουσιάζονται στον παρακάτω Πίνακα.

Πίνακας 19: Αξιολόγηση του συστήματος διακυβέρνησης των Ολοκληρωμένων Χωρικών Παρεμβάσεων

ΑΑ	Σύστημα Διακυβέρνησης	Εξέταση Κριτηρίου			Καταλληλότητα Επιλογής		
		Μεθοδολογία Προσδιορισμού	Ορισμός βάσει κανονισμών ΕΔΕΤ	Απαίτηση Διοικητικής Ικανότητας	Επιλογή Φορέα	Κατάλληλη	Μη Κατάλληλη
1	Φορέας Στρατηγικής						
2	Φορέας Διαχείρισης						
3	Φορείς Υλοποίησης						

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

6. Κριτήρια αξιολόγησης Υφιστάμενης κατάστασης των Ολοκληρωμένων Χωρικών Παρεμβάσεων

Στην ενότητα αυτή, επιχειρείται μια παρουσίαση και σε πρώτο επίπεδο αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης, σε όρους κατά βάση ενεργοποίησης του κάθε προγράμματος. Ειδικότερα, στο πλαίσιο της εκάστοτε χωρικής παρέμβασης, εξετάζεται ο βαθμός ενεργοποίησης, σε επίπεδο Αξόνων Προτεραιότητας των Σχεδίων Δράσης, σε σύνδεση με τον εκχωρημένο προϋπολογισμό, σε επίπεδο Προσκλήσεων με εκτιμήσεις για την πορεία υλοποίησης βάσει των Εντάξεων, των Νομικών Δεσμεύσεων και των Πληρωμών, με δεδομένα αναφοράς από το ΟΠΣ μέχρι την 12/06/2020. Η αξιολόγηση της ενεργοποίησης εμπλουτίζεται με παρουσίαση και εξέταση της ενεργοποίησης των Δεικτών Εκροών, που έχουν αξιοποιηθεί σε κάθε ολοκληρωμένη χωρική παρέμβαση, για κάθε ενταγμένη Πρόσκληση. Ακολουθεί η κατάθεση σειράς διαπιστώσεων και συμπερασμάτων από την ανωτέρω ανάλυση των αξιολογικών ερωτημάτων που καλύπτονται στο εν λόγω Κεφάλαιο.

Η εξέταση των παραπάνω στοιχείων δίνει έπειτα τη δυνατότητα για καταγραφή βασικών επαγωγικών σχολίων και συμπερασμάτων πάνω στο βαθμό ενεργοποίησης και (μέχρι την συγγραφή του παρόντος) ρυθμών υλοποίησης των χωρικών αναπτυξιακών παρεμβάσεων στην Περιφέρεια Πελοποννήσου. Αναφέρεται επεξηγηματικά, ότι για την απόδοση της κλίμακας του βαθμού αξιολόγησης, από την μικρότερη στην μεγαλύτερη ένταση, υιοθετούνται κυρίως οι φράσεις: 'μη ικανοποιητικός/η', 'ικανοποιητικός/η', αρκετά ικανοποιητικός/η', ιδιαίτερα ικανοποιητικός/η'. Στα παρακάτω υποδείγματα Πινάκων αποτυπώνονται οι κατηγορίες στοιχείων που διερευνήθηκαν για την αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης των ΟΧΠ.

Πίνακας 20: Στοιχεία ενεργοποίησης των Προσλήσεων των ΟΧΠ

Α.Π. ΠΕΠ	Α.Π. ΣΒΑΑ	Κωδικός Πρόσκλησης	Τύπος Δράσης	Ειδικός Στόχος ΠΕΠ	Κωδικός ΕΠ	Π/Υ Πρόσκλησης ΔΔ (€)	Ταμείο	Χρόνος περάτωσης υλοποίησης πράξεων	Επίτευξη Στόχου (✓/X)
----------	-----------	--------------------	--------------	--------------------	------------	-----------------------	--------	-------------------------------------	-----------------------

Πίνακας 21: Ενεργοποίηση Αξόνων Προτεραιότητας των ΟΧΠ

Α.Π. ΠΕΠ	Α.Π. ΣΒΑΑ	Π/Υ (€) ΣΒΑΑ	ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΙΣ		ΕΝΤΑΞΕΙΣ		ΝΟΜΙΚΕΣ ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ		ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΔΔ.	
			Συνολική Δημόσια Δαπάνη (€)	Ποσοστό Προσλήσεων	Συνολική Δημόσια Δαπάνη (€)	Ποσοστό Εντάξεων	Νο.Δε Επιλέξιμη Δαπάνη (€)	% Νο.Δε	Επιλέξιμες Δαπάνες (€)	% Απορρόφησης

Πίνακας 22: Στοιχεία ενεργοποίησης των Δράσεων των ΟΧΠ

Α.Π. ΠΕΠ	Α.Π. ΣΒΑ Α	Κωδικός Δράσης	Τίτλος Δράσης	ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΙΣ		ΕΝΤΑΞΕΙΣ		ΝΟΜΙΚΕΣ ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ		ΠΛΗΡΩΜΕΣ Δ.Δ.	
				Συνολική Δημόσια Δαπάνη (€)	Ποσοστό ΑΤΠ	Συνολική Δημόσια Δαπάνη (€)	Ποσοστό Εντάξεων	Νο.Δε Επιλέξιμη Δαπάνη (€)	% Νο.Δε	Επιλέξιμες Δαπάνες (€)	% Απορρ όφησης

7. Κριτήρια Αξιολόγησης Πλαισίου Επίδοσης του ΕΠ Πελοποννήσου 2014-2020 σε σχέση με τις Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις

Σε αυτή την ενότητα, αποτυπώνονται αρχικά οι Δείκτες που συναποτελούν το Πλαίσιο Επίδοσης του ΠΕΠ Πελοποννήσου και εξετάζεται η πορεία υλοποίησης ως προς την επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί για το 2023, βάσει και της τελευταίας αναθεώρησης του προγράμματος. Έπειτα, διαχωρίζονται οι Δείκτες του Πλαισίου Επίδοσης που αξιοποιούνται και από τις δράσεις των ολοκληρωμένων χωρικών παρεμβάσεων στην Πελοπόννησο, και εξετάζεται η μέχρι τώρα επίδοση τους (δεδομένα από ΟΠΣ 22/07/2020) και η συμβολή τους στην επίτευξη των στόχων του Πλαισίου Επίδοσης. Η ενότητα καταλήγει με τη διατύπωση μιας σειράς βασικών σχολίων και συμπερασμάτων.

Στην κατεύθυνση καλύτερης κατανόησης της λειτουργίας του Πλαισίου Επίδοσης, παρακάτω αναφέρονται μια σειρά από βασικές αρχές που το διέπουν:

- Το πλαίσιο επίδοσης λειτουργεί σε επίπεδο Άξονα Προτεραιότητας.
- Για να θεωρηθεί ότι επιτυγχάνονται οι στόχοι του πλαισίου επίδοσης, εφ' όσον είναι δύο δείκτες ανά Άξονα Προτεραιότητας, θα πρέπει να επιτυγχάνουν επίτευξη της τιμής στόχου κάθε δείκτη ίση ή μεγαλύτερη του 85%. Αν είναι περισσότεροι από δύο δείκτες ένας μόνο μπορεί να έχει τιμή επίτευξης μέχρι 75% της τιμής στόχου.
- «Επιτρέπεται» η «μεταφορά» του Αποθεματικού Επίδοσης από Άξονα Προτεραιότητας που «αποτυγχάνει» σε άλλον Άξονα Προτεραιότητας του ίδιου Ταμείου που επιτυγχάνει τους στόχους του Πλαισίου Επίδοσης.
- «Επιτρέπεται» η «μεταφορά» του Αποθεματικού Επίδοσης ανά Ταμείο ενός Επιχειρησιακού Προγράμματος που αποτυγχάνει στους στόχους του πλαισίου επίδοσης σε άλλο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα που επιτυγχάνει τους αντίστοιχους στόχους του.
- Ένα Περιφερειακό Πρόγραμμα διατρέχει κίνδυνο να απωλέσει το αποθεματικό επίδοσης που του αναλογεί, όταν δεν επιτυγχάνει τους στόχους του Πλαισίου Επίδοσης, έστω κι αν αυτή η αποτυχία οφείλεται, εν μέρει ή συνολικά, σε άλλες αρχές (εθνικές κυρίως) οι οποίες θεσμικά ή/και διοικητικά επηρεάζουν, αν δεν προσδιορίζουν ή/και καθορίζουν, τους όρους εφαρμογής του ΠΕΠ.

Στον παρακάτω Πίνακα 23 παρουσιάζεται το υπόδειγμα που υιοθετήθηκε από τον Σύμβουλο, όπου αποτυπώνονται οι Δείκτες που εμπεριέχονται στο Πλαίσιο Επίδοσης του ΠΕΠ Πελοποννήσου 2014-2020, περιλαμβάνοντας περιγραφικά στοιχεία, όπως το είδος του Δείκτη, το Ταμείο από τα ΕΔΕΤ, την ονομασία και την μονάδα μέτρησης. Ο Πίνακας συμπληρώνεται με τους επιμέρους στόχους για το 2023, την εξέταση του βαθμού κάλυψης των στόχων βάσει των

ενταγμένων τεχνικών δελτίων πράξεων, όπως και την εξέταση του βαθμού κάλυψης ως προς τους στόχους του 2023.

Πίνακας 23: Εξέταση πορείας Δεικτών Πλαισίου Επίδοσης του ΕΠ Πελοποννήσου 2014-2020

Α.Π. ΠΕΠ	ΚΩΔΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗ	ΕΙΔΟΣ ΔΕΙΚΤΗ	ΤΑΜΕΙΟ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΕΙΚΤΗ	ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	ΣΤΟΧΟΣ 2023	Βαθμός κάλυψης Στόχου βάσει ΤΔΠ	Βαθμός υλοποίησης Στόχου (%)
----------	----------------	--------------	--------	-----------------	-----------------	-------------	---------------------------------	------------------------------

Οι δείκτες του πλαισίου επίδοσης του ΠΕΠ συμπληρώνονται με τον οικονομικό Δείκτη F100 που αφορά στο Ποσό Πιστοποιημένων Δαπανών. Εντοπίζεται για κάθε Άξονα Προτεραιότητάς του προγράμματος και παρακάτω παρουσιάζονται βασικά στοιχεία υλοποίησης ως προς την επίτευξη των τομών στόχου για το 2023.

Σχετικά με τους Δείκτες του Πλαισίου Επίδοσης του ΠΕΠ που έχουν ενσωματωθεί σε δράσεις και στις προτεινόμενες πράξεις στο πλαίσιο των Στρατηγικών των Ολοκληρωμένων Χωρικών Παρεμβάσεων (ΟΧΠ), διερευνάται ο βαθμός κάλυψης των στόχων του ΠΕΠ βάσει του στόχου των ΟΧΠ, ο βαθμός κάλυψης του στόχου των ΟΧΠ βάσει των ενταγμένων ΤΔΠ και έπειτα σε επίπεδο υλοποίησης, γίνεται εκτίμηση του στόχου 2023 των ΟΧΠ αλλά και του ΠΕΠ συνολικά, σύμφωνα με το παρακάτω υπόδειγμα (Πίνακας 24).

Πίνακας 24: Δείκτες Πλαισίου Επίδοσης του ΠΕΠ που εντάσσονται στις Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις

Α.Π. ΠΕΠ	ΚΩΔΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗ	ΤΑΜΕΙΟ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΕΙΚΤΗ	ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	ΣΤΟΧΟΣ ΠΕΠ 2023	ΣΤΟΧΟΣ Στρατηγικών ΟΧΠ 2023	Βαθμός κάλυψης Στόχου ΠΕΠ βάσει Στόχου ΟΧΠ	Βαθμός κάλυψης Στόχου Στρατηγικών ΟΧΠ βάσει ΤΔΠ	Βαθμός υλοποίησης Στόχου Στρατηγικών ΟΧΠ	Βαθμός υλοποίησης Στόχου ΠΕΠ
----------	----------------	--------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------------------	--	---	--	------------------------------

8. Κριτήρια Αξιολόγησης Αποτελεσματικότητας του ΕΠ Πελοποννήσου 2014-2020 σε σχέση με τις Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις

Στην ενότητα αυτή, διερευνάται αν είναι αποτελεσματικός ο τρόπος υλοποίησης του ΕΠ Πελοποννήσου 2014-2020 και αν είναι ικανοποιητική η σύνδεση μεταξύ Προσκήσεων, Εντάξεων, Νομικών Δεσμεύσεων και Πληρωμών, ως προς την υλοποίηση των δράσεων των εγκεκριμένων ολοκληρωμένων χωρικών παρεμβάσεων. Η διερεύνηση αυτή αποσκοπεί στην διαπίστωση της ικανότητας του τρόπου υλοποίησης, προκειμένου να αντιμετωπιστούν έγκαιρα οι υπάρχουσες ανάγκες του οικονομικο-κοινωνικού συστήματος των χωρικών προγραμμάτων και να προσαρμόζεται το ΕΠ στις διακυμάνσεις αυτές. Στον παρακάτω Πίνακα αποτυπώνεται το υπόδειγμα που χρησιμοποιήθηκε για την ανάλυση και οι κατηγορίες δεδομένων που εξετάστηκαν.

Πίνακας 25: Αποτελεσματικότητα οικονομικού αντικειμένου ΣΒΑΑ Δήμου Καλαμάτας (ΟΠΣ 22.07.2020)

Α.Π. ΠΕΠ	Π/Υ (€) ΣΒΑΑ	ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΙΣ		ΕΝΤΑΞΕΙΣ		ΝΟΜΙΚΕΣ ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ		ΠΛΗΡΩΜΕΣ Δ.Δ.	
		Συνολική Δημόσια Δαπάνη (€)	Ποσοστό Προσκήσεων	Συνολική Δημόσια Δαπάνη (€)	Ποσοστό Εντάξεων	Νο.Δε Επιλέξιμη Δαπάνη (€)	% Νο.Δε	Επιλέξιμες Δαπάνες (€)	% Απορρόφησης

9. Κριτήρια Αξιολόγησης της επίτευξης στόχων σε επίπεδο Δεικτών των δράσεων των ΟΧΠ

Η εκτίμηση του βαθμού επίτευξης στόχων σε επίπεδο Δεικτών, στοχεύει στην αναγνώριση και επισήμανση πιθανών καθυστερήσεων που ενδέχεται να θέσουν σε κίνδυνο την υλοποίηση των Ολοκληρωμένων Χωρικών Παρεμβάσεων του Ε.Π. Πελοποννήσου 2014-2020. Η αναγνώριση στηρίζεται κύρια στην εκτίμηση της τρέχουσας κατάστασης, συνυπολογίζοντας τις τιμές στόχους των ενταγμένων έργων, παραθέτοντας παράλληλα ανάλυση για την συμβολή τους στους στόχους του ΠΕΠ για το 2023. Επισημαίνεται εκ νέου, ότι η τρέχουσα εκτίμηση για το ΕΤΠΑ βάσει των στοιχείων του ΟΠΣ περιορίζεται μόνο σε ολοκληρωμένες πράξεις, καθώς το σύστημα παρακολούθησης δεν έχει επί του παρόντος ενσωματώσει την τροποποίηση του ΕΚ 215/2014 και κατ' επέκταση δεν περιλαμβάνει τιμές δεικτών κατά την υλοποίηση. Το κενό πληροφορίας καλύπτεται, όπου είναι δυνατό από ποιοτικές παρατηρήσεις στα υπό υλοποίηση έργα και με πληροφορίες των αρμόδιων χειριστών της ΔΑ του ΕΠ.

Οι Δείκτες Εκροής του Προγράμματος, όπως και οι Δείκτες αποτελέσματος, διακρίνονται σε «κοινούς», οι οποίοι προσδιορίζονται στο παράρτημα του Κανονισμού για το ΕΤΠΑ και αφορούν

μόνο σε δείκτες εκροών και σε «ειδικούς δείκτες», εκτός του παραρτήματος του σχετικού Κανονισμού. Επιπλέον, επισημαίνεται ότι κατά την εφαρμογή του ΕΠ, έχει γίνει χρήση πρόσθετων δεικτών, μη επιχειρησιακών, στις περιπτώσεις δράσεων οι οποίες δεν καλύπτονται από δείκτες του ΕΠ. Ιδιαίτερη σημασία ως προς τη διερεύνηση του βαθμού επίτευξης των φυσικών στόχων του ΕΠ, δίνεται στους επιχειρησιακούς δείκτες, χωρίς να παραλείπεται η αναφορά στους πρόσθετους δείκτες, οι οποίοι παρέχουν συμπληρωματική πληροφόρηση ως προς την επίτευξη των φυσικών στόχων του Προγράμματος. Η εξέταση της αποτελεσματικότητας των πρόσθετων δεικτών, πραγματοποιείται βάσει των στόχων που έχουν τεθεί στις Στρατηγικές των Ολοκληρωμένων Χωρικών Παρεμβάσεων, στις αντίστοιχες ενταγμένες πράξεις, σε σχέση και με τους στόχους του ΕΠ. Στο Κεφάλαιο αυτό εξετάζονται οι Δείκτες που έχουν αξιοποιηθεί για την προώθηση δράσεων στο πλαίσιο των χωρικών παρεμβάσεων.

Ο παρακάτω Πίνακας 26 αποτελεί το υπόδειγμα που υιοθετήθηκε από τον Αξιολογητή για τη διαδικασία αξιολόγησης, όπου παρουσιάζονται οι Δείκτες Εκροής που έχουν αξιοποιηθεί στο πλαίσιο προώθησης δράσεων των Ολοκληρωμένων Χωρικών Παρεμβάσεων, ανά Επενδυτική Προτεραιότητα. Η ανάλυση τους περιλαμβάνει τον εντοπισμό των ενταγμένων πράξεων μέχρι το χρονικό σημείο αναφοράς άντλησης στοιχείων από το ΟΠΣ (22.07.2020), την αποτύπωση της μέχρι το σημείο αυτό υλοποίησης, την εκτίμηση της συμβολής του κάθε δείκτη στον τελικό στόχο του ΠΕΠ για το 2023 βάσει των ενταγμένων πράξεων, όπως και την εκτίμηση για το βαθμό κάλυψης του στόχου κάθε δείκτη στις δράσεις των ΟΧΠ, βάσει της πορείας υλοποίησης, όπως και την εκτίμηση του βαθμού κάλυψης των στόχων βάσει της εκάστοτε Στρατηγικής των χωρικών παρεμβάσεων. Έπειτα, γίνεται απόπειρα εκτίμησης της επίτευξης των στόχων των δεικτών εκροής σε σχέση με τους στόχους των Σχεδίων δράσης των ΟΧΠ, αλλά και των ενταγμένων ΤΔΠ για το 2023. Ως προς την εκτίμηση επίτευξης των στόχων για το 2023, με δεδομένη την ιδιαιτερότητα των δεικτών του ΕΤΠΑ και την καταγραφή δεδομένων στο ΟΠΣ, όπως και το γεγονός ότι η πλειονότητα των έργων (31 από τα 34 συνολικά) φέρει σχετικά πρόσφατη ημερομηνία έναρξης μέσα στο έτος 2019 (τα υπόλοιπα 3 μέσα στο 2018), η απόδοση εκτίμησης από τον αξιολογητή αποδίδεται στη λογική του 'ΝΑΙ' ή 'ΟΧΙ', με σχετική επισφάλεια, ενώ η αξιολόγηση θα βασιστεί κυρίως στην αποτελεσματικότητα της πορείας του οικονομικού αντικείμενου των δράσεων (παρουσιάστηκε σε προηγούμενο Κεφάλαιο) και συνδέονται με τους υπό διερεύνηση δείκτες ανά επενδυτική προτεραιότητα.

Πίνακας 26: Εξέταση επίτευξης στόχου Δεικτών Εκροής στις δράσεις των ΟΧΠ (ΟΠΣ 22.07.2020)

Επε νδ. Προ τερ	Κωδικό ς Δείκτη	Τίτλος Δείκτη	Μονάδ α μέτρησ ης	Στόχος ΠΕΠ 2023	Αριθμό ς ενταγμ ένων πράξε ων στις ΟΧΠ	Τιμή Στόχος Δείκτη βάσει Στρατηγικ ής των ΟΧΠ	Τιμή Στόχος Δείκτη βάσει ενταγμέν ων ΤΔΠ των ΟΧΠ	Υλοποι ηση Δείκτη στις ΟΧΠ	Συμβολή στον στόχο 2023 του ΠΕΠ βάσει ενταγμέν ων ΤΔΠ των ΟΧΠ	Βαθμός κάλυψης στόχου Στρατηγικ ής των ΟΧΠ βάσει υλοποίησ ης	Βαθμός κάλυψης στόχου ΤΔΠ των ΟΧΠ βάσει υλοποίησ ης	Εκτίμηση Επίτευξης Στόχων ΤΔΠ των ΟΧΠ για το 2023	Εκτίμηση Επίτευξης Στόχων Στρατηγικ ής των ΟΧΠ για το 2023
--------------------------	-----------------------	------------------	----------------------------	-----------------------	--	---	--	--	---	---	---	--	--

Στον παρακάτω υπόδειγμα του Πίνακα 27, γίνεται εκτίμηση για την επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί σε επίπεδο Δεικτών Αποτελεσμάτων, οι οποίοι έχουν χρησιμοποιηθεί στο πλαίσιο της έκδοσης Προσκήσεων των ολοκληρωμένων χωρικών παρεμβάσεων, έως το σημείο αναφοράς άντλησης στοιχείων (ΟΠΣ 22.07.2020). Οι εν λόγω Δείκτες αποτυπώνονται ανά Επενδυτική Προτεραιότητα και αναφέρεται και ο αριθμός των επιμέρους ενταγμένων πράξεων. Διευκρινίζεται ότι το πεδίο (6), το οποίο στην περίπτωση της εξέτασης της επίτευξης στόχου των Δεικτών Εκροής αφορά στην 'Τιμή Στόχος Δείκτη βάσει ενταγμένων ΤΔΠ των ΟΧΠ', στην περίπτωση της εξέτασης των Δεικτών Αποτελεσμάτων προσαρμόζεται σε 'Τιμή Στόχος Δείκτη βάσει ενταγμένων Προσκήσεων των ΟΧΠ', διότι στις βάσεις δεδομένων του ΟΠΣ δεν εντοπίζονται συνολικά καταγεγραμμένες οι τιμές στόχου για το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα των επιμέρους πράξεων που τελικά έχουν ενταχθεί μέχρι το χρονικό σημείο αναφοράς, οπότε και επιλέγεται η ανάλυση να προχωρήσει βάσει των επιδιωκόμενων τιμών για τους Δείκτες αποτελέσματος που διατυπώνονται σε κάθε πρόσκληση για τις χωρικές παρεμβάσεις (σε όποια πρόσκληση καταγράφεται τιμή στόχος). Στο ίδιο πλαίσιο, λαμβάνει χώρα και εκτίμηση του βαθμού κάλυψης των στόχων των Δεικτών Αποτελέσματος βάσει των Σχεδίων δράσης των χωρικών στρατηγικών, σε σχέση με την υλοποίηση.

Πίνακας 27: Εξέταση επίτευξης στόχου Δεικτών Αποτελεσμάτων στις δράσεις των ΟΧΠ (ΟΠΣ 22.07.2020)

Επενδ. Προτερ	Κωδικός Δείκτη	Τίτλος Δείκτη	Μονάδα μέτρησης	Στόχος ΠΕΠ 2023	Αριθμός ενταγμένων πράξεων στις ΟΧΠ	Τιμή Στόχος Δείκτη βάσει ενταγμένων Προσκήσεων των ΟΧΠ	Τιμή Στόχος Δείκτη βάσει Στρατηγικών των ΟΧΠ	Υλοποίηση Δείκτη στις ΟΧΠ	Συμβολή στον στόχο 2023 του ΠΕΠ βάσει ενταγμένων Προσκήσεων των ΟΧΠ	Βαθμός κάλυψης στόχου ΤΔΠ των ΟΧΠ βάσει υλοποίησης	Βαθμός κάλυψης στόχου Στρατηγικών ΟΧΠ βάσει υλοποίησης	Εκτίμηση Επίτευξης Στόχου των ΟΧΠ για το 2023
---------------	----------------	---------------	-----------------	-----------------	-------------------------------------	--	--	---------------------------	---	--	--	---

10. Κριτήρια Αξιολόγησης Αποδοτικότητας του ΕΠ Πελοποννήσου 2014-2020 σε σχέση με τις Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις

Ως αποδοτικότητα ορίζεται η επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί στο μικρότερο δυνατό κόστος ή η επίτευξη του μεγαλύτερου εύρους – τιμών στόχων στη βάση δεδομένου κόστους. Εκφράζει δηλαδή το βαθμό ελαχιστοποίησης των πόρων για την παραγωγή προκαθορισμένων εκροών ή αποτελεσμάτων. Κύριο μέσο για την αποτίμηση της αποδοτικότητας είναι το Μοναδιαίο Κόστος (ΜΚ), το οποίο υπολογίζει το μέσο κόστος για την παραγωγή μιας μονάδας εκροής.

Μέχρι το χρονικό σημείο συγγραφής της παρούσας αξιολόγησης (Ιούλιος 2020) ελάχιστες πράξεις του ΕΠ Πελοποννήσου, στο πλαίσιο των εγκεκριμένων Ολοκληρωμένων Χωρικών Παρεμβάσεων, έχουν υλοποιηθεί ως προς το φυσικό τους αντικείμενο σε τέτοιο βαθμό ώστε να θεωρηθεί ότι αποτελούν τελικές εκροές δράσεων του προγράμματος (ιδιαίτερα στους τομείς του ΕΤΠΑ). Επίσης, δεν εντοπίζονται στο ΟΠΣ στοιχεία που να παρέχουν στον αξιολογητή την κατανομή των προγραμματικών ποσών για ομοειδείς δράσεις που αντιστοιχεί ένας δείκτης εκροών, είτε ανά Επενδυτική Προτεραιότητα, είτε ανά Κατηγορία Παρέμβασης ώστε να εκτιμηθεί το ΜΚ προγραμματικά για το ΠΕΠ. Ως εκ τούτων, η εκτίμηση της αποδοτικότητας υπό την έννοια σύγκρισης του κόστους επίτευξης των στόχων ομοειδών παρεμβάσεων ή μιας παρέμβασης πριν και μετά την υλοποίηση της δεν είναι εφικτή για τις δράσεις των χωρικών παρεμβάσεων.

Συνεπώς, υιοθετείται από τον αξιολογητή μια εναλλακτική προσέγγιση, η οποία βασίζεται στις προγραμματικές εκροές των ενταγμένων δράσεων των χωρικών παρεμβάσεων και του ΠΕΠ (υπόδειγμα Πίνακας 28). Αναλυτικότερα, η εκτίμηση του ΜΚ βασίζεται στη διαίρεση του συνολικού ενταγμένου προϋπολογισμού των πράξεων με τις επιδιωκόμενες τιμές στόχου που έχουν τεθεί για κάθε επιχειρησιακό δείκτη που αξιοποιείται στις ΟΧΠ. Η εκτίμηση του ΜΚ εφαρμόζεται σε δύο

60

επίπεδα, κατά πρώτο λόγο για τις πράξεις των δεικτών των ΟΧΠ που έχουν αξιοποιηθεί σε άλλες ομοειδείς δράσεις του ΠΕΠ (πλην ΟΧΠ) και κατά δεύτερο λόγο, για τις ενταγμένες πράξεις των υπό υλοποίηση χωρικών παρεμβάσεων. Θα προκύψουν τελικά δύο τιμές μοναδιαίου κόστους, μία για τις υπόλοιπες ομοειδείς δράσεις του ΠΕΠ που έχουν ενσωματώσει τους επιχειρησιακούς δείκτες εκρών που εξετάζονται στο πλαίσιο των ΟΧΠ και μία δεύτερη τιμή για τις ίδιες τις δράσεις των ΟΧΠ. Οι δύο τιμές ΜΚ έπειτα θα συγκριθούν (πεδία 11 και 12 στον παρακάτω Πίνακα), και θα προκύψουν συμπεράσματα κατά πόσο τα χρηματοδοτούμενα έργα των χωρικών παρεμβάσεων, έχουν μεγαλύτερη ή μικρότερη τιμή μοναδιαίου κόστους από αυτά του υπόλοιπου ΠΕΠ, δηλαδή αντίστοιχα, εάν οι εκροές διακρίνονται από μικρότερη αποδοτικότητα (υλοποιούνται με υψηλότερο μέσο μοναδιαίο κόστος) ή μεγαλύτερη αποδοτικότητα (υλοποιούνται με χαμηλότερο μέσο μοναδιαίο κόστος). Στην πρώτη περίπτωση, η μικρότερη αποδοτικότητα αξιολογείται στο πεδίο 13 του Πίνακα ΧΧ, με το σύμβολο (X) και η μεγαλύτερη αποδοτικότητα με το σύμβολο (V).

Σε αυτό το σημείο, είναι απαραίτητο να διευκρινιστεί ότι τα αποτελέσματα της ανωτέρω μεθοδολογίας αποδίδουν μια αδρή εικόνα σύγκρισης των ΜΚ, με περιορισμένη αξιοπιστία και όχι απαραίτητα ασφαλή εικόνα για οριστικά συμπεράσματα. Οι λόγοι σχετίζονται αφενός με τον μικρό σχετικά αριθμό ομοειδών ενταγμένων πράξεων στο ΕΠ στο πλαίσιο των ΟΧΠ, καθώς και ο πολύ μικρότερος αριθμός των συμβασιοποιημένων πράξεων, λαμβάνοντας υπ' όψη ότι με την σύμβαση οριστικοποιείται το μοναδιαίο κόστος μιας πράξης. Αφετέρου, η εκτίμηση και σύγκριση των ΜΚ επιτελείται σε επίπεδο τιμών στόχου με την ένταξη των έργων. Στο ίδιο πλαίσιο, πρέπει να αναφερθεί ότι υφίστανται πολλές και διαφορετικές παράμετροι που προσδιορίζουν το κόστος σε σχέση με το φυσικό αντικείμενο, ακόμα και σε ομοειδείς πράξεις, μιας και πρόκειται για διαφορετικά έργα, με διαφορετικές ανάγκες και εξειδικευμένο κατά περίπτωση τρόπο υλοποίησης, όπως και διαφορετική γεωγραφική αναφορά εφαρμογής.

Λαμβάνοντας υπόψη τις προαναφερθείσες παραδοχές, ο Πίνακας 28 αποτελείται από τέσσερις κατηγορίες πεδίων/ στηλών, αξιοποιώντας στοιχεία με χρονικό σημείο αναφοράς από το ΟΠΣ την 22.07.2020. Στην πρώτη παρατίθενται οι επιχειρησιακοί Δείκτες εκρών με την συνολική ταυτότητα τους. Στη δεύτερη και τρίτη κατηγορία παρουσιάζονται ο αριθμός των ενταγμένων έργων, ο αντίστοιχος προϋπολογισμός και οι τιμές στόχου των δεικτών, πρώτα για τις ομοειδείς δράσεις του ΠΕΠ (εκτός ΟΧΠ) και έπειτα για τις δράσεις των ΟΧΠ. Στην τέταρτη κατηγορία αποτυπώνεται η εκτίμηση του Μοναδιαίου Κόστους (ΜΚ) σε ευρώ (€) για τις δύο προηγούμενες περιπτώσεις, όπως και η αξιολόγηση της αποδοτικότητας κατόπιν σύγκρισης των δύο τιμών. Επιπλέον, επισημαίνεται ότι οι κατηγορίες (6) και (9) στον Πίνακα, όπου καταγράφονται οι ενταγμένοι προϋπολογισμοί των έργων, αφορούν στην ενταγμένη επιλέξιμη δημόσια δαπάνη (και όχι στην συνολική), ώστε να γίνει προσέγγιση με όσο μεγαλύτερη ρεαλιστικότητα του πραγματικού Μοναδιαίου Κόστους των υπό υλοποίηση ενταγμένων πράξεων.

Πίνακας 28: Εξέταση Αποδοτικότητας των Εκροών μεταξύ Ολοκληρωμένων Χωρικών Παρεμβάσεων και ΕΠ Πελοποννήσου 2014-2020 (ΟΠΣ 22.07.2020)

Επενδ. Προτερ	Κωδικός Δείκτη	Τίτλος Δείκτη	Μονάδα μέτρησης	Στόχος ΠΕΠ 2023	Αριθμός ενταγμένων πράξεων ΠΕΠ (εκτός ΟΧΠ)	Π/Υ ενταγμένων έργων ΠΕΠ (εκτός ΟΧΠ)	Τιμή Στόχος Δείκτη βάσει ενταγμένων ΤΔΠ στο ΠΕΠ (εκτός ΟΧΠ)	Αριθμός ενταγμένων πράξεων στις ΟΧΠ	Π/Υ ενταγμένων έργων στις ΟΧΠ	Τιμή Στόχος Δείκτη βάσει ενταγμένων ΤΔΠ στις ΟΧΠ	ΜΚ βάσει στόχου ΤΔΠ στο ΠΕΠ (εκτός ΟΧΠ) (€)	ΜΚ βάσει στόχου ΤΔΠ στις ΟΧΠ (€)	Σύγκριση ΜΚ μεταξύ ΟΧΠ και στο ΠΕΠ (εκτός ΟΧΠ)
---------------	----------------	---------------	-----------------	-----------------	--	--------------------------------------	---	-------------------------------------	-------------------------------	--	---	----------------------------------	--

11. Κριτήρια Αξιολόγησης της Επικαιρότητας της Λογικής Παρέμβασης των Ολοκληρωμένων Χωρικών Παρεμβάσεων

Στο Κεφάλαιο αυτό επιχειρείται η αξιολόγηση της επικαιρότητας της λογικής παρέμβασης της κάθε ολοκληρωμένης χωρικής παρέμβασης που υλοποιείται στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, σε σχέση με τις χωρικές ανάγκες που είχανε αποτυπωθεί κατά τη φάση σχεδιασμού των επιμέρους χωρικών στρατηγικών και κατά πόσο αυτές παραμένουν επίκαιρες, όπως και η διερεύνηση του βαθμού κάλυψης των, από τις προωθούμενες μέχρι τώρα δράσεις.

Η αξιολόγηση της επικαιρότητας της λογικής παρέμβασης επιτελείται αρχικά και συνοπτικά για το σύνολο των χωρικών αναγκών της Περιφέρειας και έπειτα εφαρμόζεται για την εκάστοτε εγκεκριμένη χωρική παρέμβαση, σε σύνδεση με τον Άξονα Προτεραιότητας του ΠΕΠ, τον Ειδικό Στόχο του ΠΕΠ, όπως και τον Ειδικό Στόχο του Σχεδίου Δράσης της Στρατηγικής. Ειδικότερα, αξιολογείται ο βαθμός κάλυψης των χωρικών αναγκών από τις προωθούμενες δράσεις με κλίμακα ΝΑΙ/ΟΧΙ/ΜΕΡΙΚΩΣ, ενώ στο τέλος αποτυπώνεται η αξιολογική κρίση κατά πόσο η κάθε χωρική ανάγκη παραμένει επίκαιρη (ΝΑΙ/ΟΧΙ), ώστε να συνεχίσει να αποτελεί αναπτυξιακό ζητούμενο στο πλαίσιο της υλοποίησης των τριών τύπων χωρικών εργαλείων ΟΧΕ, ΒΑΑ και ΤΑΠΤοΚ στην Περιφέρεια Πελοποννήσου.

Η σχετική διερεύνηση αναμένεται να αναδείξει και μια σειρά αναγκών που δεν αντιμετωπίζονται μέχρι τώρα από τις Προσκλησεις των δράσεων, ως εκ τούτου θα αποτελέσουν μια βάση αναφοράς για τις προτάσεις βελτίωσης, ενίσχυσης στόχευσης και ενδεχόμενου αναπροσανατολισμού του ΠΕΠ στο επόμενο Κεφάλαιο, ως προς την περαιτέρω εφαρμογή των χωρικών προγραμμάτων.

Έμφαση επίσης θα δοθεί στη διερεύνηση των αναγκών που εντάσσονται στους εξής ειδικούς στόχους του Ε.Π, βάσει και των απαιτήσεων της Πρόσκλησης της ΕΥΔ για το παρόν έργο της αξιολόγησης:

- «Άμβλυνση των προβλημάτων οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης σε περιοχές των οικιστικών κέντρων της Περιφέρειας.» (2Β2.1)
- «Αύξηση της λειτουργικότητας των αστικών κέντρων» (3.6.1)
- «Βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος» (3.6.2)
- «Βελτίωση του επιπέδου διατήρησης των προστατευόμενων περιοχών» (3.7.1)
- «Προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς ως πόλου έλξης επισκεπτών» (3.5.1)
- «Μείωση της κατανάλωσης πρωτογενούς ενέργειας του κτιριακού αποθέματος στην Περιφέρεια.» (3.1.1)

- «Βελτίωση και διεύρυνση της προστασίας του πληθυσμού της Περιφέρειας και της περιουσίας του από φυσικές καταστροφές» (3.2.1)
- «Βελτίωση των προοπτικών αναζωογόνησης και ανάπτυξης περιοχών της Περιφέρειας με προβλήματα στον επιχειρηματικό και κοινωνικό ιστό τους» (2.B4.1)
- «Εκσυγχρονισμός της επιχειρηματικής βάσης και με την εκμετάλλευση προϊόντων έρευνας, τεχνολογίας και καινοτομιών από υφιστάμενες ΜΜΕ, για βελτίωση της παραγωγικής τους δραστηριότητας ή / και για την ανάπτυξη νέων προϊόντων» (1.5.1)
- «Ίδρυση νέων καινοτόμων επιχειρήσεων, σύμφωνα με τους τομείς προτεραιότητας της στρατηγικής RIS3 της Περιφέρειας Πελοποννήσου» (1.5.2)
- «Ενίσχυση της συμμετοχής των ατόμων που πλήττονται από φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό στην αγορά εργασίας» (2A3.1)
- «Βελτίωση της προσβασιμότητας των κοινωνικά ευπαθών ομάδων σε ποιοτικές και ολοκληρωμένες κοινωνικές υπηρεσίες» (2A4.1)
- «Βελτίωση της προσβασιμότητας των κοινωνικά ευπαθών ομάδων σε ποιοτικές και ολοκληρωμένες κοινωνικές υπηρεσίες» (2A6.2)
- «Βελτίωση της ποιότητας ζωής και της απασχολησιμότητας ευπαθών ομάδων σε περιοχές χαμηλής ανάπτυξης» (2A8.1)
- «Βελτίωση της σύνδεσης τουριστικών, πολιτιστικών και παραγωγικών περιοχών της Περιφέρειας με το κύριο οδικό δίκτυο και τους διευρωπαϊκούς άξονες» (4.1.1)
- «Αύξηση της περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας» (4.2.1)

12. Προτεινόμενες προσαρμογές και προτάσεις για Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις στην Περιφέρεια Πελοποννήσου

Λαμβάνοντας υπόψη την ανάλυση και τις προτάσεις, αναφορικά με τα κριτήρια επιλογής περιοχών ΟΧΠ στο Παραδοτέο του Δεκεμβρίου του 2018, σχετικά με την Επικαιροποίηση της Στρατηγικής Χωρικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας Πελοποννήσου, προκύπτει η ανάγκη προώθησης και εφαρμογής του **χωρικού εργαλείου ΟΧΕ στην Περιφερειακή Ενότητα Κορινθίας**.

Συγκεκριμένα, περιοχή περιλαμβάνει τμήματα της έκτασης τεσσάρων (4) Δήμων της Περιφερειακής Ενότητας (ΠΕ) Κορινθίας και ειδικότερα των Δήμων Ξυλοκάστρου – Ευρωσίνης, Σικυωνίων, Βέλου – Βόχας και Κορινθίων, καθώς και το σύνολο του Δήμου Νεμέας. Έχει έκταση 1.613,65 τ. χλμ καταλαμβάνοντας το 70% της συνολικής έκτασης της ΠΕ Κορινθίας ή το 10% της έκτασης της Περιφέρειας Πελοποννήσου, ενώ ο συνολικός μόνιμος πληθυσμός της ανέρχεται σε 33.245 άτομα, ήτοι το 22,9% του πληθυσμού της ΠΕ Κορινθίας και σχεδόν το 6% του πληθυσμού της Περιφέρειας Πελοποννήσου. Η περιοχή χαρακτηρίζεται στο μεγαλύτερο μέρος της από έντονο ανάγλυφο και μεγάλο υψόμετρο, περιλαμβάνοντας ωστόσο και περιοχές χαμηλότερου υψομέτρου με μικρή έκταση και συγκεκριμένα χαρακτηριστικά που εξυπηρετούν τον θεματικό χαρακτήρα της Στρατηγικής ΟΧΕ, και κυρίως πλούσιο απόθεμα πολιτιστικών πόρων (Αρχαία Κόρινθος-Ακροκόρινθος). Παρουσιάζει έντονη διαφοροποίηση από την υπόλοιπη έκταση της ΠΕ Κορινθίας, τόσο ως προς την γεωμορφολογία της, όσο και ως προς τη συγκέντρωση συγκεκριμένων μειονεκτικών χαρακτηριστικών αλλά και αναξιοποίητων σημαντικών συγκριτικών πλεονεκτημάτων. Ειδικότερα, όσον αφορά στη γεωμορφολογία της, η προτεινόμενη περιοχή καταλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος της έκτασης της ορεινής ενδοχώρας της ΠΕ Κορινθίας. Οι περιοχές με υψόμετρο άνω των 600 μ. συναντώνται κυρίως στο δυτικό τμήμα της, ενώ στο κέντρο, καθώς και προς το ανατολικό τμήμα της προτεινόμενης περιοχής, το ανάγλυφο χαρακτηρίζεται πιο ήπιο με χαμηλότερο υψόμετρο, περιλαμβάνοντας όπως προαναφέρθηκε και περιοχές χαμηλότερων υψομετρικών ζωνών (κάτω των 300μ.) σε σχέση με την υπόλοιπη έκταση της προτεινόμενης περιοχής, με ιδιαίτερα ωστόσο χαρακτηριστικά. Όσον αφορά στη μειονεκτικότητα της προτεινόμενης περιοχής για σχεδιασμό και εφαρμογή πρόσθετης Στρατηγικής ΟΧΕ, αμέσως πιο κάτω γίνεται εκτενής αναφορά στην εφαρμογή των προτεινόμενων επικαιροποιημένων κριτηρίων επιλογής περιοχών εφαρμογής ΟΧΕ στην συγκεκριμένη περιοχή, βάσει της οποίας προκύπτει και τεκμηριώνεται η κατ' αρχάς καταλληλότητά της για την εφαρμογή του «εργαλείου» Χωρικής Ανάπτυξης των ΟΧΕ.

Ο εκ των προτέρων προσδιορισμός του προϋπολογισμού της σχεδιαζόμενης πρόσθετης Στρατηγικής ΟΧΕ εξαρτάται από πολλούς παράγοντες, οι οποίοι, είτε λειτουργούν συμπληρωματικά/αθροιστικά προς την κατεύθυνση αυξημένου προϋπολογισμού, είτε/και ανταγωνιστικά μεταξύ τους προς την κατεύθυνση σχετικά μειωμένου προϋπολογισμού, σε σχέση

με τον αναγκαίο και ικανό προϋπολογισμό για αποτελεσματική αναπτυξιακή παρέμβαση. Ως ένας από τους βασικούς παράγοντες προσδιορισμού του προϋπολογισμού της Στρατηγικής ΟΧΕ αποτελεί η εξασφάλιση του ολοκληρωμένου χαρακτήρα των παρεμβάσεων με απόλυτη συμπληρωματικότητα μεταξύ τους και κατά το δυνατόν συνέργεια, έτσι ώστε να επιτυγχάνεται η μεγιστοποίηση του αναπτυξιακού αποτελέσματος, καθώς και η συγκέντρωση των πόρων στο Χώρο και στον Χρόνο, σε σχέση με τους συγκεκριμένους χρήστες των συγκεκριμένων πόρων για αντίστοιχους συγκεκριμένους στόχους. Στο πλαίσιο αυτό, σημαντικό ρόλο για τον προσδιορισμό των πόρων, κυρίως ως προς το ύψος, διαδραματίζει ο πληθυσμός και λιγότερο σημαντικό ρόλο η έκταση της περιοχής παρέμβασης. Επίσης, μια δεύτερη παράμετρος που επηρεάζει τη μεθοδολογία προσδιορισμού του προϋπολογισμού είναι η δυνατότητα των στρατηγικών ΟΧΕ να ενσωματώσουν/ συμπεριλάβουν κονδύλια από διαφορετικά ΕΔΕΤ και Προγράμματα. Ωστόσο, καθώς αυτή η δυνατότητα, ενδεχομένως να παρουσιάζει δυσκολίες και περισσότερο χρόνο για την συνεργασία μεταξύ των διαφορετικών Προγραμμάτων, υπάρχει επίσης και η δυνατότητα αξιοποίησης μέρους των εκχωρούμενων, από το Ταμείο Συνοχής και το ΕΓΤΑΑ, πόρων στην Περιφέρεια Πελοποννήσου στην κατεύθυνση της Στρατηγικής ΟΧΕ, για την συγκεκριμένη περιοχή.

Με βάση όλες τις παραπάνω αναφερόμενες παραμέτρους και κυρίως για την εξασφάλιση, αφ' ενός της συγκέντρωσης των αναγκαίων πόρων, αφ' ετέρου για την συμπληρωματικότητα των παρεμβάσεων σε μια περιοχή ΟΧΕ με πληθυσμιακή συγκέντρωση της τάξης των 33.000 κατοίκων και έκτασης της τάξης των 1.600 τ.χλμ, ο προτεινόμενος ενδεικτικός προϋπολογισμός των πόρων είναι 11.000.000€. Τέλος, θα πρέπει να αναφερθεί ότι για την οριστικοποίηση του προτεινόμενου διατιθέμενου προϋπολογισμού της εν λόγω Στρατηγικής ΟΧΕ, θα απαιτηθεί ευρεία διαβούλευση μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων και κυρίως της ΕΥΔ ΕΠ Περιφέρειας Πελοποννήσου, της αιρετής Περιφερειακής Αρχής συμπεριλαμβανομένης και της ΠΕ Κορινθίας, καθώς και των Δημοτικών Αρχών των οποίων τμήματα των Δήμων τους συνθέτουν την προτεινόμενη περιοχή.

Μία ακόμα ενδεδειγμένη περίπτωση υιοθέτησης και προώθησης του εργαλείου ΟΧΕ είναι η **«Πολιτιστική Διαδρομή “Μορέας”**: ένα ταξίδι από τις αρχαίες στις σύγχρονες πόλεις». Προτείνεται να λειτουργήσει σαν μια «ομπρέλα» που θα συγκεντρώσει όλο το πνευματικό και επιχειρησιακό κεφάλαιο που αναπτύσσεται με τρόπο δυναμικό στην Περιφέρεια και θα το μετουσιώσει μέσα από ένα σχεδιασμό Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης σε ρεύμα προόδου και σε όχημα διαμόρφωσης μιας ανανεωμένης πολιτισμικής ταυτότητας της Πελοποννήσου.

Οι αυτοκινητόδρομοι αποτελούν ένα από τα πιο δυναμικά μέσα για την ανάδειξη του περιβαλλοντικού και πολιτιστικού αποθέματος των περιοχών από όπου διέρχονται, όπως επίσης και για τη σύνδεση των αρχαίων μνημείων με την αειφορία και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Συμβάλλουν σημαντικά στην ποιότητα της εμπειρίας του ταξιδιώτη ως προς την πρόσβαση σε φυσικούς,

πολιτιστικούς και ιστορικούς χώρους και μπορούν να λειτουργήσουν σαν άξονας για τη δημιουργία θεματικών τουριστικών διαδρομών. Αξιοποιώντας αυτή τη δυναμική, το Σωματείο «ΔΙΑΖΩΜΑ» σε συνεργασία με τις αρχές της Περιφέρειας, προτείνει το σχεδιασμό ενός νέου, ειδικού προϊόντος πολιτιστικού τουρισμού στη χώρα, δηλαδή πολιτιστικών διαδρομών κατά μήκος των μνημείων που βρίσκονται στους άξονες μεγάλων αυτοκινητοδρόμων (π.χ. Ολυμπία Διαδρομή).

Η ΜΟΡΕΑΣ Α.Ε., είναι η εταιρεία παραχώρησης που ανέλαβε τη χρηματοδότηση, μελέτη, κατασκευή, λειτουργία και συντήρηση του έργου του αυτοκινητόδρομου Κόρινθος – Τρίπολη – Καλαμάτα και του κλάδου Λεύκτρο - Σπάρτη. Πρόκειται για ένα από τα σημαντικότερα εν εξελίξει συγχρηματοδοτούμενα έργα της χώρας, συνολικού μήκους 205 χλμ., το οποίο θα αποτελέσει έναν από τους κυριότερους παράγοντες οικονομικής και πληθυσμιακής ανάπτυξης των περιοχών της Κεντρικής και Νότιας Πελοποννήσου.

Το Σωματείο «ΔΙΑΖΩΜΑ» προτείνει τη δημιουργία μιας Πολιτιστικής Διαδρομής, σε συνεργασία με τις αρχές της Περιφέρειας Πελοποννήσου, με άξονα τις οκτώ ιστορικές πόλεις (Κόρινθος, Άργος, Νεμέα, Τρίπολη, Μεγαλόπολη, Σπάρτη, Μεσσήνη, Καλαμάτα, Πύλος), από τις οποίες διέρχεται ο αυτοκινητόδρομος ΜΟΡΕΑΣ, την «Πολιτιστική Διαδρομή "Μορέας"»: Ένα ταξίδι από τις αρχαίες στις σύγχρονες πόλεις». Το πρόγραμμα αυτό φιλοδοξεί να προσφέρει στον ταξιδιώτη μια νέα εμπειρία βαθύτερης αίσθησης και κατανόησης του πολιτιστικού και περιβαλλοντικού πλούτου της Πελοποννήσου, αλλά πολύ περισσότερο να αποτελέσει πεδίο εφαρμογής του οράματος του Διαζώματος για τη βιώσιμη σύνδεση των μνημείων με τη ζωή και συγκεκριμένα: α) με τον αγροδιατροφικό τομέα, β) την τοπική επιχειρηματικότητα και γ) τον ψηφιακό κόσμο.

Η προτεινόμενη Πολιτιστική Διαδρομή, αποτελεί μια πολυεπίπεδη και ολιστική πρόταση πολιτιστικού τουρισμού, η οποία θα έχει ως επίκεντρο 8 αστικά σύνολα με διαχρονική ιστορική και πολιτιστική συνέχεια. Θα επιχειρήσει να «παντρέψει» με δεξιοτεχνία τα μοναδικά πολιτιστικά μνημεία της Πελοποννήσου, με το εντυπωσιακό φυσικό της τοπίο, τα σπάνια οικοσυστήματά της, την πλούσια γαστρονομική της παράδοση και τη σύγχρονη παραγωγή και δημιουργία. Θα ενθαρρύνει την ανάπτυξη νέων τεχνολογιών, καθώς και τη μεταφορά και εφαρμογή τους στην αγροδιατροφική αλυσίδα, αποσκοπώντας παράλληλα στην ενίσχυση της δημιουργίας δυναμικών επιχειρήσεων για την παραγωγή και ανάδειξη των εξαιρετικών τοπικών προϊόντων αγροδιατροφής της Περιφέρειας. Το όλο εγχείρημα θα έχει, λοιπόν, στον πυρήνα του τη φροντίδα και αποκατάσταση των μνημείων της κατά μήκος του αυτοκινητόδρομου ΜΟΡΕΑ, τοποθετώντας τα στο «κέντρο της ζωής και της βιώσιμης ανάπτυξης».

Για την υλοποίηση του παραπάνω προγράμματος είναι απαραίτητη η εξασφάλιση μιας ευρείας συνέργειας ανάμεσα στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, το Υπουργείο Πολιτισμού, την Τοπική Αυτοδιοίκηση, το «ΔΙΑΖΩΜΑ» και τα εταιρικά του μέλη για το σχεδιασμό και τη δημιουργία μίας νέας Πολιτιστικής Διαδρομής στη χώρα, την «Πολιτιστική Διαδρομή "ΜΟΡΕΑΣ"».

Σε ότι αφορά την εγκεκριμένη και υπό υλοποίηση ΟΧΕ Μάνης, όπως καταγράφηκε σε προηγούμενο Παραδοτέο της Αξιολόγησης, και στο πλαίσιο του υφιστάμενου χρηματοδοτικού περιθωρίου που υπάρχει, αναδεικνύεται η ανάγκη προώθησης δράσεων με έμφαση στην ανάδειξη του ιδιαίτερου πολιτιστικού, ιστορικού και αρχιτεκτονικού χαρακτήρα που διακρίνει την περιοχή. Στο πλαίσιο αυτό, παρουσιάζεται ως ενδεδειγμένη, η πρόταση από το 'ΔΙΑΖΩΜΑ' σε συνεργασία με την Περιφέρεια, της συμπερίληψης της **‘Πολιτιστικής Διαδρομής των Πύργων Μάνης’ στο Σχέδιο Δράσης της ΟΧΕ Μάνης**.

Ειδικότερα, η εν λόγω πρόταση αποτελεί ουσιαστικά μια πολιτιστική διαδρομή. Η Πολιτιστική Διαδρομή είναι ένα εξειδικευμένο και επώνυμο προϊόν πολιτιστικού τουρισμού, το οποίο διαμορφώνεται στη βάση ενός συγκεκριμένου συνεκτικού στοιχείου (π.χ. αρχαιότητες, ιστορικές διαδρομές, μύθοι κ.α.) με στόχο να αποτελέσει κινητήριο μοχλό για τη βιώσιμη – οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική – ανάπτυξη μιας περιοχής, μέσα από την προστασία και ανάδειξη των μνημείων του πολιτισμού και της φύσης που διαθέτει, αλλά και μέσα από τη σύνδεσή τους με την τοπική επιχειρηματικότητα και την παραγωγή του πρωτογενούς τομέα. Η Πολιτιστική Διαδρομή καλύπτει μια προσδιορισμένη χωρικά περιοχή με παρόμοια χαρακτηριστικά και τη διακρίνει μια αναγνωρίσιμη «ταυτότητα», με ιδιαίτερη επωνυμία (brand). Στο πλαίσιο εμπλουτισμού της εγκεκριμένης Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης Μάνης, προτείνεται η αναβάθμιση της Ο.Χ.Ε. Μάνης σε Πολιτιστική Διαδρομή, η οποία θα εκτείνεται στους δήμους Ανατολικής και Δυτικής Μάνης και θα έχει ως επίκεντρο τα πιο εμβληματικά μνημεία της περιοχής, δηλαδή τους οχυρωμένους οικισμούς με τους μανιάτικους Πύργους. Στη χερσόνησο της Μάνης (Λακωνική και Μεσσηνιακή Μάνη) οχυρωμένοι οικισμοί με Πύργους διαμορφώνουν μια ενιαία, ιστορική και αισθητική ενότητα. Πρόκειται τόσο για μνημεία δημόσιου χαρακτήρα, όπως ο Πύργος Πικουλάκη στην Αρεόπολη, ο Πύργος Τζαννετάκη στη νήσο Κρανάη, ο Πύργος Μαυρομιχάλη στο Λιμένι, όσο και για πύργους και πυργόσπιτα των προεπαναστατικών χρόνων, που ανήκουν σε ιδιώτες, όπως οι πύργοι στον οικισμό της Κοίτας, των Άνω Μπουλαριών, των Αλίκων, της Βάθειας, του Φλομοχωρίου, των Λουκάδικων, της Λάγιας, της Αρεόπολης κ.ά.. Έχοντας ως συνεκτικό στοιχείο την παραδοσιακή οχυρωματική αρχιτεκτονική με τους μανιάτικους Πύργους, η προτεινόμενη αναβάθμιση προσφέρει τη ζητούμενη υλική υπόσταση και τη διακριτή, μοναδική και ενιαία ταυτότητα που απαιτεί η Ο.Χ.Ε., ώστε μέσα από τη σύνδεση του πολιτισμού με τον τουρισμό, να διανοίξει νέες προοπτικές ολιστικής ανάπτυξης στη χερσόνησο της Μάνης και να της προσδώσει τη δυναμική να εξελιχθεί σε επώνυμο, αναγνωρίσιμο, τουριστικό προορισμό σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Η οργάνωση και η προβολή αυτής της πολιτιστικής διαδρομής, με βασικό πυλώνα το αναμφισβήτητο πλεονέκτημα και διακριτικό πολιτιστικό κεφάλαιο της Μάνης, τους Πύργους της, θα συμβάλει με έργα υποδομών (αρχαιολογικών και λειτουργικών) στη συντήρηση, αποκατάσταση και «κοινωνικοποίηση» των μνημείων. Επιπλέον, μέσα από ένα πλέγμα επιχειρησιακών δράσεων (destination marketing/branding, cluster επιχειρήσεων, D.M.O.) θα

οικοδομήσει τη λειτουργική διασύνδεση τόσο των Πύργων μεταξύ τους, όσο και με την τοπική επιχειρηματικότητα και την παραγωγή του πρωτογενούς τομέα. Ως εκ τούτου, η Πολιτιστική Διαδρομή θα λειτουργήσει σαν καταλύτης για τη βιώσιμη και αειφόρο ανάπτυξη της χερσονήσου της Μάνης και παράλληλα θα εμπλουτίσει το τουριστικό προϊόν της Πελοποννήσου συνολικά.

Στην τροποποίηση της υφιστάμενης Ο.Χ.Ε. Μάνης, είναι κρίσιμο να συμπεριληφθούν ήπιου χαρακτήρα (soft) παρεμβάσεις και δράσεις που αποτελούν προϋπόθεση για τη δημιουργία και βιωσιμότητα ενός ολοκληρωμένου προϊόντος πολιτιστικού τουρισμού. Οι δράσεις αυτές αφορούν τόσο στη λειτουργικότητα των υποδομών, όσο και στο σχεδιασμό της επικοινωνιακής στρατηγικής. Ενδεικτικές παρεμβάσεις θα αφορούν στις Σημάνσεις, στις Προσβάσεις, στο Marketing των ψηφιακών δράσεων της Πολιτιστικής Διαδρομής και στην συμμετοχή της επιχειρηματικότητας. Η συμμετοχή της επιχειρηματικότητας εξασφαλίζεται μέσα από τη δημιουργία μιας «συστάδας (cluster) επιχειρήσεων» στη βάση ενός κοινά αποδεκτού Τοπικού Συμφώνου Ποιότητας για την υποστήριξη και προώθηση της Διαδρομής. Το Σύμφωνο θα λειτουργεί ως συνδετικός κρίκος μεταξύ των παραγωγικών τομέων της οικονομίας μιας Περιφέρειας και ως όχημα ανάπτυξης του πολιτιστικού και ευρύτερου τουρισμού στην περιοχή. Τέλος προτείνεται η διακυβέρνηση της Διαδρομής να επιτελείται από Φορέα Λειτουργίας και Διαχείρισης (Destination Management Organization - DMO), ο οποίος θα μεριμνά, ώστε όλη η «αλυσίδα» πόρων και υπηρεσιών να έχει άρτια λειτουργία. Ο προϋπολογισμός των δράσεων εκτιμάται στο ποσόν του 1, 500.000 €.

Τέλος, μία ακόμα χωρική παρέμβαση, η υλοποίηση της οποίας βρίσκεται στη φάση της προετοιμασίας και του σχεδιασμού, και θα λειτουργήσει συμπληρωματικά με τις δράσεις της ΟΧΕ Μάνης, είναι αυτή της **ΟΧΕ Ταυγέτου**, συμπληρώνοντας με αυτό τον τρόπο την αντιμετώπιση των κρίσιμων αναπτυξιακών ζητημάτων του συνολικού ορεινού όγκου, ενός πολύτιμου για την Περιφέρεια οικοσυστήματος, όπως είναι ο Ταυγέτος.

Η υπό διερεύνηση Περιοχή Παρέμβασης στην οροσειρά του Ταυγέτου, διαθέτει απaráμιλλης αξίας φυσικό περιβάλλον το οποίο υπόκειται στους κινδύνους από την κλιματική αλλαγή (κυρίως όσον αφορά τις δασικές πυρκαγιές). Πλήττεται από σωρεία προβλημάτων του κοινωνικού της ιστού, όπως αρνητικά δημογραφικά δεδομένα, χαμηλό ποσοστό οικονομικά ενεργού πληθυσμού και υψηλή ανεργία που δυσχεραίνουν την επιχειρηματικότητα σε συνδυασμό με τα διαρθρωτικά χαρακτηριστικά του πρωτογενή τομέα (μικρός κλήρος και δύσκολο ανάγλυφο, ελλιπείς υποδομές κτηνοτροφικής παραγωγής, παρωχημένες παραγωγικές πρακτικές, διάρρηξη της αλυσίδας αξίας / μικρό ποσοστό μεταποιημένων προϊόντων), ο οποίος απασχολεί σημαντικό τμήμα του ανθρώπινου δυναμικού. Οι ελλείψεις σε επίπεδο υποδομών είναι σημαντικές σε όλους τους τομείς και ιδιαίτερα στον τομέα της υγείας, της προσβασιμότητας, των ΤΠΕ, του πολιτισμού, της πολιτικής προστασίας και του περιβάλλοντος. Κρίσιμη αναδεικνύεται η προώθηση δράσεων

ανάδειξης και οργάνωσης του οικολογικού και πολιτιστικού πλούτου με έμφαση στην σύνδεση με τον τομέα του τουρισμού και την οργάνωση ελκυστικών τουριστικών προϊόντων, βάσει και των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής.

